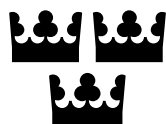

Arbetsmarknad och arbetsliv

14

Förslag till statens budget för 2018

Arbetsmarknad och arbetsliv

Innehållsförteckning

Tabellförteckning.....	5
Diagramförteckning	8
1 Förslag till riksdagsbeslut	9
2 Arbetsmarknad och arbetsliv	11
2.1 Omfattning.....	11
2.2 Utgiftsutveckling	11
2.3 Skatteutgifter.....	12
2.4 Mål för utgiftsområdet.....	12
3 Arbetsmarknad	15
3.1 Omfattning.....	15
3.2 Utgiftsutveckling	15
3.3 Mål för området.....	16
3.4 Resultatredovisning.....	16
3.4.1 Resultatredovisning och andra bedömningsgrunder	16
3.4.2 Resultat.....	16
3.4.3 Analys och slutsatser	34
3.5 Politikens inriktning	37
3.6 Budgetförslag.....	46
3.6.1 1:1 Arbetsförmedlingens förvaltningskostnader	46
3.6.2 1:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd	47
3.6.3 1:3 Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser.....	49
3.6.4 1:4 Lönebidrag och Samhall m.m.....	52
3.6.5 1:5 Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige.....	54
3.6.6 1:6 Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2014–2020	55
3.6.7 1:7 Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering	56
3.6.8 1:8 Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen	57
3.6.9 1:9 Bidrag till administrationen av grundbeloppet	58
3.6.10 1:10 Bidrag till Stiftelsen Utbildning Nordkalotten.....	58
3.6.11 1:11 Bidrag till lönegarantiersättning	59
3.6.12 1:12 Nystartsjobb och stöd för yrkesintroduktionsanställningar.....	61

	3.6.13	1:13 Lån till körkort	61
4		Arbetsliv	63
	4.1	Omfattning	63
	4.2	Utgiftsutveckling	63
	4.3	Mål för arbetslivspolitikerna	64
	4.4	Resultatredovisning	64
	4.4.1	Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder	64
	4.4.2	Resultat – arbetsmiljö	64
	4.4.3	Resultat – arbetsrätt	70
	4.4.4	Resultat – lönebildning	73
	4.5	Analys och slutsatser	76
	4.6	Politikens inriktning	78
	4.7	Budgetförslag	80

Tabellförteckning

Tabell 1.1	Anslagsbelopp	9
Tabell 1.2	Beställningsbemyndiganden	10
Tabell 2.1	Utgiftsutveckling inom utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv	11
Tabell 2.2	Härledning av ramnivån 2018–2020. Utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv.....	12
Tabell 2.3	Ramnivå 2018 realekonomiskt fördelad. Utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv.....	12
Tabell 2.4	Skatteutgifter inom utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv	12
Tabell 3.1	Utgiftsutveckling inom området Arbetsmarknad.....	15
Tabell 3.2	Genomsnittligt antal kvarstående per månad i konjunkturberoende program, nystartsjobb och stöd för yrkesintroduktionsanställningar....	20
Tabell 3.3	Andelen i arbete eller reguljär utbildning 90 dagar efter avslutat arbetsmarknadspolitiskt program	22
Tabell 3.4	Särskilda insatser för sökande med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga	28
Tabell 3.5	Antalet personer med funktionsnedsatta till arbete utan stöd, med stöd, nystartsjobb och reguljär utbildning	29
Tabell 3.6	Övriga insatser för sökande med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga	29
Tabell 3.7	Beräknade utgifter inom området Arbetsmarknad	43
Tabell 3.8	Utgifter per anslag inom området Arbetsmarknad.....	44
Tabell 3.9	Anslagsutveckling 1:1 Arbetsförmedlingens förvaltningskostnader	46
Tabell 3.10	Uppdragsverksamhet Tjänsteexport	46
Tabell 3.11	Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 1:1 Arbetsförmedlingens förvaltningskostnader	47
Tabell 3.12	Anslagsutveckling 1:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd	47
Tabell 3.13	Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 1:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd	49
Tabell 3.14	Anslagsutveckling 1:3 Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser ¹	49
Tabell 3.15	Beställningsbemyndigande för anslaget 1:3 Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser	50
Tabell 3.16	Beräknat antal kvarstående i program per månad och utgifter för arbetsmarknadspolitiska program	50
Tabell 3.17	Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 1:3 Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser	51
Tabell 3.18	Anslagsutveckling 1:4 Lönebidrag och Samhall m.m.	52
Tabell 3.19	Beställningsbemyndigande för anslaget 1:4 Lönebidrag och Samhall m.m.	52

Tabell 3.20	Beräknat antal kvarstående i program och utgifter för personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga (Samhall AB och lönebidrag m.m.) 53
Tabell 3.21	Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 1:4 Lönebidrag och Samhall m.m. 54
Tabell 3.22	Anslagsutveckling 1:5 Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige 54
Tabell 3.23	Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 1:5 Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige 55
Tabell 3.24	Anslagsutveckling 1:6 Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2014–2020..... 55
Tabell 3.25	Beställningsbemyndigande för anslaget 1:6 Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2014–2020 55
Tabell 3.26	Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 1:6 Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2014–2020..... 56
Tabell 3.27	Anslagsutveckling 1:7 Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering..... 56
Tabell 3.28	Beställningsbemyndigande för anslaget 1:7 Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering..... 57
Tabell 3.29	Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 1:7 Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering..... 57
Tabell 3.30	Anslagsutveckling 1:8 Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen..... 57
Tabell 3.31	Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 1:8 Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen 58
Tabell 3.32	Anslagsutveckling 1:9 Bidrag till administrationen av grundbeloppet.... 58
Tabell 3.33	Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 1:9 Bidrag till administrationen av grundbeloppet 58
Tabell 3.34	Anslagsutveckling 1:10 Bidrag till Stiftelsen Utbildning Nordkalotten. 58
Tabell 3.35	Anslagsutveckling 1:11 Bidrag till lönegarantiersättning..... 59
Tabell 3.36	Utgifter och inkomster för anslaget 1:11 Bidrag till lönegarantiersättning första halvåret 2016 respektive 2017..... 59
Tabell 3.37	Företagskonkurser och företagsrekonstruktioner budgetåret 2014 – första halvåret 2017..... 60
Tabell 3.38	Antal personer med lönegarantiersättning m.m. 2014–juli 2016/juni 2017..... 60
Tabell 3.39	Antalet personer med lönegarantiersättning uppdelat på företagskonkurs och företagsrekonstruktion 2016 och juli 2016–juni 2017..... 60
Tabell 3.40	Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 1:11 Bidrag till lönegarantiersättning..... 60
Tabell 3.41	Anslagsutveckling 1:12 Nystartsjobb och stöd för yrkesintroduktionsanställningar 61
Tabell 3.42	Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 1:12 Nystartsjobb och stöd för yrkesintroduktionsanställningar..... 61
Tabell 3.43	Anslagsutveckling 1:13 Lån till körkort 61
Tabell 3.44	Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 1:13 Lån till körkort..... 62
Tabell 4.1	Utgiftsutveckling inom området Arbetsliv..... 63
Tabell 4.2	Antal förrättningar och inspektioner 66
Tabell 4.3	Målstatistik för Arbetsdomstolen 71
Tabell 4.4	Genomströmningstider för mål vid Arbetsdomstolen..... 71
Tabell 4.5	Antal medlingsärenden i riksavtalsförhandlingar där Medlingsinstitutet har förordnat medlare..... 74

Tabell 4.6	Antal förlorade arbetsdagar på grund av konflikt	74
Tabell 4.7	Löneutvecklingen för hela arbetsmarknaden	74
Tabell 4.8	Anslagsutveckling 2:1 Arbetsmiljöverket.....	80
Tabell 4.9	Uppdragsverksamhet	81
Tabell 4.10	Beställningsbemyndigande för anslaget 2:1 Arbetsmiljöverket	81
Tabell 4.11	Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för anslaget 2:1 Arbetsmiljöverket	82
Tabell 4.12	Anslagsutveckling 2:2 Arbetsdomstolen	82
Tabell 4.13	Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 2:2 Arbetsdomstolen	82
Tabell 4.14	Anslagsutveckling 2:3 Internationella arbetsorganisationen (ILO)	83
Tabell 4.15	Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 2:3 Internationella arbetsorganisationen (ILO)	83
Tabell 4.16	Anslagsutveckling 2:4 Medlingsinstitutet	83
Tabell 4.17	Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 2:4 Medlingsinstitutet	84
Tabell 4.18	Anslagsutveckling 2:5 Arbetslivspolitik	84
Tabell 4.19	Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 2:5 Arbetslivspolitik	84
Tabell 4.20	Anslagsutveckling 2:6 Centrum för kunskap om och utvärdering av arbetsmiljö	84
Tabell 4.21	Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 2:6 Centrum för kunskap om och utvärdering av arbetsmiljö.....	85

Diagramförteckning

Diagram 3.1	Arbetslöshet, 15–74 år.....	17
Diagram 4.1	Antal dödsolyckor i arbetet	64
Diagram 4.2	Antal anmälda arbetsolyckor med frånvaro	65
Diagram 4.3	Antal anmälda arbetssjukdomar.....	65
Diagram 4.4	Andel sysselsatta med arbetsorsakade besvär till följd av fysisk belastning respektive stress eller andra psykiska orsaker.....	65
Diagram 4.5	Genomsnittlig vanligen och faktiskt arbetad tid (15–74 år)	70
Diagram 4.6	Deltidsarbete (15–74 år).....	70
Diagram 4.7	Tidsbegränsad anställning (15–74 år)	70
Diagram 4.8	Nominell och real löneutveckling i procent.....	75
Diagram 4.9	Utvecklingen av arbetskraftskostnader per timme i näringslivet	75
Diagram 4.10	Löneskillnader mellan kvinnor och män sektorsvis efter standardvägning	76

1 Förslag till riksdagsbeslut

Regeringen föreslår att riksdagen

1. för budgetåret 2018 anvisar ramanslagen under utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv enligt tabell 1.1,
2. bemyndigar regeringen att under 2018 ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst de belopp och inom den tidsperiod som anges i tabell 1.2.

Tabell 1.1 Anslagsbelopp

Tusental kronor

Anslag

1:1	Arbetsförmedlingens förvaltningskostnader	8 402 329
1:2	Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd	22 699 927
1:3	Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser	13 422 023
1:4	Lönebidrag och Samhall m.m.	19 196 879
1:5	Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige	119 685
1:6	Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2014-2020	1 523 500
1:7	Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering	41 161
1:8	Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen	71 785
1:9	Bidrag till administration av grundbeloppet	56 363
1:10	Bidrag till Stiftelsen Utbildning Nordkalotten	8 303
1:11	Bidrag till lönegarantiersättning	1 700 000
1:12	Nystartsjobb och stöd för yrkesintroduktionsanställningar	5 756 893
1:13	Lån till körkort	151 466
2:1	Arbetsmiljöverket	763 225
2:2	Arbetsdomstolen	34 330
2:3	Internationella arbetsorganisationen (ILO)	33 722
2:4	Medlingsinstitutet	58 449
2:5	Arbetslivspolitik	25 000
2:6	Centrum för kunskap om och utvärdering av arbetsmiljö	18 800
Summa		74 083 840

Tabell 1.2 Beställningsbemyndiganden*Tusental kronor*

Anslag		Beställnings- bemyndigande	Tidsperiod
1:3	Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser	8 000 000	2019-2028
1:4	Lönebidrag samt Samhall m.m.	13 400 000	2019-2023
1:6	Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2014–2020	3 823 000	2019-2023
1:7	Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitiska utvärdering	9 000	2019-2020
2:1	Arbetsmiljöverket	20 000	2019
Summa beställningsbemyndiganden under utgiftsområdet		25 252 000	

2 Arbetsmarknad och arbetsliv

2.1 Omfattning

Utgiftsområdet omfattar områdena Arbetsmarknad och Arbetsliv. Området Arbetsmarknad består i huvudsak av matchning av arbets sökande och lediga jobb, arbetsmarknadspolitiska program, arbetslöshetsförsäkringen, lönegarantiersättningen, Europeiska socialfonden samt myndigheterna Arbetsförmedlingen, Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige, Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen och Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering. Området Arbetsliv omfattar arbetsmiljö, arbetsrätt och lönebildning samt myndigheterna Arbetsmiljöverket, Arbetsdomstolen, ILO-kommittén, Medlingsinstitutet och Myndigheten för arbetsmiljökunskap.

förklaras till största delen av lägre utgifter för arbetsmarknadspolitiska program och insatser. Även utgifterna för bidrag till arbetslöshetsersättning och lönestöd samt lönebidrag och bidrag till lönegarantiersättning förväntas bli lägre. För 2018 föreslår regeringen att totalt 74 miljarder kronor anvisas inom utgiftsområdet. Den lägre nivån jämfört med 2017 beror på främst färre subventionerade anställningar och lägre arbetslöshetsantagande för 2018–2020. För 2018 beräknas utgifterna uppgå till ca 73,9 miljarder kronor, för 2019 till 75,4 miljarder kronor och för 2020 till närmare 77,7 miljarder kronor.

2.2 Utgiftsutveckling

Utgifterna under 2016 blev 6,4 miljarder kronor lägre än anvisade medel vilket förklaras av lägre utbetalningar för arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd, arbetsmarknadspolitiska program och insatser, medel för Europeiska socialfonden m.m. och lönebidrag samt för bidrag till lönegarantiersättning. För 2017 beräknas kostnaderna bli ca 3,4 miljarder kronor lägre än budget. Det

Tabell 2.1 Utgiftsutveckling inom utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv

Miljoner kronor

	Utfall 2016	Budget 2017 ¹	Prognos 2017	Förslag 2018	Beräknat 2019	Beräknat 2020
Arbetsmarknad	71 691	74 776	71 333	73 150	74 480	76 793
Arbetsliv	841	893	901	934	940	957
Totalt för utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv	72 531	75 669	72 234	74 084	75 419	77 749

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2017 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

**Tabell 2.2 Härledning av ramnivån 2018–2020.
Utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv**

Miljoner kronor

	2018	2019	2020
Anvisat 2017¹	75 657	75 657	75 657
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	191	345	514
Beslut	332	1 914	2 834
Varav BP18 ³	-1 539	-1 188	-541
Övriga makroekonomiska förutsättningar	-5 020	-4 526	-2 890
Volymer			
Överföring till/från andra utgiftsområden	2 924	2 029	1 635
Varav BP18 ³	2 928	2 034	1 641
Övrigt	0	0	0
Ny ramnivå	74 084	75 419	77 749

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2016 (bet. 2016/17:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2017. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2019–2020 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

**Tabell 2.3 Ramnivå 2018 realekonomiskt fördelad.
Utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv**

Miljoner kronor

	2018
Transfereringar ¹	62 749
Verksamhetsutgifter ²	11 279
Investeringar ³	56
Summa ramnivå	74 084

Den realekonomiska fördelningen baseras på utfall 2016 samt kända förändringar av anslagens användning.

¹ Med transfereringar avses inkomstöverföringar, dvs. utbetalningar av bidrag från staten till exempelvis hushåll, företag eller kommuner utan att staten erhåller någon direkt motprestation.

² Med verksamhetsutgifter avses resurser som statliga myndigheter använder i verksamheten, t.ex. utgifter för löner, hyror och inköp av varor och tjänster.

³ Med investeringar avses utgifter för anskaffning av varaktiga tillgångar såsom byggnader, maskiner, immateriella tillgångar och finansiella tillgångar.

2.3 Skatteutgifter

Samhällets stöd till företag och hushåll inom utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv redovisas normalt i huvudsak på budgetens utgiftssida. Vid sidan av dessa stöd finns det även stöd på budgetens inkomstsida i form av avvikelser från en enhetlig beskattning, s.k. skatteutgifter. En skatteutgift uppstår om skatteuttaget för en viss grupp eller en viss kategori av skattebetalare är lägre än vad som är förenligt med normen inom skatteslaget. Många av skatteutgifterna har införts, mer eller mindre uttalat, som medel inom specifika områden som t.ex. kon-

junktur-, bostads-, miljö- eller arbetsmarknads- politik. Dessa skatteutgifter påverkar budgetens saldo och kan därför jämföras med stöd på budgetens utgiftssida. En utförlig beskrivning av redovisningen av skatteutgifterna har redovisats i regeringens skrivelse Redovisning av skatteutgifter 2017 (skr. 2016/17:98).

**Tabell 2.4 Skatteutgifter inom utgiftsområde 14
Arbetsmarknad och arbetsliv**

Miljoner kronor

	2017	2018
Avdrag för ökade levnadskostnader vid tillfälligt arbete, dubbel bosättning och hemresor	950	990
Avdrag för resor till och från arbetet	5 550	5 710
Avdrag för utbildningsresor vid omstrukturering	-	-
Avdrag för inställelseresor	-	-
Förmån av resa vid anställningsintervju	-	-
Förmån av utbildning vid omstrukturering m.m.	-	-
Personalvård	-	-
Flyttersättningar från arbetsgivare	-	-
Generell nedsättning av egenavgifter	1 490	1 550
Nedsättning av arbetsgivaravgifter för personer som arbetar med forskning eller utveckling	420	440
Växa-stöd för den först anställda – sänkta arbetsgivaravgifter för enskilda näringsidkare	370	290
Skattereduktion för RUT-tjänster	4 240	4 660
Skattereduktion för ROT-arbeten	9 960	10 240
Summa	22 030	22 890

- = Utgiften har inte kunnat kvantifieras.

2.4 Mål för utgiftsområdet

De mål som riksdagen beslutat om inom utgiftsområdet är följande:

Arbetsmarknadspolitik

- Insatserna ska bidra till en väl fungerande arbetsmarknad.

Arbetslivspolitik

- Goda arbetsvillkor och möjlighet till utveckling i arbetet för både kvinnor och män.

(För beslut om målen se prop. 2011/12:1 utgiftsområde 14 avsnitten 3.3 och 4.3, bet. 2011/12:AU2, rskr. 2011/12:88.)

Resultatredovisningar lämnas under respektive avsnitt.

3 Arbetsmarknad

3.1 Omfattning

Området Arbetsmarknad består i huvudsak av matchning mellan arbetssökande och lediga jobb, arbetsmarknadspolitiska program, arbetslöshetsförsäkringen, lönegarantiersättningen, Europeiska socialfonden samt myndigheterna Arbetsförmedlingen, Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige (Svenska ESF-rådet), Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen

(IAF) och Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering (IFAU). Från och med 2018 ingår även insatser inom etableringsuppdraget för vissa nyanlända invandrare under arbetsmarknadspolitiska program. Dessa utgifter beräknades tidigare under utgiftsområde 13 Jämställdhet och nyanlända invandrades etablering (prop. 2016/17:100, bet. 2016/17:KU26, rskr. 2016/17:305).

3.2 Utgiftsutveckling

Tabell 3.1 Utgiftsutveckling inom området Arbetsmarknad

Miljoner kronor

	Utfall 2016	Budget 2017 ¹	Prognos 2017	Förslag 2018	Beräknat 2019	Beräknat 2020
<i>Arbetsmarknad</i>						
1:1 Arbetsförmedlingens förvaltningskostnader	8 154	8 393	8 421	8 402	8 040	7 973
1:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd	28 571	27 445	27 316	22 700	20 956	20 674
1:3 Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser	9 081	11 272	9 162	13 422	15 303	16 618
1:4 Lönebidrag och Samhall m.m.	17 102	18 405	17 492	19 197	20 260	21 432
1:5 Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige	116	118	118	120	122	124
1:6 Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2014–2020	510	1 181	1 076	1 524	1 492	1 508
1:7 Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering	38	41	41	41	42	43
1:8 Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen	65	66	64	72	73	74
1:9 Bidrag till administration av grundbeloppet	55	56	56	56	57	58
1:10 Bidrag till Stiftelsen Utbildning Nordkalotten	8	8	8	8	8	8
1:11 Bidrag till lönegarantiersättning	1 588	1 575	1 400	1 700	2 000	2 100
1:12 Nystartsjobb och stöd för yrkesintroduktions-anställningar	6 402	6 216	6 179	5 757	5 606	5 584
1:13 Lån till körkort ³	-	-	-	151	521	597
Summa Arbetsmarknad⁴	71 691	74 776	71 333	73 150	74 480	76 793

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2017 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Inkluderar anslaget 1:4 Ersättning till insatser för vissa nyanlända invandrare inom utg.omr. 13.

³ Nytt anslag.

⁴ Exklusive inbetalning om 490 tkr på äldreanslaget 2015 1:12 Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2007–2013 som upphört fr.o.m. 2017.

Utgifterna 2016 var 7 477 miljoner kronor högre än 2015. Ökningen förklaras främst av att stöd för nystartsjobb och yrkesintroduktionsanställningar fr.o.m. 2016 belastar budgetens utgiftsida istället för inkomstsida.

Jämfört med ursprunglig budget i budgetpropositionen för 2017 beräknas utgifterna minska med 3 432 miljoner kronor 2017, 3 175 miljoner kronor 2018, 3 478 miljoner kronor 2019 och 2 922 miljoner kronor 2020. Detta förklaras främst av färre subventionerade anställningar än beräknat och lägre arbetslöshetsantagande 2018–2020.

Reformer och finansiering i denna proposition beräknas öka utgifterna med 1 436 miljoner kronor 2018, 838 miljoner kronor 2019 och med 998 miljoner kronor 2020 jämfört med 2016 års ekonomiska vårproposition (se avsnitt 3.5, tab. 3.7).

I enlighet med riksdagens beslut om 2017 års ekonomiska vårproposition beräknas fr.o.m. 2018 utgifter som avser etableringsuppdraget under anslaget 1:3 *Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser*. Till och med 2017 finansieras dessa från anslaget 1:4 *Ersättning till insatser för vissa nyanlända invandrare* under utgiftsområde 13 Jämställdhet och nyanlända invandrades etablering. Detta innebär att utgiftsområdet ökas med 2 999 miljoner kronor 2018, 2 146 miljoner kronor 2019 och 1 736 miljoner kronor 2020. Jämfört med 2017 års ekonomiska vårproposition beräknas utgifterna sammantaget minska med 1 605 miljoner kronor 2017, 2 527 miljoner kronor 2018 och 2 814 miljoner kronor 2019, 2 269 miljoner kronor 2020. Detta förklaras främst av ett lägre arbetslöshetsantagande 2018–2020.

3.3 Mål för området

Målet för arbetsmarknadspolitiken är att insatserna ska bidra till en väl fungerande arbetsmarknad. Därmed kan arbetsmarknadspolitiken bidra till regeringens mål för den ekonomiska politiken om att antalet personer som arbetar och antalet arbetade timmar i ekonomin ska öka så att Sverige når målet om lägst arbetslöshet i EU 2020.

Arbetsmarknadspolitiken ska bidra till en förbättrad matchning mellan dem som söker arbete och dem som söker arbetskraft. Arbetsmark-

nadspolitiken ska också främja mångfald och jämställdhet samt motverka diskriminering i arbetslivet och en könsuppdelning på arbetsmarknaden.

3.4 Resultatredovisning

3.4.1 Resultatredovisning och andra bedömningsgrunder

En rad olika faktorer påverkar utvecklingen på arbetsmarknaden. Arbetsmarknadspolitiken bidrag är ofta svårt att mäta och avgränsa från effekterna av omvärldsfaktorer såsom konjunkturutvecklingen, andra offentliga insatser eller insatser från andra aktörer på arbetsmarknaden. Grunden för analysen kring måluppfyllelsen utgörs därför av en rad olika indikatorer.

Huvudindikatorerna utgörs av övergången till arbete och utbildning. Utbildning är i många fall avgörande för att arbetsgivarna ska få den arbetskraft de efterfrågar och att de arbetssökande på sikt kan få ett arbete. Arbetsmarknadspolitiken kan dock i många fall inte direkt påverka övergången till arbete och utbildning men indirekt genom olika insatser som stärker de arbetsökandes ställning på arbetsmarknaden. Därigenom är detta indikatorer på i vilken utsträckning arbetsmarknadspolitiken bidrar till en väl fungerande arbetsmarknad.

De inledande indikatorerna belyser i huvudsak de förutsättningar arbetsmarknadspolitiken har att utgå från och inte direkta resultat (se diagram 3.1–3.4).

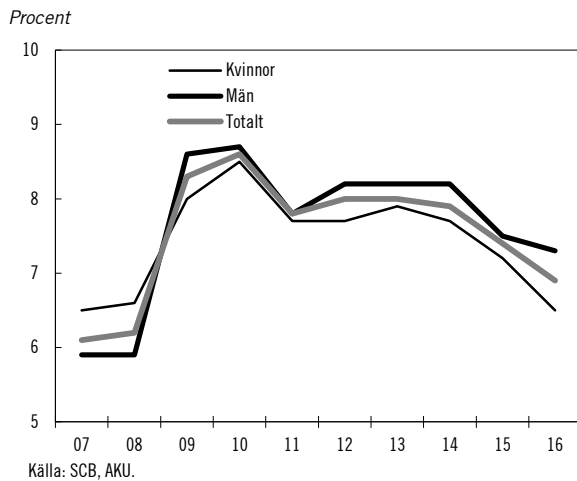
3.4.2 Resultat

Den svenska arbetsmarknaden utvecklas fortsatt starkt. Sedan regeringen tillträdde har antalet sysselsatta ökat med över 200 000 personer, varav två av tre personer är utrikes födda. Även sysselsättningsgraden, dvs. andelen sysselsatta av befolkningen i arbetsför ålder (15–74 år), fortsätter att öka enligt SCB och uppgick 2016 till 67,1 procent, vilket enligt Eurostat är den högsta nivån i EU. För både inrikes och utrikes födda är sysselsättningsgraden den högsta på flera år. Skillnaden mellan dessa grupper är fortsatt stor men har minskat från 10,7 procentenheter till 8,7 procentenheter mellan 2010 och 2016. Andelen

sysselsatta kvinnor är fortfarande lägre än andelen sysselsatta män, 65,1 procent respektive 69,0 procent, även om skillnaden har minskat under de senaste åren. Skillnaden mellan kvinnor och män är större bland utrikes födda, 7,7 procentenheter, än bland inrikes födda, 2,7 procentenheter.

Arbetslösheten låg på relativt höga nivåer när regeringen tillträdde, men har minskat tydligt sedan 2014 (se diagram 3.1). År 2016 fortsatte arbetslösheten att minska, till 6,9 procent, trots att antalet personer i arbetskraften ökade relativt snabbt. Arbetslösheten har minskat bland både kvinnor och män. Särskilt tydlig är minskningen i arbetslösheten bland ungdomar. Även långtidsarbetslösheten (6 månader eller mer) som andel av arbetskraften har minskat.

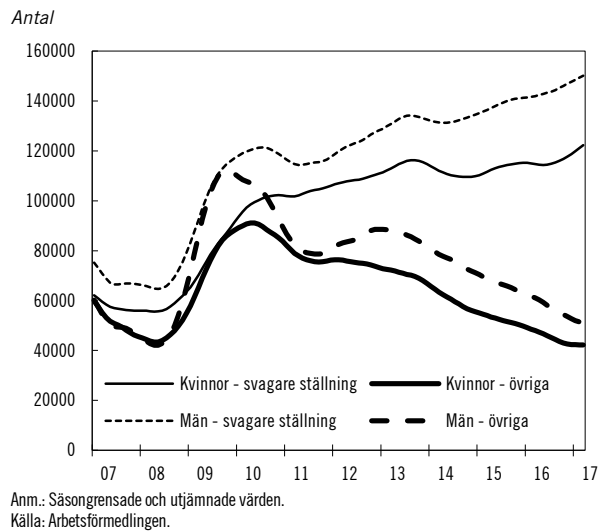
Diagram 3.1 Arbetslöshet, 15–74 år

Sammansättningen bland de arbetslösa har de senaste åren förändrats och arbetslösheten har blivit alltmer ojämnt fördelad i arbetskraften. En allt större andel av de som skriver in sig på Arbetsförmedlingen har en svagare ställning på arbetsmarknaden och är således i behov av stöd i olika former och omfattning för att kunna etablera sig på arbetsmarknaden (se diagram 3.2).¹ Under 2016 handlade det om närmare tre fjärdedelar av de i genomsnitt 362 800 inskrivna arbetslösa vid Arbetsförmedlingen (16–64 år).

¹ I grupper med svagare ställning ingår individer med en eller flera av följande karaktäristika: Högst förgymnasial utbildning, utomeuropeiskt född, funktionsnedsättning eller äldre 55–64 år.

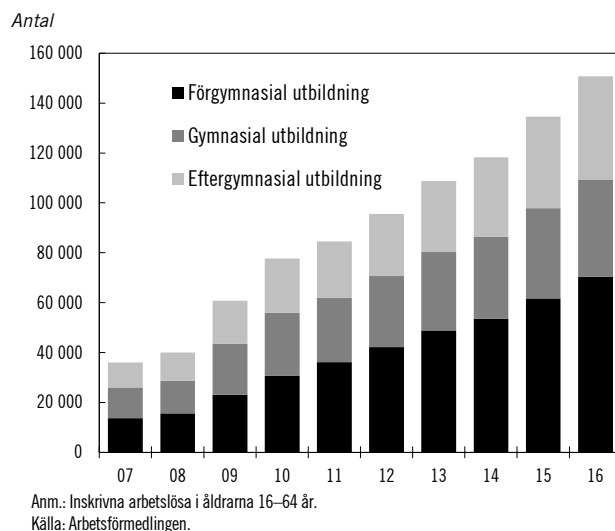
Diagram 3.2 Inskrivna arbetslösa (16–64 år), grupper med svagare ställning samt övriga efter kön

Samtidigt som det är en tydlig indikation på att allt fler av de arbetslösa har en svagare ställning på arbetsmarknaden är det värt att påminna om att gruppen i sig är heterogen. Inom gruppen finns individer med både goda och sämre förutsättningar att etablera sig på arbetsmarknaden.

Av de inskrivna arbetslösa på Arbetsförmedlingen var 151 000 födda utanför Europa. Av de utomeuropeiskt födda hade 41 000 eftergymnasial utbildning samtidigt som 70 000 hade högst förgymnasial utbildning (se diagram 3.3).

Diagram 3.3 Inskrivna arbetslösa, födda utanför Europa efter utbildningsnivå

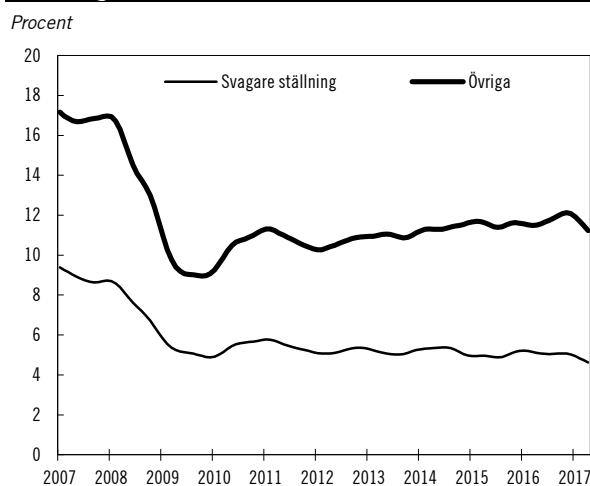
Antalet inskrivna arbetslösa utomeuropeiskt födda med högst förgymnasial utbildning har ökat konstant sedan 2009. Dessa personer tenderar att ha en särskilt svår situation på arbetsmarknaden jämfört med inrikes födda. Närmare

hälften (49 procent) av de 70 000 som ingick i gruppen 2016 hade varit utan arbete i mer än 12 månader. Motsvarande andel för inrikes födda var 39 procent.

Av de i genomsnitt 362 800 inskrivna arbetslösa 2016 var 161 200 (44 procent) kvinnor. Av de inskrivna arbetslösa som var utomeuropeiskt födda var i genomsnitt 68 000 kvinnor (45 procent). Av de utomeuropeiskt födda som dessutom varit långtidsarbetslösa var 48 procent kvinnor och av de långtidsarbetslösa utomeuropeiskt födda som hade högst förgymnasial utbildning var 51 procent kvinnor.

Ett sätt att mäta situationen för de inskrivna arbetslösa på Arbetsförmedlingen är hur stor andel som övergår till arbete varje månad (den s.k. jobbchansen). Trots att konjunkturläget förbättrats de senaste åren har detta inte resulterat i motsvarande ökning av andelen som fått arbete. Det gäller både för gruppen med svagare ställning och för övriga inskrivna arbetslösa hos Arbetsförmedlingen. Med reservation för osäkerheten i tidsseriens sista värden har jobbchanserna försämrats något för gruppen med en svagare ställning på arbetsmarknaden, medan de i viss mån förbättrats för övriga (se diagram 3.4). Sannolikheten att få jobb för gruppen med svagare ställning är i genomsnitt mindre än hälften så stor som för övriga inskrivna arbetslösa.

Diagram 3.4 Jobbchanser för grupper med svagare ställning samt övriga

Anm.: Jobbchansen definieras som antalet som lämnat arbetslöshet till subventionerat eller osubventionerat arbete som andel av kvarstående inskrivna arbetslösa. Säsongrensade värden.

Källa: Arbetsförmedlingen.

Arbetsmarknadspolitiska insatser

Antal arbetssökande som vid något tillfälle under året var inskrivna vid Arbetsförmedlingen fortsatte att minska 2016, från 1 011 031 personer under 2015 till 987 510 personer under 2016. Som beskrivits ovan har dock andelen inskrivna arbetssökande med en svagare ställning på arbetsmarknaden ökat kraftigt de senaste åren.

Andelen inskrivna som gick vidare till arbete eller utbildning minskade trots den sjunkande arbetslösheten under 2016. Totalt övergick 38,6 procent av de inskrivna till arbete under 2016 (motsvarande 381 198 personer), jämfört med 39,1 procent under 2015 och 40,6 procent under 2014. Totalt övergick 3,3 procent av de inskrivna till utbildning under 2016 (motsvarande 33 277 personer), jämfört med 3,7 procent under 2015 och 4,4 procent under 2014. Nedgången i andel övergångar till arbete eller utbildning skedde inte bara i den samlade gruppen inskrivna utan även i de flesta delgrupper av inskrivna. En större andel män (40 procent) än kvinnor (37 procent) övergick till arbete. När det gäller övergångar till utbildning är skillnaden mindre, men fler kvinnor (4 procent) än män (3 procent) övergick till studier.

Den genomsnittliga tiden mellan inskrivning och avaktualisering till arbete eller utbildning var 2016 ca 200 dagar, vilket innebär en fortsättning av den svaga ökningen som har pågått de senaste åren.

Arbetsmarknadspolitiken syftar till att underlätta tillsättandet av lediga platser bl.a. genom att sammanföra arbetssökande och arbetsgivare. Arbetsförmedlingen erbjuder arbetsgivare en rad tjänster, bl.a. annonsering, urval och rekryteringsträffar. Under 2016 nyanmälde närmare 1,3 miljoner lediga platser till Arbetsförmedlingen, vilket var en kraftig ökning jämfört med 2015 då drygt en miljon lediga platser anmälde. Förändringen pekar mot att det har skett en avsevärd ökning av efterfrågan på arbetskraft.

Arbetsmarknadspolitiken ska även bidra till en effektiv matchning genom spridning av information om och prognoser för utbud och efterfrågan på kompetens till arbetssökande, arbetsgivare och andra aktörer som berörs av kompetensförsörjningsfrågor på nationell och regional nivå. Arbetsförmedlingen har inom ramen för detta under 2016 bl.a. publicerat två arbetsmarknadsprognoser på riks- och länsnivå.

Regeringen har gett en särskild utredare i uppdrag att analysera hur statens åtagande för en väl fungerande arbetsmarknad och Arbetsförmedlingens uppdrag kan utformas. Utredningen har tagit namnet Arbetsmarknadsutredningen (A 2016:03). Riksdagen har tillkännagett att regeringen bör ge utredningen tilläggsdirektiv (bet. 2016/17:AU16, rskr. 2016/17:184). Regeringen har därför beslutat om tilläggsdirektiv i vilka det framgår att utredningen bl.a. ska analysera och lämna förslag på hur Arbetsförmedlingens samarbete med andra relevanta aktörer kan förbättras och hur de delar av Arbetsförmedlingens uppdrag som inte innebär myndighetsutövning kan läggas ut på andra aktörer och hur det statliga åtagandet i övrigt i så fall bör organiseras. Utredningen ska även analysera om kommunernas roll i arbetsmarknadspolitiken bör förtydligas, hur enskilda kommuner i högre grad ska kunna medverka i genomförandet av arbetsmarknadspolitiken, hur kompetensförsörjningen kan stärkas och hur arbetsmarknadsutbildningen bättre kan svara mot arbetsmarknadens behov. Regeringen anser därmed att riksdagens tillkännagivande är slutbehandlat.

Arbetsmarknadspolitiska program, nystartsjobb och stöd för yrkesintroduktionsanställningar

För att de arbetssökande ska få en starkare ställning på arbetsmarknaden och förbättra sina förutsättningar att få ett arbete erbjuder Arbetsförmedlingen arbetsmarknadspolitiska program. Huvuddelen av programinsatserna riktas till de arbetssökande inom jobbgarantin för ungdomar och jobb- och utvecklingsgarantin, dvs. till personer som står relativt långt från arbetsmarknaden.

Arbetsförmedlingens programinsatser kan översiktligt beskrivas genom antalet deltagare i de olika programmen och utfallet i form av arbetsmarknadsstatus efter programmets slut. En sådan översiktlig redovisning framgår av tabellerna 3.2 och 3.3.

Antalet deltagare i arbetsmarknadspolitiska program per månad minskade 2016 jämfört med 2015. Antalet deltagare i jobbgarantin för ungdomar har fortsatt minska i takt med den minskande ungdomsarbetslösheten.

I genomsnitt per månad deltog närmare 21 000 personer i arbetsmarknadsutbildning och förberedande utbildning. Männerna utgjorde liksom tidigare år en större andel av deltagarna än kvinnor.

En allt större andel av de arbetsmarknadspolitiska insatserna sker inom ramen för etableringsuppdraget för vissa nyanlända. Dessutom befinner sig ca hälften av deltagarna som avslutat sin etableringsplan 90 dagar senare i insatser, främst inom jobb- och utvecklingsgarantin. För en redovisning av resultaten inom etableringsuppdraget (se utg.omr. 13 avsnitt 3.4.6).

Validering är sedan den 1 februari 2016 ett arbetsmarknadspolitiskt program. En anvisning till programmet förutsätter att Arbetsförmedlingen gör en kartläggning av den arbetssökandes kunskaper och kompetenser, en arbetsmarknadspolitisk bedömning samt att det finns ett fastställt valideringssyfte. Arbetsförmedlingen upphandlar validering inom ett antal branscher enligt lagen (2008:962) om valfrihetssystem. Möjligheten att ansöka om att delta som valideringsutförare påbörjades under slutet av första kvartalet 2017. Första avtalet beräknas vara klart i början av andra kvartalet 2017. Eftersom programmet är under uppbyggnad har myndigheten inte redovisat antal deltagare för 2016.

Tabell 3.2 Genomsnittligt antal kvarstående per månad i konjunkturberoende program, nystartsjobb och stöd för yrkesintroduktionsanställningar

Tusental och procent

	Antal 2015 Tusental	Andel 2015 Kvinnor	Andel 2015 Män	Antal 2016 Tusental	Andel 2016 Kvinnor	Andel 2016 Män
Jobb- och utvecklingsgarantin	103	46	55	101	45	55
- därav sysselsättningsfasen	37	46	54	23	46	54
Jobbgarantin för ungdomar	27	40	60	20	39	61
Arbetslivsriktad rehabilitering	11	58	42	4	59	41
Arbetspraktik	4	46	54	5	43	57
Förberedande eller orienterande utbildning	14	43	57	15	43	57
Arbetsmarknadsutbildning	5	34	66	6	36	64
Start av näringsverksamhet	1	46	54	2	44	56
Aktiviteter inom vägledning och platsförmedling	5	56	44	3	54	46
Särskilt anställningsstöd	6	37	63	5	37	63
Förstärkt särskilt anställningsstöd	5	40	60	4	40	60
Instegsjobb	4	26	74	4	24	76
Extratjänster	0	62	38	1	59	41
Utbildningskontrakt	0	31	69	1	43	57
Övriga förberedande insatser m.m. ¹	6	62	38	17	54	46
Totalt konjunkturberoende program	191	45	55	188	48	56
Nystartsjobb	46	35	65	47	34	66
Stöd för yrkesintroduktionsanställningar	1	27	73	1	18	82

¹ Avser övriga förberedande insatser som fr.o.m. 2016 som består av en sammanslagning av vissa förberedande insatser som tidigare särredovisats, traineejobb, projekt med arbetsmarknadspolitisk inriktning och arbetsträning inom etableringsuppdraget.
Källa: Arbetsförmedlingens månadsstatistik.

Arbete med stöd är en arbetsmarknadspolitisk insats som innebär att arbetsgivaren får ekonomisk kompensation för att anställa personer som annars skulle ha svårt att få arbete. Det totala antalet unika beslut om subventionerade anställningar har minskat jämfört med föregående år. Minskningen skedde framför allt inom särskilt och förstärkt särskilt anställningsstöd. Extratjänsterna och instegsjobben ökade däremot i jämförelse med 2015. Män tar del av subventionerade anställningar i större utsträckning än kvinnor, vilket gäller alla anställningsstöd förutom traineejobb inom välfärden och extratjänster.

Personer kan anvisas särskilt anställningsstöd om de har deltagit i jobb- och utvecklingsgarantin i minst 6 månader. Ett högre handledarstöd lämnas om den som anvisas det särskilda anställningsstödet har deltagit i jobb- och utvecklingsgarantin längre än 450 dagar, det s.k. förstärkta särskilda anställningsstödet. I genomsnitt hade närmare 9 000 personer per månad en anställning med särskilt anställningsstöd under 2016, vilket är en minskning med 1 800 personer jämfört med 2015. Andelen kvinnor utgjorde omkring

40 procent av det totala antalet deltagare i båda stöden.

Extratjänster infördes i november 2015 för yrken inom välfärden. Syftet med stödet är att erbjuda långtidsarbetslösa som har deltagit i jobb- och utvecklingsgarantin mer än 450 dagar en möjlighet till anställning med kollektivavtalsenlig lön. Stödets målgrupp utvidgades i december 2016 till att även omfatta nyanlända. Dessutom höjdes handledarstödet och sedan 1 december 2016 är det möjligt att besluta om extratjänster på heltid. Under 2016 uppgick antalet extratjänster till i genomsnitt närmare 1 000 platser per månad. Antalet unika deltagare var ca 2 000 personer varav huvuddelen var kvinnor. Efter förändringarna i regelverket har antalet extratjänster ökat. I juni 2017 var antalet extratjänster (inkl. moderna beredskapsjobb) drygt 4 600 stycken.

Regeringen lämnade uppdrag om moderna beredskapsjobb till statliga myndigheter i respektive regleringsbrev för 2017. Myndigheterna ska bidra till satsningen genom att eftersträva anställningar av personer som varit arbetslösa längre än tre år eller nyanlända. Regeringens målsättning är att under 2017 sysselsätta

500 personer och minst 5 000 personer under 2020. Regelverket och ersättningen för de moderna beredskapsjobben motsvarar de som gäller för extratjänster. I slutet av juli 2017 hade ca 580 personer ett pågående beslut om modernt beredskapsjobb (dvs. extratjänst inom staten), inklusive personer med beslut som började 2016. Under perioden 1 januari till 31 juli 2017 påbörjades totalt 521 personer ett modernt beredskapsjobb.

Instegsjobb är ett anställningsstöd till arbetsgivare riktat till nyanlända som studerar kommunal vuxenutbildning i svenska för invandrare (sfi) eller motsvarande utbildning vid folkhögskola, svenska som andraspråk eller yrkes-svenska. Under 2016 har i genomsnitt 4 000 personer haft ett instegsjobb och män utgjorde som tidigare år en betydligt större andel av deltagarna än kvinnor.

Traineejobben är en subventionerad anställning som kombineras med en reguljär yrkesutbildning. Antalet unika deltagare med traineejobb var under 2016 ca 380.

Nystartsjobb har den största omfattningen av de subventionerade anställningarna och uppgick i genomsnitt till ca 47 000 anställningar under 2016. Under 2016 hade drygt 86 500 individer nystartsjobb, vilket var oförändrat jämfört med 2015. Cirka 34 procent av deltagarna var kvinnor och 66 procent var män. I syfte att göra nystartsjobben mer träffsäkra och effektiva infördes vissa förändringar i februari 2017. Bland annat kortades tiden med stödet till maximalt två år, subventionen sänktes för personer som varit frånvarande från arbetsmarknaden mindre än två år samtidigt som subventionen höjdes för personer som varit frånvarande i tre år eller längre och för nyanlända. Dessutom infördes krav om att anställningsvillkor ska följa eller vara likvärdiga med dem i relevant kollektivavtal.

Stödet för yrkesintroduktionsanställningar trädde i kraft 2014 och riktade sig ursprungligen till ungdomar under 25 år. Från och med juni 2016 inkluderar målgruppen för stödet även nyanlända och långtidsarbetslösa som är 25 år eller äldre. En yrkesintroduktionsanställning innebär en möjlighet att lära sig ett yrke på arbetsplatsen i kombination med utbildning eller handledning samtidigt som deltagaren erbjuds ett arbete med lön. Under 2016 fanns det ca 800 deltagare i yrkesintroduktionsanställningar i

genomsnitt per månad. Det innebär en liten minskning jämfört med året innan. Könsfördelningen inom stödet är ojämn, av deltagarna var 18 procent kvinnor och 82 procent män.

Antalet personer som under 2016 fått stöd till start av näringsverksamhet uppgick till i genomsnitt 1 600 personer per månad, vilket är en ökning med drygt 400 personer jämfört med 2015. Det var fler män än kvinnor som tog del av stödet och skillnaden har ökat något jämfört med föregående år. Arbetsförmedlingen gick under året in i ett samarbete med Tillväxtverket. Det handlar om projekt för att främja nyanländas företagande.

Tabell 3.3 Andelen i arbete eller reguljär utbildning 90 dagar efter avslutat arbetsmarknadspolitiskt program

Procent

	Kvinnor 2015	Män 2015	Totalt 2015	Kvinnor 2016	Män 2016	Totalt 2016
Förberedande utbildning	13	16	15	10	13	12
Arbetslivsinriktad rehabilitering	25	32	28	29	36	32
Arbetspraktik	36	44	40	39	43	42
Arbetsmarknadsutbildning	27	34	32	30	38	35
Arbetslivsintroduktion	14	14	14	13	13	13
Aktiviteter inom vägledning och platsförmedling	16	19	17	26	30	28
Fördjupad kartläggning och vägledning	8	11	9	10	12	11
Instegsjobb	44	46	46	43	49	48
Särskilt anställningsstöd och förstärkt särskilt anställningsstöd	44	42	43	48	49	49
Stöd till start av näringsverksamhet	82	75	78	82	78	80
Projekt med arbetsmarknadspolitisk inriktning	14	22	18	29	32	31
Nystartsjobb	44	45	45	43	45	45
Stöd för yrkesintroduktionsanställningar	69	73	72	59	73	69

Källa: Arbetsförmedlingen.

Tabell 3.3 ger en överblick över resultatet av de arbetsmarknadspolitiska programmen i form av andelen av deltagarna som 90 dagar efter avslutat program har ett arbete eller deltar i en reguljär utbildning. Jobb- och utvecklingsgarantin och jobbgarantin för ungdomar utgör s.k. ramprogram där deltagare kan delta i flera olika program. I tabellen redovisas därför även resultaten för dem som deltar i program inom ramen för garantierna. Det bör noteras att resultatet inte är samma sak som programmets effekt, eftersom resultatet inte beaktar vad som skulle ha skett om individen inte fått insatserna. Av tabellen framgår inte heller vilket resultat som skulle uppnåtts om en individ tagit del av en annan insats.

Resultaten för vissa av programmen ska också tolkas mot bakgrund av att de ofta är individuellt anpassade och av förberedande karaktär där arbetssökande efter avslutat program går vidare till andra insatser, såsom är fallet t.ex. med förberedande utbildning. Flera program syftar således i första hand till att öka individens förutsättningar att etablera sig på arbetsmarknaden och är en del av uppdraget att stärka och rusta individerna. Det kan dock vara svårt att mäta resultaten i detta avseende. Dessa program har normalt en lägre övergång till arbete, men syftar till att deltagarna successivt ska öka sina möjligheter att få ett arbete eller en utbildning.

Effekten av arbetsmarknadsutbildningen har avtagit, men den bidrar ändå till högre sysselsättning på sikt. Deltagarnas allt sämre förut

sättningar kan inte förklara nedgången (IFAU 2016:20). Under 2016 hade i genomsnitt ca 35 procent arbete 90 dagar efter att de avslutat en arbetsmarknadsutbildning. Detta var en liten förbättring av resultatet jämfört med 2015.

Fram till 2007 var denna andel kring 70 procent. Resultaten av arbetsmarknadsutbildning är, ur ett historiskt perspektiv, därmed fortsatt låga även om resultaten har förbättrats sedan regeringen tillträdde. Detta samtidigt som den genomsnittliga kostnaden per deltagare var relativt hög.

Resultatet var sämre för kvinnorna, jämfört med männen under 2016. Av kvinnorna hade i genomsnitt ca 28 procent arbete 90 dagar efter att de avslutat en arbetsmarknadsutbildning, jämfört med ca 37 procent för männen. Förbättringen av resultatet har främst skett bland männen, jämfört med 2015.

Arbetsförmedlingen har analyserat varför arbetsmarknadsutbildningens effekt har försämrats och vidtagit ett antal åtgärder. Bland annat riktas utbildningarna, sedan 2015, i större grad till de arbetssökande som har förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen. Myndigheten har också påbörjat ett arbete med att ta fram en strategi för upphandlade arbetsförmedlingstjänster. För att säkerställa kvalitet ska arbetsmarknadsutbildning följas upp systematiskt och deltagarenkäter ska användas i syfte att få kunskap om hur deltagarna upplever arbetsmarknadsutbildningens kvalitet.

Under 2016 hade i genomsnitt ca 10 procent arbete 90 dagar efter att de avslutat en förberedande eller orienterande utbildning. Andelen var lägre för kvinnor, 8 procent, jämfört med 12 procent för männen. Andelen i arbete efter förberedande eller orienterande utbildning är därför låg.

Stöd till start av näringsverksamhet uppvisar förhållandevis goda resultat vad gäller övergångar till arbete efter avslutat programdeltagande. Under 2016 var andelen i arbete 90 dagar efter deltagande nära 78 procent, en viss förbättring jämfört med 2015. Att vara i arbete innebär i merparten av fallen att personen är fortsatt sysselsatt i sitt företag.

Arbetsförmedlingens leverantörer och service

Arbetsförmedlingen disponerade för 2016 totalt 78,2 miljarder kronor. De största delarna av dessa användes till individersättningar eller till lönesubventioner. Arbetsförmedlingen har ansvar för att upphandla tjänster där det anses bidra till en effektiv verksamhet. Under 2016 har Arbetsförmedlingen upphandlat tjänster inom områdena arbetsförmedlingstjänster som främst består av stöd och matchning, introduktion till arbete, yrkessvenska B samt inom utbildning som består av förberedande utbildning och arbetsmarknadsutbildning. Totalt har drygt 192 000 personer under 2016 deltagit i upphandlade arbetsförmedlingstjänster och utbildning till en totalkostnad av 5 440 miljoner kronor. Antalet leverantörer har fortsatt att minska kraftigt. För området arbetsförmedlingstjänster har antalet leverantörer minskat till 187 stycken 2016 jämfört med 461 stycken 2015 och 1 115 stycken 2014. Detta beror till stor del på att tjänsten etableringslots avslutades i maj 2015. Antalet leverantörer inom tjänsten utbildning var 137 stycken 2016 jämfört med 168 stycken 2015 och 304 stycken 2014.

Av de som anvisades till de upphandlade arbetsförmedlingstjänsterna 2016 var det en större andel män, 55 procent, än kvinnor, 45 procent. Dock har skillnaderna jämnats ut för dessa tjänster totalt sett under de senaste tre åren. Det är dock en mer ojämn könsfördelning för de upphandlade utbildningstjänsterna. Under 2016 anvisades 61 procent män respektive 39 procent kvinnor till de upphandlade utbildningstjänsterna.

Arbetsförmedlingen har ett uppdrag att arbeta med jämställdhetsintegrering. Arbetsförmedlingens viktigaste mål i myndighetens handlingsplan för jämställdhetsintegrering 2016–2018 är att ge kvinnor och män tillgång till arbetsmarknadspolitiska program och insatser på lika villkor.

Den totala ersättningen till olika externa leverantörer uppgick 2016 till 6 900 miljoner kronor vilket är något lägre än 2015 då kostnaden uppgick till 7 065 miljoner kronor. Utöver de kompletterande arbetsförmedlingstjänsterna och tjänster inom utbildning ingår även ersättning till anordnare inom garantierna och inom etableringsuppdraget. Ersättningarna belastar både utgiftsområdena 13 Jämställdhet och nyanlända invandrades etablering och 14 Arbetsmarknad och arbetsliv.

Att en stor del av verksamheten inte genomförs i Arbetsförmedlingens regi innebär ett omfattande ansvar för myndigheten att säkerställa att den upphandlade verksamheten bedrivs effektivt och med hög kvalitet för de arbets sökande. Arbetsförmedlingen arbetar sedan 2014 utifrån en systematisk uppföljningsmodell där granskningar görs utifrån leverantörsdialoger samt klagomål- och avvikelserapportering. Under 2016 har Arbetsförmedlingen genomfört en nationell granskning av de mest verksamhetskritiska leverantörerna. Granskningen visade på omfattande brister och resulterade i att avtal på ett antal orter har avbrutits eller sagts upp. Arbetsförmedlingen har också genomfört en tematisk uppföljning av hur leverantörerna arbetar med jämställdhet i de arbetsmarknadspolitiska insatserna. Arbetsförmedlingen har identifierat ett antal utvecklingsområden där myndigheten kommer att arbeta vidare tillsammans med leverantörerna för att uppnå en ökad jämställdhet.

Arbetsförmedlingen har under de senaste åren förändrat sitt kontorsnät. Totalt har beslut fattats om att stänga 72 kontor, varav de flesta har genomförts. Arbetsförmedlingen har nu ca 250 kontor, vilket är 30 färre kontor än 2015. Antalet fysiska besök vid kontoren har minskat de senaste åren, både i antal och som andel av de totala kontakterna. Service via kundtjänst på telefon och webbtjänster står för en ökande del av kontakterna (Arbetsförmedlingens tillgänglighet och tjänsteleverans, A2017/00623/A).

Insatser för långtidsarbetslösa

Regeringens mål är att långtidsarbetslösheten ska förebyggas och motverkas samt att andelen långtidsarbetslösa och de som riskerar långtidsarbetslöshet som går till arbete eller studier ska öka.

Antalet inskrivna långtidsarbetslösa på Arbetsförmedlingen ökade under 2016 samtidigt som det totala antalet arbetslösa har minskat. Andelen av samtliga inskrivna arbetslösa som var långtidsarbetslösa ökade från 38 procent 2015 till 40 procent 2016. Andelen långtidsarbetslösa kvinnor var högre men samtidigt var antalet långtidsarbetslösa män fler. Det ökande inflödet av deltagare i etableringsuppdraget har lett till att såväl antalet som andelen i etableringsuppdraget som är långtidsarbetslösa har ökat. Att antalet arbetslösa som står långt från arbetsmarknaden ökat trots en förbättrad arbetsmarknad under 2016 tyder på att dessa individer inte gynnades av den ökande efterfrågan på arbetskraft i samma omfattning som arbetslösa med kortare inskrivningstider. Andelen långtidsarbetslösa som gått till arbete eller studier uppgick 2016 till drygt 29 procent, vilket är oförändrat jämfört med 2015. Andelen som gick till arbete eller studier bland dem som riskerar långtidsarbetslöshet uppgick 2016 till knappt 25 procent, vilket är något lägre än 2015. Andelen av de män, som är eller riskerar att bli långtidsarbetslösa, som övergår till arbete eller studier är större än bland kvinnor.

Jobb- och utvecklingsgarantin är ett ramprogram med olika insatser som riktar sig till dem som har varit borta från arbetsmarknaden under en lång tid och är det arbetsmarknadspolitiska program som har flest deltagare. Programmet syftar till att erbjuda deltagare individuellt utformade insatser för att stärka sin position på arbetsmarknaden och så snabbt som möjligt komma i arbete. Insatserna kan t.ex. vara arbetsmarknadsutbildning, stöd till start av näringsverksamhet eller arbetsplatsförlagda aktiviteter såsom arbetspraktik, arbetsträning eller förstärkt arbetsträning. Det totala antalet individer som deltog i programmet under 2016 uppgick till 179 000, 44 procent kvinnor och 56 procent män. Det är en minskning med knappt 5 400 personer jämfört med 2015. Under 2016 stod programmet för ca 56 procent av det genomsnittliga antalet deltagare i samtliga program med aktivitetsstöd.

Antalet deltagare i jobb- och utvecklingsgarantin uppgick under 2016 till i genomsnitt 105 180 per månad, vilket är en minskning med ca 1 500 deltagare jämfört med föregående år.

Arbetsmarknadspolitiska insatser som är arbetsplatsförlagda har fortsatt att minska som helhet i programmet sedan 2014. Den genomsnittliga andelen kvinnor i programmet med en arbetsplatsförlagd aktivitet har minskat från 49 procent 2014 till 30 procent 2016, motsvarande minskning för män har varit från 44 procent 2014 till 26 procent 2016. Den genomsnittliga andelen av deltagare utan aktivitet i garantin ökade från 17 procent 2015 till 23 procent under 2016.

Den 1 februari 2016 trädde flera förändringar av jobb- och utvecklingsgarantin i kraft. Jobb- och utvecklingsgarantins tre på varandra följande faser med olika insatser har ersatts av en mindre detaljreglerad och mer individanpassad garanti, i syfte att ge bättre stöd till de som är långtidsarbetslösa. Sysselsättningsplatserna inom den tidigare sysselsättningsfasen avvecklas successivt och ska fr.o.m. den 1 februari 2018 vara helt avvecklade. Antalet deltagare i sysselsättningsfasen har minskat med 85 procent, från drygt 39 300 deltagare den 31 januari 2016 när avvecklingen inleddes till närmare 5 700 deltagare den sista juni 2017. Sysselsättningsplatsernas minskning består till drygt hälften av övergång till jobb- och utvecklingsgarantin. Närmare en fjärdedel lämnade sysselsättningsfasen för att de påbörjat ett arbete med eller utan stöd samt till studier.

De som återinträdde i jobb- och utvecklingsgarantin fick i huvudsak stöd i form av aktiviteter i Arbetsförmedlingens egen regi såsom kartläggning, vägledning, matchning och uppföljning, men även stöd och matchning hos kompletterande aktör samt jobbsökaraktiviteter med coachning. Utbudet av sysselsättningsplatser minskade under 2016 då många anordnare avslutade sitt samarbete med Arbetsförmedlingen, ställde om eller bytte verksamhet. Möjligheten att lämna garantin för att börja studera inom det reguljära utbildningsväsendet med bibehållet aktivitetsstöd resulterade i att 932 kvinnor och 780 män lämnade garantin för studier.

Andelen deltagare i jobb- och utvecklingsgarantins tidigare fas 1 och 2 som gått till arbete av samtliga inskrivna under året har efter en ökning mellan 2014 och 2015 till 29,1 procent minskat

till 28,6 procent under 2016. Även andelen av de som påbörjat utbildning har fortsatt att minska under 2016, från 3,1 procent 2015 till 2,4 procent. Motsvarande andel av de som lämnat den tidigare sysselsättningsfasen till arbete har fortsatt att minska, från 24,6 procent 2014 till att 2016 ligga på 19,3 procent. Denna utveckling syns även i den andel som lämnat den tidigare sysselsättningsfasen och påbörjat utbildning dvs. andelen har fortsatt att minska från 1 procent 2014 till att 2016 ligga på knappt 0,5 procent.

Deltagare med låg utbildningsnivå, utomeuropeiskt födda, äldre samt personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga utgör en större andel av deltagarna i jobb- och utvecklingsgarantin än de gör av samtliga inskrivna arbetslösa. Många av dessa tillhör dessutom flera av de nämnda kategorierna samtidigt, vilket ytterligare ökar risken för långtidsarbetslöshet.

Den 25 februari 2016 beslutade regeringen om en treårig satsning där totalt 60 miljoner kronor tillförs för sysselsättningsfrämjande insatser genom arbetsintegrerande sociala företag (A2016/00424/A). Tillväxtverket har fått i uppdrag att i samverkan med Arbetsförmedlingen, utarbeta och genomföra ett tvärsektorielt program med insatser som stimulerar till att fler arbetsintegrerande sociala företag startar och växer. Målet är att skapa fler möjligheter till arbete för personer som är eller riskerar att bli långtidsarbetslösa.

Inom ramen för regeringens långsiktiga reformprogram för att minska segregation 2017–2025, är åtgärder mot långtidsarbetslöshet ett av fokusområdena. Andelen personer som förvärvsarbetar är tydligt lägre i 38 geografiska områden som definieras som socioekonomiskt utsatta jämfört med hela riket. De 38 socioekonomiskt utsatta områdena består av de stadsdelar som omfattades av lokala utvecklingsavtal (LUA) och urbant utvecklingsarbete (URB). År 2015 var andelen förvärvsarbetande i riket i genomsnitt 78 procent jämfört med 58 procent i de utsatta områdena. Insatser på detta område kan bidra till att lyfta socialt utsatta områden och bryta segregationsmekanismer strukturellt (se vidare i utg.omr. 13, avsnitt 6).

Insatser för unga

Ungdomsarbetslösheten har fortsatt att minska under 2016. Enligt Statistiska Centralbyråns (SCB) arbetskraftsundersökningar (AKU) minskade antalet arbetslösa ungdomar i åldern 15–24 år med 11 000 personer jämfört med 2015. Antalet långtidsarbetslösa ungdomar minskade enligt AKU från 15 000 till 12 000 personer. Det är stora skillnader mellan könen, 2016 var 3 900 unga kvinnor långtidsarbetslösa jämfört med 7 900 män (2015: 6 500, 8 600.) Antalet långtidsarbetslösa ungdomar har fortsatt att minska under första halvåret 2017 och är nu på den lägsta nivån sedan 2007.

För att minska ungdomsarbetslösheten inför regeringen en 90-dagarsgaranti för ungdomar. 90-dagarsgarantin innebär en bortre gräns för hur länge en arbetslös person kan vara arbetslös innan han eller hon erbjuds ett arbete, en utbildning eller en insats som leder till arbete eller studier. Garantin införs successivt och ska vara fullt införd 2018. Tiden som går innan ungdomar erbjuds arbete, studier eller en insats som leder till arbete har minskat successivt och var under andra kvartalet 2017 i genomsnitt 62,6 dagar. Tiden har förkortats för såväl kvinnor som för män.

Andelen ungdomar som tagit del av arbete, studier eller program inom 90 dagar från inskrivning som öppet arbetslös har ökat och uppgick 2016 till 49 procent (2015: 44 procent; 2014: 42 procent). Andelen har ökat för både kvinnor och män.

Jobbgarantin för ungdomar är ett ramprogram för ungdomar som har fyllt 16 men inte 25 år och som har varit arbetslösa under minst tre av fyra månader. Antalet deltagare i jobbgarantin för ungdomar har minskat under både 2015 och 2016. Minskningen beror dels på att ungdomar gynnas av ökad efterfrågan på arbetskraft, dels på minskade ungdomskullar.

Under 2016 hade programmet i genomsnitt 19 900 deltagare per månad jämfört med 27 000 deltagare i genomsnitt per månad under 2015. Av deltagarna i jobbgarantin för ungdomar var 39 procent kvinnor och 61 procent män, vilket är ungefär samma fördelning som under 2015. En orsak till könsskillnaderna kan vara att fler män än kvinnor inte har fullföljt sin gymnasieutbildning och därför har svårare att etablera sig på arbetsmarknaden.

Andelen som fick arbete av de som deltog i jobbgarantin för unga under 2016 var 38 procent. Andelen som påbörjade reguljär utbildning var 8 procent.

Arbetslösa ungdomar som saknar fullföljd gymnasieutbildning har en särskilt utsatt ställning på arbetsmarknaden och har en högre risk att hamna i långtidsarbetslöshet eller utanför arbetsmarknaden. Enligt OECD har unga med låg utbildning i Sverige större risk att tillhöra gruppen som varken arbetar eller studerar s.k. NEET (Not in Employment, Education, or Training) jämfört med lågutbildade unga i många andra OECD-länder (OECD 2016, Investing in Youth: Sweden, OECD Publishing, Paris).

Regeringen har genomfört flera reformer för arbetslösa ungdomar och vuxna för att öka övergångarna från arbetslöshet till studier. Utbildningskontrakt är en insats som riktar sig till ungdomar som saknar fullföljd gymnasieutbildning. Syftet är att arbetslösa ungdomar ska påbörja eller återgå till studier med målsättningen att fullfölja en gymnasieutbildning. Regeringen har också utsett en samordnare för unga som varken arbetar eller studerar (dir. 2015:17 utg.omr. 17).

Under 2016 studerade 2 900 ungdomar inom ramen för ett utbildningskontrakt. Det är något fler män än kvinnor (1 200 kvinnor respektive 1 700 män), vilket sannolikt beror på att fler män än kvinnor som saknar fullföljd gymnasieutbildning är inskrivna hos Arbetsförmedlingen. Antalet utbildningskontrakt ökade under första halvåret 2017. I juni återfanns 2 272 personer (varav 990 kvinnor och 1 282 män) i insatser inom ramen för ett utbildningskontrakt. En utmaning med att få fler att påbörja ett utbildningskontrakt är, enligt Arbetsförmedlingen, att motivera och vägleda ungdomar att återgå till studier.

Antalet nya beslut om utbildningskontrakt följer traditionella terminsstarter. För att ett utbildningskontrakt ska komma till stånd är en utvecklad statlig och kommunal samverkan en förutsättning och ökad samverkan behövs för att få möjlighet till flexibla starter och ett jämnt flöde av kursstarter under hela året.

Regeringen inrättade i december 2014 Delegationen för unga till arbete (Dua) som har till uppgift att främja samverkan mellan Arbetsförmedlingen och kommuner för att minska ungdomsarbetslösheten. Den 16 februari 2017 beslutade regeringen att utöka delegationens

uppdrag till att också främja samverkan kring nyanlända, företrädesvis unga nyanlända, i syfte att påskynda etableringen i arbetslivet. Delegationen ändrade i och med detta namn till Delegationen för unga och nyanlända till arbete (Dua).

Duas arbete har hittills resulterat i att Arbetsförmedlingen ingått lokala överenskommelser med 287 av landets 290 kommuner om att samverka om insatser för arbetslösa ungdomar. År 2016 fanns det i 45 procent av landets kommuner en samlokaliserad verksamhet med Arbetsförmedlingen. Ytterligare 20 procent av landets kommuner planerar för samlokaliseringar under 2017.

Sedan 2010 kan ungdomar som saknar fullföljd gymnasieutbildning också delta i en tre månader lång studiemotiverande kurs på folkhögskola med syftet att öka deltagarnas motivation att återgå till och avsluta sin reguljära utbildning. I augusti 2016 utökades målgruppen till att omfatta alla som fyllt 16 år och som varken har en gymnasieexamen eller grundläggande behörighet till högskoleutbildning. Personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga är en specifik målgrupp för satsningen och kan delta 6 månader mot tidigare 5 månader (se även utg.omr. 17).

Särskilda insatser för personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga

Personer med funktionsnedsättning har tillgång till Arbetsförmedlingens hela utbud av olika insatser, men det finns också insatser som är särskilt utformade för personer som har en funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga.

Enligt Statistiska centralbyråns (SCB) undersökning om situationen på arbetsmarknaden för personer med funktionsnedsättning 2016 uppgav närmare 16 procent i åldern 16–64 år att de har en funktionsnedsättning, vilket motsvarar 960 000 personer. Av dessa personer bedömde 68 procent att funktionsnedsättningen även medför nedsatt arbetsförmåga, vilket motsvarar 656 000 personer. Kvinnor bedömde i högre utsträckning än män att deras funktionsnedsättning medför nedsatt arbetsförmåga. Färre kvinnor jämfört med män med funktionsnedsättning har en tillsvidareanställning, vilket avspeglar

könsskillnaderna i övriga befolkningen. Betydligt fler kvinnor än män med funktionsnedsättning arbetar också deltid. Personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga deltog i lägre grad i arbetskraften, hade högre arbetslöshet och hade lägre sysselsättningsgrad än övriga i befolkningen.

Antalet arbetslösa vid Arbetsförmedlingen som har en identifierad och registrerad funktionsnedsättning har minskat under de senaste åren. Detta efter att antalet hade ökat påtagligt fram till 2013. Under 2016 var i genomsnitt 66 800 personer inskrivna som arbetslösa vid Arbetsförmedlingen, vilket är en minskning med 6 100 personer jämfört med året innan. Fördelningen mellan kvinnor och män var samma som 2015 (47 procent kvinnor och 53 procent män). Hälften av minskningen skedde i gruppen som har varit utan arbete mindre än sex månader, men även antalet personer som varit arbetslösa längre än 24 månader minskade under året. Under 2016 var dessa 24 200 personer i genomsnitt jämfört med 25 200 personer året innan. Även antalet unga, 16–24 år, som är arbetslösa med funktionsnedsättning har minskat 2016 jämfört med 2015.

De insatser som Arbetsförmedlingen erbjuder, bl.a. i form av subventionerade anställningar, är viktiga för att personer som har en funktionsnedsättning ska kunna arbeta. Under 2016 hade i genomsnitt 92 000 personer per månad en anställning med lönebidrag, utvecklingsanställning, trygghetsanställning, skyddat arbete hos offentlig arbetsgivare eller skyddat arbete hos Samhall AB (Samhall).

Könsfördelningen bland personer med lönestöd är ojämn och har varit ojämn under många år. Sex av tio personer med lönestöd är män. Offentligt skyddat arbete skiljer ut sig som den stödform med mest ojämn fördelning med närmare 70 procent män. Arbetsförmedlingen gjorde 2015 en fördjupad analys av könsfördelningen inom lönebidrag som, givet likheterna mellan stödformerna och deras respektive könsfördelning, antas ha god relevans även för övriga stödformer. Analysen visar att skillnader mellan kvinnor och män kvarstår även när hänsyn har tagits till observerbara skillnader mellan grupperna, såsom ålder, typ av funktionsnedsättning och utbildningsnivå. Det är alltså sannolikt att den ojämna könsfördelningen inte enkelt kan förklaras av någon enskild observer-

bar faktor. Andelen övergångar till arbete ökade mellan 2015 och 2016.

Som tidigare har angetts i budgetpropositionen för 2017 har en översyn av de särskilda insatserna för personer med funktionsnedsättning pågått. Som ett led i detta har riksdagen beslutat om vissa lagändringar för att ändra benämningarna på stödformerna lönebidrag, utvecklingsanställning och trygghetsanställning (prop. 2016/17:1, bet. 2016/17:AU4, rskr. 2016/17:129). Regeringen har även beslutat om en ny förordning (2017:462) om särskilda insatser för personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga. Avsikten är att förtydliga regelverket med ett tydligt fokus på alla individers möjlighet till utveckling av sin arbetsförmåga. En utgångspunkt är att förtydliga strukturen så att det finns två övergripande typer av stöd: lönebidrag och skyddat arbete. Lönebidragen kan lämnas till arbetsgivare på hela arbetsmarknaden och de enskilda stödformerna ska möta olika behov hos den enskilde. En del i detta är även att förstärka de utvecklingsbidrag vid lönebidrag för utveckling i anställning och lönebidrag för anställning som kan utgå till arbetsgivare som vidtar insatser för att den anställdes arbetsförmåga ska utvecklas. En annan del är att möjliggöra längre tid med stöd i form av lönebidrag för utveckling i anställning. Därutöver tydliggörs möjligheterna för personer att ta del av rehabilitering, kompetensutveckling och andra utvecklingsinsatser för att arbetsförmågan ska utvecklas inom ramen för ett lönebidrag.

Riksdagen har tillkännagett att regeringen skyndsamt bör återkomma med förslag som tar sin utgångspunkt i FunkA-utredningens förslag (bet. 2013/14:AU2, rskr. 2013/14:133). Regeringen har vidtagit flera åtgärder som varit i linje med FunkA-utredningen (SOU 2012:31 och SOU 2012:92). Regeringen har höjt taket för den bidragsgrundande lönekostnaden för anställningar med lönebidrag fr.o.m. den 1 februari 2017. Inom ramen för den ovan angivna översynen av de särskilda insatserna för personer med funktionsnedsättning har regeringen även tagit hänsyn till FunkA-utredningens påtalade behov av att stärka möjligheterna till utvecklingsinsatser genom ökad tid med lönebidrag för utveckling i anställning samt ökade merkostnadsersättningar i denna stödform för att möjliggöra mer aktiva insatser. Samtidigt har möjligheten till långvarigt stöd med lönebidrag

behållits, med beaktande av FunkaA-utredningens slutsats om att stöd som stärker möjligheterna till utveckling av arbetsförmågan bör prövas i första hand men också att ett långvarigt tryggt stöd vissa fall bör vara ett direkt alternativ för dem som har dessa behov. Möjligheten till lönestöd hos befintlig arbetsgivare som har fullgjort sitt rehabiliteringsansvar för en arbetstagare vars arbetsförmåga har försämrats under pågående anställning ses vidare över av Flexjobsutredningen (dir. 2017:41). Mot bakgrund av ovanstående bedömer regeringen att åtgärder har vidtagits som är i linje med FunkaA-utredningens förslag och att riksdagens tillkännagivande därmed är slutbehandlat. Det är fortsatt viktigt att följa upp och se över insatserna, bl.a. gällande arbetshjälpmedel, som riktas till personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga.

Lönebidrag och andra subventionerade anställningar

Under 2016 hade i genomsnitt drygt 90 000 personer per månad en anställning med lönebidrag, utvecklingsanställning, trygghetsanställning, skyddat arbete hos offentlig arbetsgivare (OSA) eller skyddat arbete hos Samhall. Antalet personer som har haft en anställning med lönestöd ökade mellan 2012 och 2014. Därefter har antalet anställda minskat. Lönebidrag och offentligt skyddat arbete har minskat medan utvecklings- och trygghetsanställning har ökat jämfört med 2015. Den omfördelning mellan stödformerna som observerats tidigare år, där lönebidrag minskat samtidigt som trygghets- och utvecklingsanställning ökat, har avstannat i takt.

Tabell 3.4 Särskilda insatser för sökande med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga

Antal kvarstående i genomsnitt per månad

	2012	2013	2014	2015	2016
Lönebidrag	44 090	37 610	32 230	30 710	29 270
<i>Kvinnor</i>	<i>18 130</i>	<i>15 520</i>	<i>13 310</i>	<i>12 580</i>	<i>12 000</i>
<i>Män</i>	<i>25 960</i>	<i>22 090</i>	<i>18 920</i>	<i>18 130</i>	<i>17 270</i>
Trygghetsanställning	20 990	27 530	32 990	34 720	34 990
<i>Kvinnor</i>	<i>8 210</i>	<i>11 030</i>	<i>13 380</i>	<i>14 140</i>	<i>14 280</i>
<i>Män</i>	<i>12 780</i>	<i>16 500</i>	<i>19 610</i>	<i>20 580</i>	<i>20 710</i>
Utvecklingsanställning	4 090	6 110	8 350	7 620	7 970
<i>Kvinnor</i>	<i>1 850</i>	<i>2 760</i>	<i>3 400</i>	<i>2 950</i>	<i>3 050</i>
<i>Män</i>	<i>2 240</i>	<i>3 350</i>	<i>4 940</i>	<i>4 670</i>	<i>4 920</i>
OSA	4 210	3 880	3 590	3 130	2 730
<i>Kvinnor</i>	<i>1 280</i>	<i>1 180</i>	<i>1 100</i>	<i>970</i>	<i>820</i>
<i>Män</i>	<i>2 930</i>	<i>2 710</i>	<i>2 490</i>	<i>2 160</i>	<i>1 910</i>
Kulturavlyftet	30	230	220	0	0
<i>Kvinnor</i>	<i>20</i>	<i>150</i>	<i>140</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
<i>Män</i>	<i>10</i>	<i>80</i>	<i>80</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
Samhall AB kärnuppdrag	15 390	15 410	15 610	15 800	15 900
<i>Kvinnor</i>	<i>6 850</i>	<i>6 830</i>	<i>6 890</i>	<i>6 950</i>	<i>6 920</i>
<i>Män</i>	<i>8 540</i>	<i>8 590</i>	<i>8 720</i>	<i>8 850</i>	<i>8 980</i>
Totalt	88 800	90 780	92 930	91 970	90 870

Anm.: Siffrorna är avrundade till närmaste tiotal och överensstämmer därför inte alltid med summan. Utvecklingsanställningar inkluderar från 2014 utvecklingsanställningar hos Samhall för personer från sysselsättningsfasen. Antal avseende Samhalls kärnuppdrag avser medeltal årsanställda. Källor: Arbetsförmedlingen och Samhall AB.

Övriga insatser

Antalet personer som har fått del av andra insatser bland personer med funktionsnedsättning har minskat under 2016 jämfört med 2015. Från och med 2016 har ytterligare medel tillförts för att fler personer ska kunna få del av särskilt introduktions- och uppföljningsstöd (SIUS). Antalet personer som fått ett arbete med hjälp av SIUS har dock minskat mellan 2015 och 2016. En majoritet av dem som får stöd till personligt biträde har en anställning med lönestöd. Ökningen av antalet anställda med lönestöd har avstannat. Samtidigt har den interna styrningen och uppföljningen av användningen av stöd till personligt biträde förtydligats och ökat. Detta är två möjliga förklaringar till att antalet personer som får stöd till personligt biträde har minskat under 2016.

Kvinnor får i högre utsträckning än män tillgång till stöd till arbetshjälpmedel och särskilt stöd vid start av näringsverksamhet, och män får

i högre utsträckning än kvinnor tillgång till stöd för personligt biträde och SIUS.

Tabell 3.5 Antalet personer med funktionsnedsatta till arbete utan stöd, med stöd, nystartsjobb och reguljär utbildning

Antalet personer

	2012	2013	2014	2015	2016
Arbete utan stöd	19 100	20 100	22 000	19 900	15 200
<i>Kvinnor</i>	10 200	10 700	11 200	9 900	6 700
<i>Män</i>	8 900	9 400	10 800	10 000	8 500
Arbete med stöd	23 500	25 200	27 000	23 500	32 200
<i>Kvinnor</i>	9 900	10 100	10 500	8 900	12 400
<i>Män</i>	13 600	15 200	16 500	14 600	19 800
Nystartsjobb	4 500	4 500	5 200	5 500	5 900
<i>Kvinnor</i>	1 900	1 800	2 000	2 000	2 100
<i>Män</i>	2 600	2 800	3 200	3 500	3 800
Reguljär utbildning	2 300	3 000	3 200	2 600	2 800
<i>Kvinnor</i>	1 300	1 600	1 700	1 300	1 500
<i>Män</i>	1 100	1 400	1 500	1 300	1 400
Totalt	49 400	52 900	57 300	51 500	56 100

Anm: Siffrorna är avrundade och överensstämmer därför inte alltid med summan.
Källa: Arbetsförmedlingen.

Tabell 3.6 Övriga insatser för sökande med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga

Antal kvarstående i genomsnitt per månad

		2013	2014	2015	2016
Arbets- hjälpmedel	K	4 700	4 100	3 600	3 000
	M	3 000	42 900	2 500	2 200
	Totalt	7 700	7 700	6 100	5 200
Personligt biträde	K	7 900	8 900	7 600	7 000
	M	11 200	13 300	11 600	10 900
	Totalt	19 100	22 200	19 200	17 800
SIUS	K	3 800	4 000	3 600	3 700
	M	5 400	5 900	5 400	5 500
	Totalt	9 300	9 900	8 900	9 200
Särskilt stöd vid start av närings- verksamhet	K	300	300	200	200
	M	300	300	200	200
	Totalt	600	600	500	400

Anm: Siffrorna är avrundade och överensstämmer därför inte alltid med summan.
Källa: Arbetsförmedlingen.

Praktik i staten

Den offentliga sektorn är viktig för att skapa sysselsättning för kvinnor och män med en funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga. I februari 2016 gav regeringen därför flertalet myndigheter i uppdrag att under perioden den 1 april 2016 till den 31 december 2018 ställa praktikplatser till förfogande åt

Arbetsförmedlingen och ta emot arbetssökande personer med funktionsnedsättning från Arbetsförmedlingen för praktik. Under perioden april 2016 till och med februari 2017 har 435 arbetssökande med funktionsnedsättning fått praktik vid sammanlagt 86 myndigheter, varav något fler är kvinnor än män.

Samhall AB

Målen för Samhalls grunduppdrag är att:

- ge arbete åt personer med funktionsnedsättning motsvarande 29,4 miljoner lönetimmar,
- minst 1 100 personer ska lämna Samhall för arbete på den reguljära arbetsmarknaden, och
- minst 40 procent av rekryteringarna i kärnuppdraget ska vara personer från prioriterade grupper som definierats gemensamt av Arbetsförmedlingen och Samhall, bl.a. personer med psykisk funktionsnedsättning, utvecklingsstörning, neuropsykiatrisk funktionsnedsättning eller med mer än en funktionsnedsättning som tillsammans medför nedsättningar i arbetsförmågan.

Samhall har under 2016 nått samtliga ovan uppställda mål, förutom övergångsmålet till reguljära arbetsmarknaden som inte uppnåddes fullt ut. I slutet av 2016 var 19 300 personer med funktionsnedsättning anställda hos Samhall. Medelantalet årsanställda med funktionsnedsättning uppgick under 2016 till 15 900 personer, varav 44 procent kvinnor och 56 procent män. Under 2016 var det totalt 7 550 personer som påbörjade en anställning eller en arbetsträning i bolaget.

Arbetsförmedlingen fick i regleringsbrevet för 2016 i uppdrag att vid årets slut ha anvisat minst 2 000 personer med långa tider utan arbete till utvecklingsanställningar hos Samhall, varvid unga vuxna ska prioriteras. Arbetsförmedlingen och Samhall har genomfört uppdraget och vid utgången av 2016 har drygt 2 000 personer en sådan anställning i bolaget.

Under året har antalet övergångar från bolaget uppgått till 1 179 stycken varav 342 personer med utvecklingsanställning gått vidare till en anställning utanför Samhall. Av övergångarna avsåg 34 procent kvinnor och 66 procent män.

Statskontoret har analyserat processen och förutsättningarna för anställningar vid Samhall (A2017/001137/A). Rapporten visar bl.a. att det

skett förändringar över tid avseende de som anställs. De som får del av skyddat arbete hos bolaget har fortsatt en svag ställning på arbetsmarknaden med betydande behov av stöd och handledning. Förändringar i näringslivet och samhället, i Samhalls verksamhet samt i processen kring anvisningar till dessa anställningar, har medfört att kraven förändrats för dem som anställts, och som kommer att anställas. Rapporten visar även att satsningarna på utvecklingsanställningar i huvudsak fungerar väl samt att bolaget har välstrukturerade interna processer för utvecklingsarbetet med de anställda.

Samarbetet mellan Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen för individens återgång i arbete

Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan har ett gemensamt uppdrag att ge stöd till personer som är sjukskrivna och unga med aktivitetsersättning. Syftet är att utreda behovet av och genomföra insatser som bidrar till att den som är sjukskriven eller uppbär aktivitetsersättning återfår arbetsförmågan och kan återgå i arbete. Uppdraget finansieras inom utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning. Insatserna ska ske så tidigt som möjligt för de personer som bedöms ha behov av aktiva rehabiliteringsinsatser. Samverkan kan även innebära medverkan från andra aktörer, som vårdgivare, kommuner och arbetsgivare.

En del i samarbetet är att Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan genomför gemensamma kartläggningar. Under 2016 har ca 10 700 personer omfattats av den gemensamma kartläggningen. Av dessa avsåg 61 procent kvinnor och 39 procent män. Av de gemensamma kartläggningarna genomfördes 76 procent med personer som hade sjukpenning och 16 procent med personer som hade aktivitetsersättning. Resterande 8 procent initierades av Arbetsförmedlingen. Antalet personer som omfattas av gemensam kartläggning 2016 har närmare halverats jämfört med 2015. Enligt myndigheterna hänger nedgången bl.a. samman med att den bortre tidsgränsen i sjukförsäkringen har avskaffats fr.o.m. februari 2016. Innan dess hade den gemensamma kartläggningen använts som en del av övergången från sjukförsäkringen till arbetsmarknadspolitik.

Det genomsnittliga antalet dagar innan en kartläggning av individens rehabiliteringsbehov

har genomförts har sjunkit från 607 dagar 2015 till 486 dagar 2016. Myndigheterna bedömer dock att det fortfarande tar för lång tid innan en kartläggning har genomförts.

Under 2016 lämnade ca 9 300 personer samarbetet antingen direkt efter den gemensamma kartläggningen eller efter en period med aktiva insatser. Sammantaget har ca hälften av dessa återfått arbetsförmågan varav män utgjorde en något större andel än kvinnor. Bland unga med aktivitetsersättning har 53 procent återfått arbetsförmågan. Bland de som fick en arbetslivsinriktad insats lämnade 73 procent sjukförsäkringen. Detta kan jämföras med 2015 då motsvarande andel var 72 procent.

Enligt myndigheterna bör det finnas fler bland personer som har sjukpenning eller aktivitetsersättning som har behov av samarbetet för att uppnå arbetsförmåga (Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen, Förstärkt stöd för personer som är sjukskrivna och för unga med aktivitetsersättning, helårsredovisning för 2016). Samtidigt framför de att det är en stor utmaning att skapa samsyn kring vilka som har behov av rehabiliteringsinsatser. I 2017 års nationella överenskommelse mellan Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan fastslås att myndighetens gemensamma dialogmöten ska genomföras för att utveckla samarbetet och nå ökad samsyn kring det gemensamma uppdraget och dess mål. Myndigheterna har också beslutat om en översyn med anledning av de ställtider som de uppmärksammat förekommer i samtliga moment av samarbetet. Vidare har Försäkringskassan utarbetat regionala handlingsplaner i syfte att säkerställa att personer ges möjlighet till rehabilitering när det behövs.

Det är viktigt att övergången till Arbetsförmedlingen från sjukförsäkringen fungerar väl för de personer som har nedsatt hälsa men av Försäkringskassan bedöms ha arbetsförmåga och därmed inte längre har rätt till ersättning från sjukförsäkringen. I regleringsbrevet för 2017 har regeringen gett Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan i uppdrag att skapa goda förutsättningar för övergången från sjukförsäkringen till Arbetsförmedlingen.

Samordnade rehabiliteringsinsatser genom samordningsförbund

Genom samordningsförbund kan Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen, kommuner och landsting bedriva finansiell samordning i syfte att

ge individer som har behov av samordnade rehabiliteringsinsatser stöd så att dessa uppnår eller förbättrar sin förmåga att utföra förvärvsarbete. Det finns samordningsförbund i samtliga lands-ting. Vid utgången av 2016 fanns det 82 samordningsförbund som omfattar 247 av Sveriges 290 kommuner.

Samordningsförbunden finansierar både individinriktade och strukturövergripande insatser. Drygt hälften av insatserna är strukturövergripande som i huvudsak vänder sig till myndighetspersonal och arbetsgivare för att utbilda kring olika målgruppers behov samt för att främja och utveckla samverkan. De individinriktade insatserna syftar till att stödja personer att återgå till eller träda in på arbetsmarknaden. Deltagarna i insatserna har generellt sett låg utbildning och komplex problembild samt har fått offentlig försörjning före insatsstart. Den vanligaste försörjningen för både kvinnor och män före insatsstart är försörjningsstöd. Den näst vanligaste försörjningen för kvinnorna är sjuk- eller rehabiliteringspenning och för männen aktivitetsstöd.

Under 2016 har totalt ca 27 700 personer deltagit i de individinriktade insatserna. Av deltagarna var 53 procent kvinnor och 47 procent män. Efter avslutad insats är det 30 procent av kvinnorna och 37 procent av männen som arbetar eller studerar, medan 14 procent av kvinnorna och 17 procent av männen är registrerade som aktivt arbetssökande på Arbetsförmedlingen. Därutöver är det 37 procent av kvinnorna och 31 procent av männen som fortsätter med annan rehabilitering efter avslutad insats.

Som en del av regeringens åtgärdsprogram har de statliga medlen till samordningsförbunden ökat från 280 till 339 miljoner kronor för att förstärka stödet till långtidssjukskrivna och unga med aktivitetsersättning. Under 2016 förbrukades 332 miljoner kronor, varav 11 miljoner kronor användes som riktade medel för att få till stånd fler insatser för långtidssjukskrivna och unga med aktivitetsersättning. Detta var möjligt då det efter den statliga medelstilldelningen till samordningsförbunden återstod 13 miljoner kronor.

Under 2016 deltog 2 781 personer med sjuk- eller rehabiliteringspenning i insatser som finansierats av samordningsförbund, vilket är 25 procent fler än under 2015. Av dessa var 71 procent kvinnor och 29 procent män. Sammanlagt 19 samordningsförbund har finansierat

insatser där långtidssjukskrivna har varit prioriterade deltagare. Under 2016 deltog 1 733 unga med aktivitetsersättning i insatser som finansierats av samordningsförbund, vilket är 4 procent fler än under 2015. Av dessa var 54 procent kvinnor och 46 procent män. Det är främst unga med aktivitetsersättning på grund av nedsatt arbetsförmåga som är aktuella för sådana insatser. Sammanlagt 27 samordningsförbund har enligt Försäkringskassan finansierat insatser där unga med aktivitetsersättning har varit prioriterade deltagare.

Regeringen har gett Inspektionen för socialförsäkringen (ISF) i uppdrag utvärdera samordningsförbundens verksamhet. Uppdraget ska redovisas hösten 2017 och hösten 2018 (S2017/02622/SF).

Insatser för utomeuropeiskt födda och nyanländas etablering på arbetsmarknaden

Genom etableringsuppdraget har Arbetsförmedlingen ett särskilt ansvar för nyanländas etablering på arbetsmarknaden. Även instegsjobb är en insats riktad särskilt till utrikes födda. Därutöver finns det inte några säråtgärder för utrikes och utomeuropeiskt födda inom arbetsmarknadspolitiken.

Under 2016 var ca 367 800 utomeuropeiskt födda personer inskrivna vid Arbetsförmedlingen någon gång under året. Det motsvarar drygt en tredjedel av det totala antalet inskrivna personer vid Arbetsförmedlingen under året. Antalet nyanlända bland de inskrivna var 134 000, vilket innebär en ökning med ca 26 300 jämfört med 2015 och ca 42 700 jämfört med 2014. Med nyanlända personer avses, enligt Arbetsförmedlingens definition, personer som normalt inte har vistats i Sverige mer än 36 månader efter att ha beviljats uppehållstillstånd enligt utlänningslagen (2005:716).

Antalet utomeuropeiskt födda som fick arbete ökade från 101 300 under 2015 till 111 600 under 2016. Andelen som fick arbete var däremot oförändrad (30,3 procent). Även för gruppen nyanlända ökade övergångarna i antal (24 400 jämfört med 20 600), men där minskade andelen från 19,1 procent 2015 till 18,2 procent 2016.

Övergångarna till reguljär utbildning bland utomeuropeiskt födda minskade något i antal (13 200 jämfört med 13 300 under 2015), i andel var minskningen mer (3,6 procent jämfört med

4,0 procent under 2015). För nyanlända ökade antalet något, från 3 300 till 3 700, däremot minskade fortfarande andelen från 3,1 procent 2015 till 2,8 procent 2016.

Totalt 89 400 personer deltog i etableringsuppdraget under 2016. Detta uppdrag utgör därmed en betydande del av Arbetsförmedlingens verksamhet, och antalet deltagare har ökat kontinuerligt sedan Arbetsförmedlingen fick uppdraget 2010.

Av dem som lämnade etableringsuppdraget under 2016 var det 33 procent som arbetade eller studerade 90 dagar efter att etableringsplanen hade avslutats. Detta innebar en ökning i förhållande till 2013 och 2014, då andelen för båda dessa år var 28 procent och 2015 då andelen var 31 procent. En betydligt lägre andel kvinnor än män arbetar efter etableringsuppdraget, däremot är det en något större andel kvinnor än män som studerar.

För en närmare beskrivning och bedömning av Arbetsförmedlingens genomförande av etableringsuppdraget, se utgiftsområde 13 Jämställdhet och nyanlända invandrares etablering avsnitt 3.4.6.

Europeiska fonden för justering för globaliseringseffekter

Under 2015 respektive 2016 tog regeringen initiativ till att söka medel från Europeiska fonden för justering för globaliseringseffekter (EGF) i syfte underlätta för Arbetsförmedlingen att förstärka, snabba upp och skräddarsy stöd till de personer som sades upp i samband med Volvo Trucks respektive Ericssons varsel under 2015. Projekten har i varierande utsträckning omfattat framför allt insatser inom vägledning, jobbsökaraktiviteter, utbildningar inom kommunal vuxenutbildning, yrkeshögskola, högskola/universitet, arbetsmarknadsutbildning och förberedande utbildningar, liksom stöd till start av näringsverksamhet och praktik. EGF-projekten har haft en positiv betydelse för samverkan mellan Arbetsförmedlingen och berörda trygghetsorganisationer och arbetsmarknadens parter. Det har lett till en ökad samsyn i kontakterna med deltagarna i målgruppen, vilket även kan ligga till grund i det fortsatta samarbetet vid varselsituationer inom ordinarie verksamhet. Av deltagarna i Ericssonprojektet har hittills 384 personer övergått till arbete av de 933

personer som varit inskrivna på Arbetsförmedlingen. Av deltagarna i Volvo Trucksprojektet har hittills 359 personer övergått till arbete av de 470 som varit inskrivna på Arbetsförmedlingen.

Insatser inom Europeiska socialfonden

Partnerskapsöverenskommelsen

Partnerskapsöverenskommelsen är en övergripande strategi för genomförandet av de fyra Europeiska struktur- och investeringsfonderna (ESI-fonderna) under programperioden 2014–2020; Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden, Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling och Europeiska havs- och fiskerifonden. Tillväxtverket, Svenska ESF-rådet och Statens jordbruksverk har i april 2017 till Regeringskansliet (Näringsdepartementet) redovisat ett förslag till framstegsrapport (N2017/03151/RTS). I denna rapport konstateras att samtliga fonder har kommit igång och att efterfrågan på medel övergripande är i linje med de fastställda målen i programmen. Sammantaget görs bedömningen att det finns goda förutsättningar att nå dessa mål. Regeringen har i augusti 2017 lämnat en framstegsrapport till kommissionen (N2017/03151/RTS).

Tillväxtverket, Svenska ESF-rådet och Statens jordbruksverk har under programperioden 2014–2020 i uppdrag att arbeta med fondöverskridande samverkan inom ramen för partnerskapsöverenskommelsen. I en rapport (N2016/02790/RTS) i april 2017 redovisades arbetet under 2016. Under 2016 har myndigheterna bl.a. arbetat med insatser som syftar till att underlätta nyanländas integration. Samtliga ESI-fonder finansierar sådana projekt.

Socialfondsprogrammet 2014–2020

Det nationella socialfondsprogrammet för investering för tillväxt och sysselsättning 2014–2020 beräknas omfatta totalt ca 13 miljarder kronor, varav ca 6,7 miljarder kronor i EU-medel och 6,3 miljarder kronor i nationell medfinansiering.

En viktig utgångspunkt för socialfondsprogrammet är att förstärka och utveckla den nationella arbetsmarknadspolitiken och därmed bidra till att nå målet om en väl fungerande arbetsmarknad liksom EU 2020-strategins mål-

sättningar. I programmet ingår även insatserna inom EU:s sysselsättningsinitiativ för unga.

Svenska ESF-rådet har sedan programmets start vid årsskiftet 2014/2015 t.o.m. maj 2017 beviljat 294 projekt med en budget om totalt ca 6,2 miljarder kronor. Detta belopp motsvarar närmare hälften av den totala ramen för socialfondsprogrammet.

Till och med mars 2017 hade ca 57 000 personer påbörjat deltagande i socialfondsprogrammet inklusive sysselsättningsinitiativet för unga. Av det totala antalet deltagare är 51 procent kvinnor och 49 procent män. I den del av programmet som syftar till kompetensutveckling av sysselsatta hade ca 22 000 personer påbörjat deltagande, varav 67 procent kvinnor och 33 procent män. Faktorer som bidrar till denna fördelning är att kvinnor i högre grad än män är deltidsysselsatta och upplever arbetsrelaterade besvär, och att de därigenom har större behov av insatser. I den del av programmet som riktas till personer som står långt från arbetsmarknaden och unga hade ca 17 000 personer påbörjat deltagande t.o.m. mars 2017. Av dessa är 41 procent kvinnor och 59 procent män, vilket främst förklaras av insatserna för unga arbetslösa och att denna grupp i högre grad utgörs av män än av kvinnor.

Under 2016 och 2017 har särskilt fokus satts på insatser för nyanländas etablering på arbetsmarknaden. Till och med den 15 september 2016 har de ca 2 700 nyanlända, varav 43 procent kvinnor och 57 procent män, hunnit påbörja deltagande i socialfondsinsatser. För att nyanlända kvinnor i större utsträckning ska ta del av insatserna kommer särskilda projektutlysningar att omfatta denna målgrupp. Inom socialfondsprogrammet görs även insatser för att stärka kompetensen hos de organisationer som arbetar med nyanlända.

Resultatredovisning kan nu börja ske för socialfondsprogrammet. I den del som avser insatser för personer som står långt från arbetsmarknaden och unga, exklusive sysselsättningsinitiativet för unga, hade drygt 5 800 personer avslutat deltagandet fram t.o.m. mars 2017. Av dem hade totalt 58 procent, 56 procent av kvinnorna och 60 procent av männen, stärkt sin ställning på arbetsmarknaden. Dessa deltagare hade fått arbete, gått till studier, eller – om man var deltagare utanför arbetskraften – anmält sig som arbetssökande vid Arbetsförmedlingen.

Enligt en utvärderingsrapport om ESI-fondernas genomförandeorganisationer i mars 2017

genomförs programmen på ett välfungerande sätt givet förutsättningarna. Det finns dock en utvecklingspotential vad gäller styrningen och genomförandet. Bland annat behövs, enligt utvärderingen, en tydlighet och en samsyn kring vilka effekter programmen väntas nå och hur så ska ske. Vidare finns behov av förtydligande av vad som ska samordnas mellan ESI-fonderna och strategier för samverkan med nyckelaktörer.

EU:s sysselsättningsinitiativ för unga

EU:s sysselsättningsinitiativ för unga omfattar åren 2014–2018. Medlen uppgår inom socialfondsprogrammets medelsram till totalt ca 1,1 miljarder kronor, varav 67 procent EU-medel och 33 procent nationell medfinansiering.

Sysselsättningsinitiativet inriktas på att komplettera och utöka de befintliga arbetsmarknadspolitiska insatserna för unga i de tre regioner som enligt EU:s kriterier berörs av initiativet, dvs. Sydsverige, Norra Mellansverige och Mellersta Norrland. Hela medelsramen har nu beviljats till projekt. Totalt 18 000 personer hade t.o.m. mars 2017 påbörjat deltagande, varav 40 procent kvinnor och 60 procent män vilket i stort avspeglar könsfördelningen bland unga arbetslösa. Av de närmare 12 000 deltagare som lämnat sysselsättningsinitiativet hade totalt 73 procent, kvinnor i något högre grad än män, fått en stärkt ställning på arbetsmarknaden.

Arbetslöshetsförsäkringen

Arbetslöshetsförsäkringen ska underlätta och stimulera till omställning. Arbetsförmedlingen och Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen (IAF) har i uppdrag att säkerställa att försäkringen fungerar som en omställningsförsäkring.

Under 2016 hade i genomsnitt 65 000 personer i månaden arbetslöshetsersättning vid heltidsarbetslöshet, vilket var ca 6 000 färre än 2015. Av dessa var 42 procent kvinnor och 58 procent män. Antalet personer som hade ersättning vid deltidsarbetslöshet var ca 23 000, vilket var 3 000 färre än 2015. Av dessa rörde 61 procent kvinnor och 39 procent män. Som deltidsarbetslös ersättningstagare räknas den som någon gång under månaden har arbetat och fått arbetslöshetsersättning under en och samma vecka.

Under 2016 beslutades att införa nya regler i arbetslöshetsförsäkringen för den som är deltidsarbetslös. Tidigare hade den som arbetade

deltid rätt till ersättning under 75 dagar. Enligt de nya reglerna, som trädde i kraft den 15 maj 2017, förlängdes tiden till 60 veckor. En betydligt större andel kvinnor än män arbetar ofrivilligt deltid och de nya reglerna för deltidsarbetslösa är ett verktyg för att uppnå jämställdhet på arbetsmarknaden.

Den 7 september 2015 höjdes taket för den inkomstrelaterade ersättningen så att den som tjänar upp till 25 000 kronor i månaden får 80 procent av sin lön de första 100 ersättningsdagarna. Höjningen var av väsentlig betydelse för att arbetslöshetsförsäkringen ska fungera som en inkomstbortfallsförsäkring som ger individen trygghet vid arbetslöshet. Efter höjningen av taket minskade andelen ersättningstagare som inte får 80 procent av sin dagsförtjänst med 29 procentenheter, en minskning som kvarstår under 2016. Medeldagpenningen har genom takhöjningen ökat med drygt 60 kronor sedan föregående år. Fördelat på kvinnor och män har män fortsatt en högre medeldagpenning, i genomsnitt 30 kronor mer.

En viktig del i Arbetsförmedlingens uppdrag är att säkerställa att de arbetssökande som uppstår arbetslöshetsersättning uppfyller de krav som ställs i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring. I de fall det kan antas att en arbetssökande som får eller begär ersättning missköter arbetssökandet, förlänger tiden i arbetslöshet, orsakar arbetslösheten eller inte uppfyller de allmänna villkoren för rätt till ersättning ska Arbetsförmedlingen underrätta arbetslöshetskassan och IAF. Under 2016 mottog arbetslöshetskassorna ca 195 100 underrättelser, vilket är en minskning med knappt 1 procent från föregående år. Av underrättelserna rörde 44 procent kvinnor och 56 procent män. Den främsta orsaken till att en underrättelse skickats var att arbetssökande inte lämnat in sin aktivitetsrapport i tid. Under 2016 fick ca 55 200 personer med arbetslöshetsersättning någon gång under året en åtgärd med anledning av detta, vilket är en minskning med 8 procent från föregående år. Av dessa rörde 41 procent kvinnor och 59 procent män.

Inom aktivitetsstödet och utvecklingsersättningen mottog Arbetsförmedlingen ca 291 700 underrättelser under 2016. Motsvarande siffra för 2015 var 285 300 underrättelser men avser perioden mars–december då systemet infördes den 1 mars 2015. Även för denna grupp var den vanligaste orsaken till att underrättelse skickats

att aktivitetsrapporten inte lämnats in i tid. Av dessa resulterade ca 197 800 i någon form av åtgärd, vilket är en betydande minskning från föregående år. Motsvarande siffra för 2015 var 210 500 under perioden mars–december. Även inom aktivitetsstödet och utvecklingsersättningen var det fler män än kvinnor som fick en åtgärd med anledning av att aktivitetsrapporten inte lämnats in i tid, ca 61 procent respektive 39 procent.

Sanktionsgraden är antalet underrättelser som lett till en sanktion i förhållande till antalet prövade underrättelser. Under 2016 var sanktionsgraden inom arbetslöshetsförsäkringen 86 procent, vilket är en ökning med 5 procent från föregående år. Inom aktivitetsstödet och utvecklingsersättningen var sanktionsgraden 91 procent, vilket är en minskning med 2 procent från föregående år. Sanktionsgraden var ungefär densamma för kvinnor och män.

Både IAF:s och Arbetsförmedlingens uppföljningar visar att det förekommer regionala skillnader i arbetsförmedlingarnas benägenhet att skicka underrättelser till arbetslöshetskassan. Under 2016 har Arbetsförmedlingen påbörjat ett utvecklingsarbete för att effektivisera arbetet med sitt uppdrag i arbetslöshetsförsäkring.

3.4.3 Analys och slutsatser

Målet för arbetsmarknadspolitiken är att insatserna ska bidra till en väl fungerande arbetsmarknad och därigenom bidra till regeringens mål att ha EU:s lägsta arbetslöshet 2020. Regeringens mål är ambitiöst och regeringen kan konstatera att politiken verkat i rätt inriktning. Ett högt arbetskraftsdeltagande bland såväl kvinnor som män bidrar också till Sveriges genomförande av Agenda 2030.

De arbetsmarknadspolitiska programmen med aktivitetsstöd har totalt sett en jämn könsfördelning. Däremot så speglar vissa arbetsmarknadspolitiska program den rådande könsuppdelade arbetsmarknaden. Endast ett av de tjugo vanligaste yrkena på den svenska arbetsmarknaden har en jämn könsbalans.

Arbetsmarknadspolitiken ska bidra till att bryta könsuppdelningen. Ett exempel är arbetsmarknadsutbildningarna som ska bidra till att bredda kvinnors och mäns utbildnings- och yrkesval samt medverka till ökad mångfald i arbetslivet. Under 2016 skedde inga förändringar

när det gäller könsfördelningen inom de olika yrkesinriktningarna utan könsfördelningen avspeglar till stor del kvinnors och mäns traditionella yrkes- och utbildningsval.

Andelen kvinnor är lägre än män bland de som har ett anställningsstöd. Till viss del är det dock fler män än kvinnor som har en svag förankring på arbetsmarknaden. Det beror bl.a. på att färre män än kvinnor har en avslutad gymnasieutbildning. Extratjänsterna som infördes i slutet av 2015 har dock en högre andel kvinnor. Det var relativt låga volymer under 2016 men dessa har ökat snabbare under de senaste månaderna 2017 och kan därmed bidra till att jämna ut könsfördelningen bland anställningsstöden. Extratjänsterna riktar sig till arbetsgivare inom traditionellt kvinnodominerade områden såsom sjukvård, skola och äldreomsorg.

Arbetet med jämställdhetsintegreringen inom arbetsmarknadspolitiken fortsätter. Arbetsförmedlingen har ett uppdrag att redovisa åtgärder och resultat av sitt arbete med jämställdhetsintegreringen på arbetsmarknaden. Sedan tidigare har regeringen förtydligat i instruktionen för Arbetsförmedlingen att myndighetens verksamhet ska främja jämställdhet och motverka könsuppdelningen på arbetsmarknaden.

Subventionerade anställningar

Subventionerade anställningar spelar en stor roll för att arbetssökande som står långt från arbetsmarknaden ska få ett arbete. För nyanlända är subventionerade anställningar ofta en väg in på arbetsmarknaden. Regeringen kan konstatera att volymerna i särskilt och förstärkt anställningsstöd minskar, vilket motverkar regeringens ambitioner att fler långtidsarbetslösa ska kunna få ett arbete. Extratjänsterna ökar nu i en takt som är högre än den som prognosticerades i budgetpropositionen för 2016.

Arbetsmarknadsutbildning

Arbetsmarknadsutbildning är en viktig insats i arbetet med att motverka obalanser på arbetsmarknaden. Regeringen bedömer att det är positivt att resultatet i form av övergångar till arbete har förbättrats något de senaste åren men att det fortsatt är för lågt. Det är därför viktigt att ansträngningarna fortsätter för att förbättra resultaten för både kvinnor och män.

Långtidsarbetslösa

Det är fortsatt grupper med starkare ställning på arbetsmarknaden som gynnas av den positiva

utvecklingen på arbetsmarknaden. Samtidigt som det totala antalet inskrivna på Arbetsförmedlingen minskar så ökar gruppen av de deltagare som har en svagare ställning. Det handlar om individer som har kort utbildning, är utomeuropeiskt födda och de som har en funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga. Det är också dessa personer som har en ökad risk för långtidsarbetslöshet. Även med hänsyn tagen till den fortsatt förändrade sammansättningen av de inskrivna långtidsarbetslösa vid Arbetsförmedlingen, där en allt större andel tillhör grupper som står längre från arbetsmarknaden, är den minskade andelen övergångar till arbete inte tillfredsställande.

Med tanke på hur många inskrivna vid Arbetsförmedlingen som saknar fullföljd grundskola eller gymnasieutbildning är inte heller resultaten gällande övergångar till utbildning tillräckliga. Trenden i resultaten för grupper som har en svag ställning på arbetsmarknaden har inte vänt under året utan det är fortfarande grupper med stark ställning som gynnas av den stora efterfrågan på arbetskraft. Av resultatredovisningen för långtidsarbetslösa framgår det att det finns stort behov av resultatförbättringar gällande övergångar till både arbete och studier. Forskning visar generellt att arbetsmarknadspolitiska insatser som är arbetsplatsförlagda ger bäst effekt sett till övergångar till arbete (SOU 2010:88 Vägen till arbete). Att denna typ av aktiviteter minskat kontinuerligt under en längre tid är problematiskt och det finns därför behov av att fler individer får ta del av arbetsplatsförlagda aktiviteter som leder till arbete.

Ungdomar

Ungdomsarbetslösheten har fortsatt att sjunka snabbt. När det gäller 90-dagarsgarantin har tiderna innan ungdomar erbjuds ett arbete, en utbildning eller en insats som leder till arbete eller studier fortsatt att minska och andelen som efter 90 dagar har erbjudits insats har ökat för både kvinnor och män. Den samverkan mellan Arbetsförmedlingen och kommunerna som skett inom ramen för Duas uppdrag har i detta sammanhang varit en viktig del. Regeringen har också utsett en samordnare för unga som varken arbetar eller studerar. Det förbättrade arbetsmarknadsläget för unga har troligen också påverkat antalet inskrivna med traineejobb som inte har utvecklats som förväntat under 2016.

Det är angeläget att alla ungdomar, inklusive de sent anlända unga, påbörjar och fullföljer en gymnasial utbildning.

Personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga

Arbetslösheten är fortfarande alltför hög bland personer med funktionsnedsättning. Antalet personer som har fått del av de särskilda insatserna för personer med funktionsnedsättning har sedan 2015 minskat.

Regeringen konstaterar att volymerna i lönestöd för personer med funktionsnedsättning minskar. Det innebär försämrade möjligheter för personer med funktionsnedsättning att få ett arbete eftersom stöden många gånger är avgörande för möjligheten att få en förankring på arbetsmarknaden. En förklaring kan vara att arbetsgivarna i många fall inte får en tillräcklig ersättning på grund av taken för stöden.

Regeringen har tillsatt en utredning för att se över om det finns behov av flexibla insatser, t.ex. flexjobb, för att förbättra möjligheterna för dem som har en nedsatt arbetsförmåga till följd av funktionsnedsättning eller sjukdom att komma i arbete eller behålla ett arbete (dir. 2017:41).

Den ojämna fördelningen mellan kvinnor och män i antalet anställda med lönestöd kvarstår och regeringen följer därför noga det arbete som Arbetsförmedlingen har inlett med jämställdhetsintegrering bl.a. i form av jämställdhetsanalyser av arbetsmarknadspolitiska insatser för kvinnor och män med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga.

Samhall AB spelar fortsatt en viktig roll för att skapa sysselsättning för personer med funktionsnedsättning som inte kan få arbete genom andra insatser. Målen för grunduppdraget har uppnåtts och de särskilda satsningarna på utvecklingsanställningar har genomförts. Det är viktigt att bolaget får långsiktigt hållbara förutsättningar för att klara det arbetsmarknadspolitiska uppdraget.

Insatser för sjukskrivnas återgång till arbete

Arbetsförmedlingens samverkan med Försäkringskassan avseende stöd för återgång i arbete till personer som är sjukskrivna och unga med aktivitetsersättning är en viktig del av den arbetslivsinriktade rehabiliteringen. Det är viktigt att myndigheterna arbetar för att stärka förutsättningarna för de som har behov av gemensamma och samtidiga insatser.

Myndigheterna behöver även se till att det skapas goda förutsättningar för övergången till Arbetsförmedlingen för de personer som har nedsatt hälsa men av Försäkringskassan bedöms ha arbetsförmåga och därmed inte längre har rätt till ersättning från sjukförsäkringen.

Utomeuropeiskt födda och nyanländas etablering på arbetsmarknaden

Den starka arbetsmarknaden under 2016 har resulterat i att såväl fler inrikes som utrikes födda är sysselsatta. Sysselsättningsökningen 16–64 år har varit starkare för utrikes födda än för inrikes födda. Den starka tillväxten av antalet utrikes födda i befolkningen gör att sysselsättningsgraden bland utrikes födda inte ökar mer än för inrikes födda. Arbetskraftsdeltagandet i åldrarna 16–64 år är fortfarande lägre bland utrikes födda än inrikes födda, särskilt bland utrikes födda kvinnor. Arbetsförmedlingens insatser för arbetslösa utrikes födda kvinnor behöver utvecklas och kvalitetssäkras.

Nyanländas tid inom etableringsuppdraget behöver användas mer effektivt. Arbetsförmedlingens arbete med att öka andelen nyanlända som arbetar eller studerar såväl under som efter etableringsuppdraget behöver förbättras och ledtiderna kortas. Särskilt kvinnornas grad av arbetsmarknadsetablering behöver öka. Regeringens mål som angavs i regleringsbrevet för 2016 var att andelen nyanlända som lämnar etableringsuppdraget för arbete och studier skulle öka. Resultaten har bara förbättrats marginellt.

Mot bakgrund av de goda erfarenheterna av ökad samverkan kring ungdomsarbetslösheten har Delegationen för unga och nyanlända till arbete (Dua) fått ett utökat uppdrag. För att korta vägen till arbete och utbildning för nyanlända ska Dua främja samverkan mellan Arbetsförmedlingen och andra aktörer som har betydelse för nyanländas etablering i arbetslivet, såsom kommunerna.

För en närmare beskrivning och bedömning av Arbetsförmedlingens genomförande av etableringsuppdraget, se utgiftsområde 13 Jämställdhet och nyanlända invandras etablering avsnitt 3.4.6.

Europeiska socialfonden

Regeringen bedömer att genomförandet av det nationella socialfondsprogrammet 2014–2020 i stort fungerar väl. Samtidigt ger utvärderingen av genomförandeorganisationen underlag för utvecklande åtgärder. Av särskild vikt i social-

fondsprogrammet är att ta till vara framgångsrika metoder och arbetsätt som kan genomföras i ordinarie verksamhet.

3.5 Politikens inriktning

Regeringens mål är att Sverige ska ha lägst arbetslöshet i EU 2020. Regeringen har sedan tillträdet 2014 haft en bred jobbagenda där en aktiv arbetsmarknadspolitik är en viktig del.

Målet för arbetsmarknadspolitikerna är att insatserna ska bidra till en väl fungerande arbetsmarknad. Grunden för Sveriges välfärd är att människors kompetens och vilja att arbeta tas tillvara. Regeringens arbetslöshetsmål är ambitiöst och utmaningarna framöver är stora. Insatserna ska bidra till att minska arbetslösheten och öka sysselsättningen för både kvinnor och män, åtgärda matchningsproblemen, åstadkomma en snabbare etablering av nyanlända och öka sysselsättningen för personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga.

Utvecklingen på den svenska arbetsmarknaden är stark. Sysselsättningen ökar och arbetslösheten minskar. Antalet nyanmälda lediga platser till Arbetsförmedlingen ligger kvar på historiskt höga nivåer. Långtidsarbetslösheten har minskat och är bland vuxna lägst inom EU. Även den svenska sysselsättningsgraden är EU:s högsta.

Arbetslösheten och långtidsarbetslösheten bland ungdomar har fortsatt att minska och låg under andra kvartalet 2017 på den lägsta nivån sedan 2003 respektive 2007.

Jämställdheten på arbetsmarknaden är av grundläggande betydelse för jämställdheten i stort i samhället. Regeringens arbete med en jämställdhetsintegrerad politik kommer att fortsätta. Arbetsförmedlingens verksamhet ska främja jämställdhet och motverka könsuppdelningen på arbetsmarknaden. För att nå de jämställdhetspolitiska målen behöver framför allt sysselsättningen öka bland utrikes födda kvinnor. Arbetsmarknadspolitikerna ska bidra till detta.

Ta tillvara nyanländas kompetens och kunskap

En utmaning är att en allt större andel av de arbetslösa kvinnorna och männen tillhör grupper med en generellt svag ställning på arbetsmarknaden. Det gäller särskilt de personer som saknar

en fullföljd gymnasieutbildning eller är nyanlända.

Det finns ett stort behov av att underlätta för nyanlända att snabbare än i dag etablera sig på arbetsmarknaden. Efterfrågan på arbetskraft är på rekordhöga nivåer och nyanlända utgör ett tillskott till arbetskraften. En stor andel av de som kommer till Sverige är i yrkesaktiv ålder och många har dessutom kompetenser som efterfrågas på arbetsmarknaden i hela landet. Deras kompetens och kunskap måste bättre tas tillvara. Förutom att påskynda dessa personers etablering på arbetsmarknaden skulle detta också kunna bidra till att minska rekryteringsproblem och bidra till att balansera de utmaningar en större andel äldre personer i befolkningen innebär. En stor del av den förväntade sysselsättningsökningen under kommande år förväntas att bestå av utrikes födda. För att underlätta etableringen på arbetsmarknaden måste fler personer rustas via insatser inom arbetsmarknads- och utbildningspolitiken. Arbetet för att motverka ungdomsarbetslösheten visar att det finns sätt att nå goda resultat genom nära samverkan mellan Arbetsförmedlingen, kommunerna och andra relevanta aktörer på lokal nivå.

För att fortsatt minska arbetslösheten och öka sysselsättningen är arbetsmarknadspolitikerna viktiga, men det behövs också insatser på en rad andra områden, t.ex. inom utbildningspolitiken och bostadspolitikerna, för att de nyanländas kompetens ska kunna tillvaratas. Vidare måste den diskriminering som finns på arbetsmarknaden motverkas (se utg.omr 13 avsnitt 4). Att det finns tillgängligt boende i regioner där det finns jobb- och utbildningsmöjligheter är också en viktig förutsättning.

Rusta för jobb

Många arbetslösa riskerar att fastna i långvarig arbetslöshet samtidigt som det råder brist på arbetskraft på delar av arbetsmarknaden, inte minst inom välfärdsområdena. I detta läge är det viktigt att arbetsmarknadspolitikerna bidrar till att underlätta för arbetsgivare att kunna tillsätta de lediga jobben snabbare. Eftersom en allt större del av de arbetssökande har svårt att möta kraven på arbetsmarknaden bl.a. på grund av kort utbildningsbakgrund blir en allt viktigare del i detta arbete att rusta arbetslösa kvinnor och män som saknar relevant utbildning och erfarenhet så att de kan ta de lediga jobben. Tillgången på

arbetskraft med rätt kompetens är avgörande för tillväxt, jobb och välfärd.

Det råder brist på arbetskraft i stora yrkesgrupper som inte kräver högskoleutbildning, t.ex. undersköterskor. De stora investeringarna i kunskapslyftet och regeringens fokus på matchning är viktig för alla delar av landet. Regeringen har t.ex. gjort en utbildningssatsning för tidsbegränsat anställda inom äldreomsorgen och inom hälso- och sjukvården. Samtal med arbetsmarknadens parter och branschföreträdare kring den framtida kompetensförsörjningen är fortsatt viktiga. En redovisning av regeringens åtgärder för att förbättra kompetensförsörjningen ges längre fram i detta avsnitt.

Det behöver finnas tydliga spår till jobb för nyanlända, som möter behovet av arbetskraft. Det är viktigt att insatserna hänger samman och förstärker varandra. En viktig framgångsfaktor är att se till de nyanländas faktiska förmåga och inte enbart till formell utbildningsnivå.

I de fall utbildning krävs för att stärka möjligheten till arbete ska individen ta del av utbildning. En viktig förutsättning för att etableringen ska lyckas är att de insatser individen tar del av bygger på varandra och ger en god utveckling i etableringen. Den starka efterfrågan på arbetskraft understödjer behovet av ett jobbfokus i etableringen.

En effektiv arbetsförmedling som samverkar med kommuner

Arbetsförmedlingen har sedan regeringen tillträdde fått tillgång till fler verktyg och bättre förutsättningar att genomföra sitt uppdrag. Det arbetsmarknadspolitiska regelverket har förenklat, förutsättningarna för lokal samverkan har förbättrats och möjligheterna för arbetslösa att utbilda sig har förstärkts. Regeringens styrning av Arbetsförmedlingen har ett tydligt fokus på resultat.

Detta ger även möjlighet för Arbetsförmedlingen att fortsatt effektivisera sin verksamhet. Det är viktigt att de nya möjligheterna till effektivisering som bl.a. följer av minskad detaljstyrning och ökade möjligheter för Arbetsförmedlingen att fördela de tillgängliga resurserna inom verksamhetens olika delar tas tillvara. För att förbättra resultaten inom etableringsuppdraget gav regeringen den 8 juni 2017 Arbetsförmedlingen i uppdrag att förstärka sitt arbete med att säkerställa att alla nyanlända i etableringsuppdraget erbjuds en god tillgång till insat-

ser och att identifiera förbättringsområden i den egna verksamheten. (A2017/01238).

Det är angeläget att Arbetsförmedlingens verksamhet är anpassad till arbetsgivarnas behov och att myndigheten är en offensiv partner på såväl nationell som regional och kommunal nivå.

Delegationen för unga och nyanlända till arbete (Dua) har i uppdrag att främja statlig och kommunal samverkan och utveckling av nya samverkansformer. I arbetet är det angeläget att kvinnor och män ges samma möjligheter till etablering på arbetsmarknaden. Genom ytterligare främjandemedel förstärks samverkan och därmed genomslaget av arbetsmarknadspolitiska insatser för nyanländas etablering. I arbetet bör utrikes födda kvinnor särskilt beaktas.

Ytterligare satsningar på utbildning

Regeringen föreslår i denna proposition att medel anvisas för en ytterligare ökning av det kunskapslyft som har inletts och som fullt utbyggt 2021 omfattar 93 000 utbildningsplatser med studiestöd inom yrkesvux, folkhögskola, yrkeshögskola samt universitet och högskola, se vidare utgiftsområde 15 och 16 samt 17 avsnitt 3.6.2, avsnitt 9.7 och avsnitt 3.6.6. Studiestartsstödet har införts för att öka rekryteringen till studier bland arbetslösa personer som har kort utbildning och stort utbildningsbehov för att stärka deras möjligheter att etablera sig på arbetsmarknaden. Stödet är ett verktyg som kommunerna kan välja att använda inom sitt ansvarsområde att verka för att vuxna deltar i utbildning. Kommunernas rekryteringsarbete ska ske i samverkan med Arbetsförmedlingen som har god kännedom om personernas behov av utbildning för att kunna etablera sig på arbetsmarknaden.

Parallellt med satsningen på ett nytt studiestartsstöd kvarstår möjligheten för deltagare i jobb- och utvecklingsgarantin som saknar fullföljd gymnasieutbildning att påbörja studier på heltid med bibehållet aktivitetsstöd t.o.m. den 30 september 2018.

För att fler arbetslösa personer, såväl kvinnor som män, ska övergå till utbildning och lättare kunna etablera sig på arbetsmarknaden behöver flera faktorer samverka. Staten ser till att det finns förutsättningar för att utbildning kan komma till stånd genom att finansiera utbildningsplatser och tillhandahålla ett väl fungerande studiestödssystem som fungerar rekryterande till utbildning. Arbetsförmedlingen ska bidra genom

att motivera och matcha arbetslösa personer till utbildning så att dessa i högre grad går över till utbildning. Kommunerna behöver tillhandhålla utbildningar som svarar mot behoven på arbetsmarknaden. Utbildningsstarterna behöver kunna ske flexibelt för att möta behovet hos dem som ska påbörja en utbildning. Arbetsförmedlingen och kommunerna behöver samverka för att ytterligare underlätta för personer som har kort eller bristfällig utbildning att delta i reguljär utbildning. Arbetsförmedlingen bör också i högre utsträckning arbeta för att personer som behöver utbildning för att kunna matchas på arbetsmarknaden söker sig till det reguljära utbildningsväsendet.

Arbetsmarknadsutbildningen behöver förbättras så att den i större utsträckning leder till ett arbete efter avslutad utbildning och kan motverka bristsituationer när det gäller arbetskraft på arbetsmarknaden i alla delar av landet.

Fortsatt fokus på jämställdhetsintegrering

Kvinnor tar i mindre utsträckning än män del av vissa insatser, bl.a. arbetsmarknadsutbildningar och subventionerade anställningar. Arbetsförmedlingen har på uppdrag av regeringen tagit fram en plan för hur myndigheten avser att utveckla arbetet med jämställdhetsintegrering i syfte att verksamheten ska bidra till att nå de jämställdhetspolitiska målen, liksom en handlingsplan för hur myndigheten avser att öka andelen utrikes födda kvinnor som arbetar eller studerar. Regeringen avser att följa Arbetsförmedlingens åtgärder och resultat av arbetet med jämställdhetsintegrering bl.a. i syfte att kvinnor och män ska få tillgång till arbetsmarknadspolitiska program och insatser på lika villkor.

En offensiv arbetsförmedling i samverkan med andra aktörer

De arbetsplatsförlagda aktiviteterna inom jobb- och utvecklingsgarantin har minskat de senaste åren och det finns därför ett behov av ytterligare insatser från Arbetsförmedlingen för dessa individer. Forskningen visar att arbetsmarknadspolitiska insatser som är arbetsplatsförlagda ger bäst effekt sett till övergångar till arbete.

Regeringen föreslår att 500 miljoner kronor avsätts för att stötta kommuner och landsting som redan har anställt eller anställer personer som står långt från arbetsmarknaden med hjälp av extratjänster. Alla kommuner och landsting ska kunna ta del av stödet beroende på hur många personer som de anställer med hjälp av

extratjänster. Kommunerna kommer att kunna använda de extra medlen utifrån egna behov och förutsättningar. De kan till exempel gå till att anställa fler i skola, vård och omsorg, men också till ökade möjligheter till handledning vid nyanställningar eller insatser för att förbättra arbetsmiljön. Mer stödpersonal i kommunala verksamheter förbättrar möjligheterna för flera yrkesgrupper att ägna sig åt sitt kärnuppdrag, vilket ligger väl i linje med regeringens tillitsreform. (se också utg.omr. 25, avsnitt 3.4).

År 2017 var det första året för regeringens satsning på moderna beredskapsjobb i staten. Målsättningen är att minst 500 personer ska sysselsättas 2017. Statistik från Arbetsförmedlingen visar att ca 580 personer hade ett pågående beslut om modernt beredskapsjobb i slutet av juli 2017, inkl. personer med beslut som började 2016. Under perioden 1 januari till 31 juli 2017 påbörjade totalt 521 personer ett modernt beredskapsjobb. Arbetsuppgifter som personerna som anställts på moderna beredskapsjobb utför avser bl.a. administration på myndigheterna samt arbetsuppgifter som kundvård eller extra resurs för hjälp till handläggare. Det är angeläget med ytterligare fokus på denna satsning. Målsättningen är att minst 5 000 personer ska sysselsättas 2020.

De arbetsintegrerande sociala företagen bedriver ett värdefullt arbete när det gäller att stärka och skapa arbetsställen för personer som har varit arbetslösa under en längre tid. Det är fortsatt angeläget att dessa företag ges goda förutsättningar för att göra så även i framtiden. För att skapa ytterligare förutsättningar för att kunna tillvarata och samarbeta med företagen kommer Tillväxtverket och Arbetsförmedlingen undersöka möjligheten att skapa ett kvalitetssäkrings-system för de arbetsintegrerande sociala företagen. En sådan kvalitetssäkring skulle göra det enklare för bl.a. Arbetsförmedlingen att kunna använda de arbetsintegrerande sociala företagen för fler insatser inom det arbetsmarknadspolitiska regelverket. Regeringen avser att höja taket för t.ex. lönebidrag, vilket bidrar positivt till dessa verksamheters möjligheter att anställa personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga.

Ett enklare och mer effektivt system för de subventionerade anställningarna

Ett av arbetsmarknadspolitikens viktigaste verktyg är de subventionerade anställningarna.

Dessa insatser uppvisar generellt goda effekter när det gäller att förbättra arbetslösa personers möjligheter att få arbete. I dag är systemet dock svåröverskådligt, komplicerat och sammantaget inte tillräckligt kraftfullt. Det riskerar bl.a. att minska arbetsgivares benägenhet att anställa personer som är långtidsarbetslösa eller nyanlända. Regeringskansliet har därför sett över de olika stöden i syfte att förenkla systemet.

Regeringen avser att göra betydande förenklingar och förstärkningar av de subventionerade anställningarna. Det är angeläget att förstärka insatserna för dem som står längst från arbetsmarknaden, att göra det lättare för arbetsgivare att anställa med stöd och att förenkla Arbetsförmedlingens hantering av regelverket. Regeringen bedömer att systemet behöver reformeras så att det blir färre och mer kraftfulla stöd, harmoniserade regelverk samt förenklade och mer förutsägbara insatser. Därigenom blir stöden mer träffsäkra.

Dagens olika former av särskilt anställningsstöd, förutom extratjänsterna, bör ersättas med ett nytt särskilt anställningsstöd, introduktionsjobb. Detta förenklar stödstrukturen för arbetsgivare, arbetsförmedlare och arbetssökande. Introduktionsjobb ersätter särskilt anställningsstöd inklusive det förstärkta särskilda anställningsstödet, traineejobben och instegsjobb. Traineejobben avskaffas och i stället för instegsjobb kan nyanlända ta del introduktionsjobb.

Stödet kommer att ha ett tak, en subventionsnivå och ett enhetligt handledarbidrag. Introduktionsjobb ska vara ett verktyg för att fler personer som deltar i garantiprogrammen och nyanlända ska komma i arbete snabbare. Det nya stödet ska kunna kombineras flexibelt med utbildning, både för att stärka den enskilde och för att möta kompetensbehov hos arbetsgivare.

Extratjänsterna är fortsatt en viktig insats för dem som har en särskilt svag förankring på arbetsmarknaden och kommer att kvarstå. Nuvarande handledarbidrag och subventionsgraden på 100 procent bibehålls. Extratjänsterna bedöms även i fortsättningen kunna bidra till en jämnare könsfördelning i de subventionerade anställningarna. Regeringen avser att höja taknivån för den bidragsgrundande bruttolönen i introduktionsjobb och extratjänster till 20 000 kronor i månaden. Detta innebär att taket höjs i förhållande till dagens ca 16 500 kronor i instegsjobb, ca 17 300 kronor i särskilt anställ-

ningsstöd och ca 18 800 kronor i extratjänsterna. Regeringen avser även att harmonisera taknivån i nystartsjobbet till 20 000 kronor. Taknivån i lönebidrag och offentligt skyddat arbete avses att höjas stegvis till 20 000 kronor fram till 2020. Enhetliga tak bedöms bidra till en mer ändamålsenlig användning av stöden och en påtaglig förstärkning för personer som står relativt sett längst från arbetsmarknaden.

Det finns dessutom skäl att både minska och underlätta administrationen för arbetsgivare och andra som är berörda av stöden. Bland annat bör formerna för beräkning, rekvisering och utbetalning av bidrag förenklas och harmoniseras. Detta bedöms innebära att stöden blir enklare för både arbetsgivare och arbetsförmedlare att hantera. Det bedöms också bidra till att minska risken för felaktiga utbetalningar.

Regeringens reformer av anställningsstöden kommer även att bidra till ambitionen att skapa bättre förutsättningar för enklare vägar till jobb. Förändringarna förbättrar bl.a. förutsättningarna för bemanningsföretag och matchningsaktörer att anställa personer med svårbedömd kompetens, vilket i förlängningen kan bidra till att dessa personer lättare får anställning hos arbetsgivare som upplever en osäkerhet vid anställningar av t.ex. nyanlända eller personer som varit utan arbete en längre tid. För en mer omfattande redogörelse för regeringens arbete med enkla vägar till jobb (se utg.omr. 24 avsnitt 3.7.4).

Inom Regeringskansliet har ett arbete bedrivits med att se över yrkesintroduktionsanställningarna, bl.a. utifrån överenskommelsen om insatser med anledning av flyktingsituationen som slöts mellan regeringen, Moderaterna, Centerpartiet, Liberalerna och Kristdemokraterna. En promemoria avses att remitteras.

Höjt tak för lönebidrag och fler anställningar hos Samhall

Personer med funktionsnedsättning behövs på arbetsmarknaden. Det är viktigt för delaktighet i hela samhällslivet och arbetslivet och för att motverka bristen på arbetskraft. Alltför många personer med funktionsnedsättning står utan arbete.

Samhall AB spelar en viktig roll för att personer som har en funktionsnedsättning som medför en nedsatt arbetsförmåga och som inte kan få ett jobb genom andra åtgärder ska kunna få ett

arbete. Merkostnadsersättningen för Samhalls samhällsuppdrag har varit oförändrad under flera år samtidigt som bolagets personalkostnader för att uppfylla uppdraget har ökat. Det är viktigt att bolaget framöver har förutsättningar att kunna fullgöra sitt uppdrag och anställa personer som inte kan få arbete genom andra insatser. Samhall bör kunna erbjuda olika typer av arbeten för personer med olika typer av nedsatt arbetsförmåga. Regeringen avser därför att tillföra medel till bolaget för att förbättra möjligheterna att uppfylla det arbetsmarknadspolitiska uppdraget och skapa fler övergångar till anställningar utanför bolaget. Regeringen avser även öka medlen för bolaget för att utöka omfattningen av de skyddade anställningarna med 1 000 nya anställningar 2018, och ytterligare 1 000 nya anställningar 2019.

Den 1 juli 2017 trädde förordningen (2017:462) om särskilda insatser för personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga i kraft. Genom förordningen har regelverket för insatserna förtydligats och fått ett tydligare fokus på alla individers möjlighet till utveckling av sin arbetsförmåga. Fler personer behöver inkluderas på arbetsmarknaden och få möjlighet till arbete utifrån sina förutsättningar.

Taket för den bidragsgrundade bruttolönen för subventionerade anställningar med lönebidrag ska höjas stegvis från dagens 17 100 kronor så att den uppgår till 18 300 kronor 2018, 19 100 kronor år 2019 och till 20 000 kronor år 2020. Detta stärker förutsättningarna för ökad sysselsättning och förbättrat arbetsmarknadsdeltagande för personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga. En högre taknivå syftar också till att möjliggöra en större bredd i arbeten för personer som har en anställning med stöd.

Det är också viktigt att ersättningssystemen inte leder till inlåsnings effekter. I dag lämnas ett högre aktivitetsstöd till ungdomar med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga efter att de har deltagit i program under en viss tid. Att ersättningen ökar efter tid i program avviker från andra ersättningssystem för arbetslösa och riskerar att leda till att tiden i arbetslöshet förlängs. Det förhöjda aktivitetsstödet används dessutom i ett annat avseende och i en bredare omfattning än vad som var avsikten när ersättningen infördes. Regeringens bedömning är att detta inte är ändamålsenligt och regeringen avser att fasa ut det förhöjda

aktivitetsstödet. Utgångspunkten är att utfasningen kommer att ske genom att inga nya personer ska omfattas av rätten till det högre aktivitetsstödet efter att ändringen görs.

För att förbättra möjligheterna till ett framtida arbete har regeringen gett flertalet statliga myndigheter i uppdrag att tillhandahålla praktikplatser för personer med funktionsnedsättning. Det är viktigt att detta arbete fortsätter vilket också kan bidra positivt till myndigheternas verksamheter.

Regeringen har även tillsatt en utredning för att se över om det finns behov av flexibla insatser, t.ex. flexjobb, för att förbättra möjligheterna för dem som har en nedsatt arbetsförmåga till följd av funktionsnedsättning eller sjukdom att komma i arbete eller behålla ett arbete (A2017:01).

Insatser för sjukskrivnas återgång till arbete

Individen ska kunna få insatser i samverkan mellan Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen när det behövs för att kunna återfå arbetsförmågan och återgå i arbete. Myndigheterna behöver vidta insatser för att underlätta omställning till arbete för de individer som av Försäkringskassan bedöms ha arbetsförmåga och därför övergår till Arbetsförmedlingen. Individerna ska kunna få stöd vid övergången och ett bra mottagande på Arbetsförmedlingen. Myndigheterna har påbörjat ett gemensamt utvecklingsarbete med denna inriktning. Regeringen kommer att följa upp det påbörjade arbetet och vid behov vidta åtgärder.

Snabbare etablering av nyanlända

Antalet deltagare i etableringsuppdraget har ökat kraftigt under 2016 och väntas vara fortsatt högt i år och under de närmaste åren. Samtidigt är andelen som övergår till arbete och utbildning, både under och efter tiden i etableringsuppdraget, för låg.

Ett stort antal deltagare i etableringsuppdraget är förväntat utifrån det höga antalet asylsökande under 2015. Det innebär att antalet i arbetskraften som varit kort tid i landet ökar. Detta kan motverka en nedgång i arbetslösheten eftersom det tar tid för nyanlända att etablera sig på arbetsmarknaden. De insatser som ges inom etableringsuppdraget är en investering som stärker individens möjligheter till arbete eller vidare studier.

Arbetsmarknadsetableringen måste bli mer effektiv för nyanlända, både för dem som har

kompetens som efterfrågas på arbetsmarknaden och för dem som är i behov av utbildning. Andelen nyanlända som lämnar etableringsuppdraget för arbete eller studier behöver öka, särskilt andelen kvinnor.

Ett nytt regelverk för effektivare etablering

För att öka effektiviteten inom etableringsuppdraget träder ett nytt regelverk för nyanländas etablering i arbets- och samhällslivet i kraft den 1 januari 2018. En central del i det nya regelverket är att kraven på individen tydliggörs. Arbetsförmedlarna ska få möjlighet att fokusera mer på att ge rätt insatser utifrån individens behov. Etableringsuppdraget ska göras mer likt Arbetsförmedlingens övriga verksamhet och myndighetens samlade resurser ska användas mer effektivt.

I samband med översynen har det även gjorts förändringar i reglerna om hur lön ska samordnas med den ersättning som lämnas vid deltagande i ett arbetsmarknadspolitiskt program. Samordningen innebär att ersättningen ska minska med den lön eller andra anställningsförmåner som programdeltagaren får för samma dag.

Behov av förstärkta etableringsinsatser

Regeringen har vidtagit och avser att vidta ytterligare åtgärder i syfte att öka möjligheterna för nyanlända att etablera sig på arbetsmarknaden. Närmare hälften av dem som lämnar etableringsuppdraget är i behov av fortsatt stöd inom jobb- och utvecklingsgarantin. Därför är det fortsatt viktigt att insatserna i garantin svarar upp mot de behov som finns för att påskynda de nyanländas etablering.

Regeringen har utvidgat målgruppen för extratjänsterna till att även omfatta nyanlända. Vidare har subventionsgraden i nystartsjobb ökat för nyanlända.

Regeringens uppdrag till myndigheterna att tillhandahålla praktikplatser för nyanlända och för personer med funktionsnedsättning går nu in på sitt sista år. Utfallet har varit positivt så här långt och regeringen överväger att förlänga uppdraget.

Arbetet inom ramen för det förlängda uppdraget om förenklade och mer effektiva processer för nyanlända vid valda servicekontor är också av vikt för att påskynda etablering av nyanlända.

Regeringen avser att utöka och förlänga satsningen på Jobbsprånget. Jobbsprånget är en satsning på praktikplatser för nyanlända som har

högre utbildning inom områden där efterfrågan på arbetskraft är stor, och drivs av Kungl. Ingenjörsvetenskapsakademien (IVA), se vidare utg. omr. 24.

För en närmare redovisning av regeringens politik för nyanlända invandrades etablering (se utg. omr. 13 avsnitt 3).

Förändringar inom arbetslöshetsförsäkringen

Arbetslöshetsförsäkringen syftar till att skapa ekonomisk trygghet under omställning till arbete. Alltför få arbetslösa får i dag del av denna trygghet.

Den översyn av arbetslöshetsförsäkringen som pågår inom Regeringskansliet har under 2017 fortsatt med att se över regelverket i syfte att underlätta för fler att kvalificera sig för ersättning och ansluta sig till försäkringen. Översynen omfattar även andra frågor som tidigare utretts av den parlamentariska socialförsäkringsutredningen (SOU 2015:21). Regeringen avser att lämna förslag på förändrade regler om bl.a. samordning av pension och arbetslöshetsersättning, rätt till ersättning vid förtroendeuppdrag samt vissa efterfrågade administrativa förändringar.

I maj 2017 antog riksdagen proposition (2016/17:58) Uppgifter på individnivå i arbetsgivardeklarationen. Ett nytt system med uppgifter på individnivå, dvs. per betalningsmottagare i arbetsgivardeklarationen i stället för i kontrolluppgiften, kommer att införas stegvis fr.o.m. 1 juli 2018. Regeringskansliet har med anledning av detta påbörjat ett arbete avseende om och hur uppgifterna på individnivå i arbetsgivardeklarationer bör påverka arbetslöshetsförsäkringens utformning. Tillgången till inkomstuppgifter från arbetsgivardeklarationerna gör att det finns potential att skapa en modern arbetslöshetsförsäkring med ökad tillgänglighet, högre administrativ effektivitet för både arbetslöshetskassor och arbetsgivare och större förutsebarhet och rättsäkerhet för enskilda.

Nuvarande karensvillkor i arbetslöshetsförsäkringen innebär att en arbetssökande inte kan få ersättning under de första sju dagarna i en ersättningsperiod. För att förbättra de arbetslösas ekonomiska trygghet och bättre tillgodose Sveriges internationella åtaganden avser regeringen att föreslå en sänkning av karensvillkoret till sex dagar.

Lån till körkort

Flera jobb som kan vara en väg in på arbetsmarknaden kräver körkort. För att förbättra möjligheten till etablering på arbetsmarknaden och stimulera till högre genomströmning i gymnasieskolan avser regeringen att införa en möjlighet till lån avseende utbildning för B-körkort.

Lånet är avsett att finansiera körkortsutbildning vid godkända trafikskolor, och avses i ett första steg riktas till vissa arbetslösa i åldern 18 och 47 år att kunna ta lån för körkortsutbildning. I ett andra steg utvidgas målgruppen till unga i åldern 19–20 år som avslutat en gymnasieutbildning. Den närmare utformningen av villkoren för lånet kommer att presenteras senare (se även utg.omr.15 avsnitt 3.6.9).

Minskad långtidsarbetslöshet i socialt utsatta områden

Ett reformprogram för åren 2017–2025 som syftar till att lyfta socialt utsatta områden och motverka segregation har påbörjats. Programmet fokuserar på fem områden, däribland att minska långtidsarbetslösheten, se utg. omr. 13 avsnitt 6. Flera av satsningarna inom arbetsmarknadspolitiken och vad gäller nyanländas etablering kan också bidra till att minska och motverka segregation.

Sammanfattande redovisning av reformer och finansiering**Tabell 3.7 Beräknade utgifter inom området Arbetsmarknad**

Miljoner kronor

	2018	2019	2020
Ett enklare och mer effektivt system för de subventionerade anställningarna			
Tak introduktionsjobb och extratjänster 20 000 kr per månad	416	708	881
Subventionsnivå introduktionsjobb 80 procent	-96	-134	-148
Sänkt tak nystartsjobb m.m.	-346	-509	-563
Avskaffande av traineejobb ¹	-649	-879	-1 265
Handledarstöd introduktionsjobb	-14	-15	-14
Nya regler för fastställande och rekvisering av stöd	-24	-130	-152
Fler nyanlända i arbete och utbildning			
Förstärkt arbetsträning inom etableringsuppdraget	54	39	36
Främjandemedel för bl.a. snabbspår	20	35	0
Främjandemedel till Dua	40	0	0
Nytt regelverk för nyanländas etablering ²	-410	-456	-450

	2018	2019	2020
Insatser för personer med funktionsnedsättning			
Samhall AB	692	873	1 010
Succesiv höjning av taket i lönebidrag till 20 000 kr	403	923	1 561
Nya regler för fastställande och rekvisering av stöd	-45	-183	-184
Avskaffande av högre aktivitetsstöd för unga med funktionsnedsättning	-301	-507	-619
Övrigt			
Flytt av anslag 1:4 från utg.omr. 13 ³	2 999	2 146	1 736
Lån till körkort ⁴	151	521	597
Begränsningar i föräldrapenningen ⁵	69	69	69
Borttagande av en karensdag i a-kassan	30	60	60
Omprioriteringar från garantierna och utbildningskontrakt	-1 131	-1 134	-1 089
Utbildning inom etablering	-301	-467	-378
Finansiering etableringsinsatser	-94	-94	-56
Myndighetsgemensam metodutveckling mot osund konkurrens ⁶	-20	-20	-20
Avskaffa praktiskt basår	-7	-5	-5
Deltagande i OECD programmet PIAAC ⁷	-1	-2	-10
Arbetet mot människohandel ⁸	-0,2	-0,2	-0,2
Summa området Arbetsmarknad	1 436	838	998
Finansiellt sparande ⁹	1 563	1 310	748

Anm: Beloppen är avrundade och överensstämmer därför inte alltid med summan.

¹ Innebär även minskade utgifter under utg.omr. 15 och 16 med sammanlagt 351 mnkr 2018, 406 mnkr 2019 och 477 mnkr 2020.

² Samtidigt ökas anslaget 2:1 Försäkringskassan inom utg.omr. 10 med 92 mnkr 2018, 112 mnkr 2019 och 95 mnkr 2020.

³ Fr.o.m. 2018 beräknas anslaget 1:4 Ersättning till insatser för vissa nyanlända invandrare inom utg.omr. 13 under anslag 1:3 Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser.

⁴ Samtidigt ökas anslaget 1:8 Centrala studiestödsnämnden inom utg.omr. 15 med 32 mnkr 2018, 36 mnkr 2019 och 32 mnkr 2020.

⁵ Samtidigt minskas anslaget 2:1 Föräldraförsäkring inom utg.omr. 12 med motsvarande belopp.

⁶ Samtidigt ökas anslaget 2:1 Arbetsmiljöverket inom området Arbetsliv med motsvarande belopp.

⁷ Samtidigt ökas anslaget 4:4 Utvecklingsarbete inom områdena utbildning och forskning inom utg.omr. 16 med motsvarande belopp.

⁸ Samtidigt ökas anslag 3:2 Jämställdhetsmyndigheten inom utg.omr. 13 med motsvarande belopp.

⁹ Nettoutgifter under utg.omr. exklusive statliga ålderspensionsavgifter, effekter på budgetens inkomstsida och flytt av anslag 1:4 Ersättning till insatser för vissa nyanlända invandrare inom utg.omr. 13.

Tabell 3.8 Utgifter per anslag inom området Arbetsmarknad

Miljoner kronor

	2018	2019	2020
1:1 AF förvaltningsanslag	23	34	27
1:2 Bidrag arbetslöshets- ersättning och aktivitetsstöd	-678	-1 000	-1 120
1:3 Kostnader arbetsmarknadspolitiska program och insatser	1 152	-62	-656
1:4 Lönebidrag och Samhall	1 128	1 850	2 707
1:8 Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen	5	5	5
1:12 Nystartsjobb och stöd för yrkesintroduktionsanställningar	-346	-509	-563
1:13 Lån till körkort	151	521	597
Summa området Arbetsmarknad	1 436	838	998

Åtgärder för att förbättra kompetensförsörjningen

Svensk arbetsmarknad utvecklas starkt. Inom allt fler sektorer och regioner råder dock brist på arbetskraft. Det gäller såväl välfärdssektorn som den privata sektorn, inte minst branscher som bygg, industrin och industrinära tjänsteföretag. Regeringen inledde hösten 2016 samtal med arbetsmarknadens parter på central nivå om hur politiken kan utvecklas för att klara kompetensförsörjningen på kort och lång sikt. Regeringen för även samtal med företrädare för branscher och för den regionala nivån. Regeringen har vidtagit och avser att vidta ytterligare åtgärder inom flera politikområden i syfte att förbättra kompetensförsörjningen.

Arbetsmarknadspolitiska insatser

Arbetsmarknadsutredningen (A2016:03) fick i juni 2017 uppdrag att föreslå hur den statliga arbetsmarknadspolitiken i ökad utsträckning ska kunna samverka med relevanta aktörer på regional och lokal nivå i syfte att stärka kompetensförsörjningen (dir. 2017:71). Snabbspår är ett regeringsinitiativ där Arbetsförmedlingen arbetar tillsammans med branscherna för att ta tillvara nyanländas kompetens samt bidra till bristyrkesförsörjningen. Regeringen har också tillsatt utredningen om trygghet, utveckling och omställning i anställning (dir. 2017:56). I denna budgetproposition lämnas förslag som rör lån för finansiering av körkortsutbildning för vissa arbetslösa och ett förenklat system för anställningsstöden.

Utbildningspolitiska insatser

Kunskapslyftet innebär en förstärkning i antalet utbildningsplatser, men också andra viktiga reformer för en stärkt kompetensförsörjning.

Skolverket fick i maj 2016 i uppdrag (U2016/02335/S) att i samarbete med Universitetskanslersämbetet ta fram prognoser över skolans och förskolans behov av lärare och förskollärare. Regeringen gav i juli 2017 Universitetskanslersämbetet i uppdrag (U2017/03135/UH) att kartlägga hur universitet och högskolor samverkar med externa parter i frågor avseende dimensionering av utbildning.

Regeringen har också infört en rätt till behörighetsgivande kurser inom komvux och infört ett studiestartsstöd fr.o.m. den 2 juli 2017. En valideringsdelegation (dir. 2015:120) har tillsatts (se utg.omr. 16). I denna budgetproposition lämnas förslag som rör en utökning av antalet

utbildningsplatser inom regionalt yrkesvux, yrkeshögskolan, folkhögskolan samt högskolan (se utg.omr. 16).

Bostadspolitiska insatser

På uppdrag av regeringen har två samordnare närmare belyst arbetskraftssituationen inom byggbranschen och lämnat förslag på åtgärder (N2016/07931/PBB). Förutom generella arbetsmarknads- och utbildningspolitiska åtgärder med relevans för byggsektorn föreslår regeringen i denna budgetproposition även en satsning på högskoleutbildningar inom samhällsbyggnadssektorn.

Näringspolitiska insatser

Kompetensförsörjning är ett av fyra fokusområden för regeringens nyindustrialiseringsstrategi Smart industri (N2016/00496/FÖF). Regeringen avser att ta fram en ny uppdaterad handlingsplan för Smart industri och avser bl.a. att anslå medel till en satsning på praktikplatser för nyanlända som har högre utbildning inom områden som är relevanta för industrin.

Insatser inom den regionala tillväxtpolitiken

Kompetensförsörjning är ett av fyra prioriterade områden för den regionala tillväxtpolitiken. Aktörer med regionalt utvecklingsansvar kan, med kompetensplattformarna som verktyg, samla berörda aktörer, bidra till utbildningsplaneringen och därmed förbättra matchningen regionalt. Tillväxtverket fick i oktober 2016 i uppdrag att ta fram förslag på riktlinjer för regionalt kompetensförsörjningsarbete. Tillväxtverkets förslag på riktlinjer redovisas under utg. omr. 19 Regional tillväxt.

Hälso- och sjukvårdspolitiska insatser

Regeringen ger sedan 2016 stöd till bättre resursutnyttjande i hälso- och sjukvården genom professionsmiljarden som fördelas till landstingen (se utg.omr. 9). Även satsningen på kvinnors hälsa och förlossningsvård ger stöd till landstingens arbete med kompetensförsörjning. Regeringen har också under perioden 2015–2016 haft flera tematiska samtal om kompetensförsörjning med berörda aktörer. Som ett led i arbetet gav regeringen i juli 2016 i uppdrag till Socialstyrelsen och Universitetskanslersämbetet att analysera och föreslå hur samverkansarenor på nationell och regional nivå mellan aktörer med ansvar för kompetensförsörjningen inom hälso- och sjukvården kan utvecklas långsiktigt.

3.6 Budgetförslag

3.6.1 1:1 Arbetsförmedlingens förvaltningskostnader

Tabell 3.9 Anslagsutveckling 1:1 Arbetsförmedlingens förvaltningskostnader

Tusental kronor

År	Utfall		Anslags-sparande	
2016	Utfall	8 153 579		-16 329
2017	Anslag	8 393 086 ¹	Utgifts-prognos	8 421 125
2018	Förslag	8 402 329		
2019	Beräknat	8 039 964 ²		
2020	Beräknat	7 973 423 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2017 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 7 913 615 tkr i 2018 års prisnivå.

³ Motsvarar 7 715 382 tkr i 2018 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Arbetsförmedlingens förvaltningsutgifter. Anslaget får även användas för utgifter för viss del av den statliga nationella medfinansieringen av det nationella socialfundsprogrammet för investering för tillväxt och sysselsättning för programperioden 2014–2020. Anslaget får därutöver användas för medfinansiering av projekt inom regionalfondsprogram för investering för tillväxt och sysselsättning för programperioden 2014–2020, som ligger i linje med målen för den svenska arbetsmarknadspolitiken.

Tabell 3.10 Uppdragsverksamhet Tjänsteexport

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2016	7 276	7 435	-159
Prognos 2017	6 209	6 334	-125
Budget 2018	367	0	367

Uppdragsverksamheten avser tjänsteexport som i huvudsak finansieras av Styrelsen för internationellt utvecklingsarbete (Sida) och EU. Verksamheten sker i enlighet med inriktningen för det svenska biståndet och EU:s prioriterade områden. Insatserna består i att utveckla styrning, organisation, tjänster och metoder på arbetsförmedlingar inklusive arbetslivsriktad rehabilitering. Det ackumulerade överskottet i verksamheten uppgick till drygt 783 000 kronor till och med 2016.

Regeringens överväganden

För att minska onödig administration och skapa bättre förutsättningar för flexibilitet och effektivitet inom etableringsuppdraget, träder ett nytt regelverk för nyanländas etablering i arbets- och samhällslivet i kraft den 1 januari 2018. Det nya regelverket skiljer sig från det gamla i vissa avseenden som har smärre påverkan på antalet deltagare. Reformen medför också ändringar i ansvarsfördelningen mellan Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan (se avsnitt 3.5).

Det nya regelverket innebär att utgifterna beräknas öka med 69 miljoner kronor 2018, 121 miljoner kronor 2019 och med 97 miljoner kronor 2020.

Den förändrade ansvarsfördelningen mellan Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan innebär att Försäkringskassan övertar ansvaret för handläggningen av etableringsersättningen (prop. 2016/17:100, bet. 2016/17:KU26, rskr. 2016/17:305). Med anledning av detta överförs 71 miljoner kronor 2018, 112 miljoner kronor 2019 och 95 miljoner kronor 2020 från anslaget till anslag 2:1 *Försäkringskassan* inom utg.omr. 10 Ekonomisk trygghet vis sjukdom och funktionsnedsättning.

Den 1 juli 2017 infördes en begränsning av rätten till föräldrapenning för föräldrar som kommer till Sverige med barn (SFS 2017:559). Begränsningen antas öka antalet deltagare i etableringsuppdraget. På ändringsbudget i samband med denna budgetproposition föreslås därför att anslaget ökas med 12 miljoner kronor. Utgifterna beräknas därefter öka med 25 miljoner kronor fr.o.m. 2018. Begränsningen innebär samtidigt att anslaget 2:1 *Föräldraförsäkring* inom utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn minskas med motsvarande belopp.

Övriga förändringar sker med anledning av tidigare aviserade beslut.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar ett ramanslag på 8 402 329 000 kronor för 2018. För 2019 och 2020 beräknas anslaget till 8 039 964 000 kronor respektive 7 973 423 000 kronor.

Tabell 3.11 Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 1:1 Arbetsförmedlingens förvaltningskostnader

Tusental kronor

	2018	2019	2020
Anvisat 2017¹	8 381 086	8 381 086	8 381 086
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	172 964	309 538	459 055
Beslut	-84 110	-527 973	-760 846
Varav BP18 ³	94 000	146 000	122 000
Varav ³			
Begränsningar i föräldrapenningen	25 000	25 000	25 000
Nytt regelverk nyanländas etablering	69 000	121 000	97 000
Överföring till/från andra anslag	-67 610	-122 686	-105 870
Varav BP18 ³	-71 000	-112 000	-95 000
Varav ³			
Nytt regelverk nyanländas etablering	-71 000	-112 000	-95 000
Övrigt	-1	-1	-1
Förslag/beräknat anslag	8 402 329	8 039 964	7 973 423

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2016 (bet. 2016/17:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2017. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2019–2020 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

3.6.2 1:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd

Tabell 3.12 Anslagsutveckling 1:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd

Tusental kronor

År	Typ	Belopp	Anslags-sparande	Utgifts-prognos
2016	Utfall	28 571 454		1 871 541
2017	Anslag	27 445 318 ¹		27 315 579
2018	Förslag	22 699 927		
2019	Beräknat	20 956 319		
2020	Beräknat	20 674 284		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2017 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för aktivitetsstöd, utvecklingsersättning, statliga ålderspensionsavgifter samt statsbidrag till arbetslöshetskassor enligt lagen (1997:239) om arbetslöshetskassor.

Anslaget får användas för utgifter för vad avser aktivitetsstöd för en viss del av den statliga nationella medfinansieringen av det nationella socialfundsprogrammet för investering för tillväxt och sysselsättning för programperioden 2014–2020. Anslaget får även användas för utgifter för medfinansiering av sådana projekt inom regionalfondsprogram för investering för tillväxt och sysselsättning för programperioden 2014–2020, vilka ligger i linje med målen för den svenska arbetsmarknadspolitiken.

Av medlen under anslaget får högst 750 000 000 kronor användas för utgifter enligt ändamålet för anslaget 1:3 *Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser*.

Regeringens överväganden

Bidrag till arbetslöshetsersättning

Under 2016 erhöll i genomsnitt ca 65 000 personer i månaden arbetslöshetsersättning vid heltidsarbetslöshet, vilket var ca 6 000 färre än 2015. Antalet personer som uppbar ersättning vid deltidsarbetslöshet var ca 23 000, vilket var 3 000 färre än 2015. Som deltidsarbetslös ersättningsstagare räknas den som någon gång under månaden har arbetat och erhållit arbetslöshetsersättning under en och samma vecka.

År 2016 uppgick utgifterna för arbetslöshetsersättning till totalt 12 416 miljoner kronor. Det innebär att utgifterna minskade med 93 miljoner kronor jämfört med 2015. Inte sedan i början av 1990-talet har utgifterna och antalet ersättningsstagare varit lägre.

Under 2016 har regeringen, med stöd av 93 a § lagen om arbetslöshetskassor, lämnat ett bidrag om 8 miljoner kronor till små arbetslöshetskassor för att kompensera deras höga administrativa kostnader per medlem.

Utgifterna för arbetslöshetsersättning beräknas uppgå till 11 822 miljoner kronor under 2017, vilket är 1 042 miljoner kronor mindre än ursprungligt beräknade medel i statens budget. Jämfört med bedömningen i 2017 års ekonomiska vårproposition beräknas utgifterna för arbetslöshetsersättning minska med 158 miljoner kronor 2017, 1 261 miljoner kronor 2018, 1 263 miljoner kronor 2019 och med 1 139 miljoner kronor 2020.

Aktivitetsstöd

Under 2016 uppgick antalet deltagare i arbetsmarknadspolitiska program som berättigar till aktivitetsstöd eller utvecklingsersättning till i genomsnitt 173 000 personer per månad enligt Arbetsförmedlingens månadsstatistik. Detta innebär en minskning med 3 500 personer jämfört med 2015. Av deltagarna var det ca 17 500 som fick etableringsersättning och ca 7 000 som fick sin försörjning genom rehabiliteringspenning. Dessa utgifter belastade utg.omr. 13 Jämställdhet och nyanlända invandras etablering respektive utg.omr. 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning. Antalet deltagare med annan ersättning än aktivitetsstöd eller utvecklingsersättning har ökat de senaste åren, vilket har bidragit till att kostnaderna för aktivitetsstöd inte i samma utsträckning har följt antalet deltagare i insatserna.

År 2016 uppgick utgifterna för aktivitetsstöd, inklusive utvecklingsersättning, till 13 415 miljoner kronor, vilket var en minskning med 688 miljoner kronor jämfört med 2015.

Utgifterna för aktivitetsstöd och utvecklingsersättning beräknas uppgå till 13 200 miljoner kronor 2017, vilket är 912 miljoner kronor högre än ursprungligt anvisade medel i statens budget för 2017.

Jämfört med bedömningen i 2017 års ekonomiska vårproposition beräknas utgifterna för aktivitetsstöd och utvecklingsersättning öka med 297 miljoner kronor 2017 för att därefter minska med 526 miljoner kronor 2018, 725 miljoner kronor 2019 och 804 miljoner kronor 2020.

Statliga ålderspensionsavgifter

Arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd är belagda med statliga ålderspensionsavgifter som uppgår till ca 10 procent av den utbetalade ersättningen. Det preliminära beloppet som beräknas årligen, korrigeras med tre års eftersläpning utifrån utfall genom ett s.k. regleringsbelopp. Avsatta medel för avgiften utbetalas med en tolfedel av beloppet varje månad från Arbetsförmedlingen till Pensionsmyndigheten. Under 2016 utbetalades 2 741 miljoner kronor i statliga ålderspensionsavgifter. Utgifterna för statliga ålderspensionsavgifter 2017 kommer att uppgå till 2 293 miljoner kronor, vilket inkluderar regleringsbeloppet för 2014 som motsvarar ett negativt saldo om 86 miljoner kronor. För 2018 beräknas utgifterna bli 1 948 miljoner kronor, vilket inkluderar regleringsbeloppet för

2015 som minskar utgifterna med 116 miljoner kronor.

Anslaget totalt

Anslagssparandet för 2016 uppgick till 1 872 miljoner kronor och har förts bort som en indragning av anslagsbelopp.

För 2017 beräknas utgifterna på anslaget uppgå till 27 316 miljoner kronor, vilket är 130 miljoner kronor lägre än ursprungligt anvisade medel i statens budget för 2017. Kommande år minskar utgifterna med 2 371 miljoner kronor 2018, 3 091 miljoner kronor 2019 och 2 910 miljoner kronor 2020 jämfört med budgetpropositionen för 2017.

Reformer och finansering som redovisas i avsnitt 3.5 innebär att anslaget minskar med 678 miljoner kronor 2018, 1 000 miljoner kronor 2019 och med 1 120 miljoner kronor 2020.

I tabell 3.13 redovisas förändringar på anslaget under beslut summerat från tidigare budgetpropositioner samt förslag i denna budgetproposition som påverkar anslagsnivån 2017 och framåt. Övriga makroekonomiska förutsättningar är t.ex. effekten av ändrade antaganden om antalet arbetslösa samt antalet deltagare i jobb- och utvecklingsgarantin och jobbgarantin för ungdomar. Jämfört med 2017 års ekonomiska vårproposition beräknas utgifterna öka med 47 miljoner kronor 2017 för att därefter minska med 2 000 miljoner kronor 2018, 2 198 miljoner kronor 2019 och 2 166 miljoner kronor 2020.

Av medlen under anslaget får högst 750 000 000 kronor användas för utgifter enligt ändamålet för anslaget 1:3 *Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser*. Syftet är att Arbetsförmedlingen ska kunna ha en viss flexibilitet i medelsanvändningen i avvägningen mellan programplatser med aktivitetsstöd och kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser.

Regeringen bedömer vidare att det inte föreligger behov av ett särskilt bemyndigande om ekonomiska åtaganden för anslaget.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar ett ramanslag på 22 699 927 000 kronor för 2018. Av detta belopp beräknas 10 569 322 000 kronor för bidrag till arbetslöshetsersättning, 10 182 814 000 kronor för aktivitetsstöd och utvecklingsersättning och 1 947 791 000 kronor för statliga ålderspensionsavgifter. För 2019 och

2020 beräknas anslaget till 20 956 319 000 kronor respektive 20 674 284 000 kronor.

Tabell 3.13 Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 1:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd

Tusental kronor

	2018	2019	2020
Anvisat 2017¹	27 445 318	27 445 318	27 445 318
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut	-2 162 157	-3 548 104	-4 160 547
Varav BP18	-678 000	-1 000 000	-1 120 000
Varav			
Avskaffande av traineejobb	67 000	90 000	127 000
Avskaffande av högre aktivitetsstöd för unga med funktionsnedsättning	-301 000	-507 000	-619 000
Borttagande av en karensdag i a-kassan	30 000	60 000	60 000
Nytt regelverk för nyanländas etablering	-415 000	-465 000	-449 000
Samhall AB	-59 000	-178 000	-239 000
Övriga makroekonomiska förutsättningar	-2 583 234	-2 940 895	-2 610 487
Förslag/beräknat anslag	22 699 927	20 956 319	20 674 284

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2016 (bet. 2016/17:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

3.6.3 1:3 Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser

Tabell 3.14 Anslagsutveckling 1:3 Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser¹

Tusental kronor

År	Utfall	Belopp	Anslags-sparande	Utgifts-prognos
2016	Utfall	9 080 590		2 287 950
2017	Anslag	11 272 336 ²		9 162 358
2018	Förslag	13 422 023		
2019	Beräknat	15 303 034		
2020	Beräknat	16 617 637		

¹ Inkluderar fr.o.m. 2018 anslaget 1:4 Ersättning till insatser för vissa nyanlända invandrare inom utg.omr. 13.

² Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2017 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för arbetsmarknadspolitiska program och insatser. Av anslaget får högst 750 000 000 kronor användas för ändamål enligt anslaget 1:2 *Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd*.

Anslaget får användas för utgifter för en viss del av den statliga nationella medfinansieringen av det nationella socialfondsprogrammet för investering för tillväxt och sysselsättning för programperioden 2014–2020. Anslaget får även användas för utgifter för medfinansiering av sådana projekt inom regionalfondsprogram för investering för tillväxt och sysselsättning för programperioden 2014–2020, vilka ligger i linje med målen för den svenska arbetsmarknadspolitiken.

Anslaget får även användas för utgifter för program och insatser för kvinnor och män som omfattas av lagen (2017:584) om ansvar för etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare.

Bemyndiganden om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2018 för anslaget 1:3 *Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 8 000 000 000 kronor 2019–2028.

Skälen för regeringens förslag: Arbetsmarknadspolitiska program och insatser där det lämnas ersättning för kringkostnader pågår normalt ca 6 månader men kan pågå längre, vilket medför utgifter för kommande budgetår. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2018 för anslaget 1:3 *Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 8 000 000 000 kronor 2019–2028.

Tabell 3.15 Beställningsbemyndigande för anslaget 1:3 Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser

Tusental kronor

	Utfall 2016	Prognos 2017	Förslag 2018	Beräknat 2019	Beräknat 2020	Beräknat 2021–2028
Ingående åtaganden	4 111 790	3 636 840	4 906 799			
Nya åtaganden	3 663 840	4 881 799	9 300 000 ¹			
Infriade åtaganden	-4 111 790	-3 611 840	-6 206 799 ¹	-7 545 000	-400 000	-55 000
Utestående åtaganden	3 636 840	4 906 799	8 000 000			
Erhållet/föreslaget bemyndigande	7 010 000	7 000 000	8 000 000			

¹ I nya och infriade åtaganden för 2018 ingår åtaganden som flyttats från anslag 1:4 Ersättning till insatser för vissa nyanlända invandrare inom utg.omr. 13.

Regeringens överväganden

Anslagssparandet för 2016 uppgick till 2 288 miljoner kronor och har förts bort som en indragning av anslagsbelopp.

Utgifterna under anslaget ökade med 189 miljoner kronor 2016 jämfört med 2015 och uppgick till sammanlagt 9 081 miljoner kronor. Antalet deltagare i arbetsmarknadspolitiska program var relativt oförändrat jämfört med 2015 och uppgick till i genomsnitt 188 000 personer per månad under 2016 enligt Arbetsförmedlingens månadsstatistik. Ökade kostnader för program utanför garantierna och för kompletterande aktörer är de främsta förklaringarna till att utgifterna under anslaget ökade 2016. Antalet deltagare i garantiprogrammen minskade med närmare 9 000 personer till i genomsnitt 121 000 per månad. Av deltagarna i program under 2016 omfattades i genomsnitt drygt 17 500 personer av etableringsuppdraget för vissa nyanlända invandrare, vilka inte belastar anslaget utan utg.omr. 13 Jämställdhet och nyanlända invandrarers etablering. Totalt 7 000 personer deltog i program under 2016 som tillhörde Arbetsförmedlingens samarbete med Försäkringskassan och utgifterna för dessa deltagare belastar utg.omr. 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning.

Omfattningen av de arbetsmarknadspolitiska programmen beräknas 2017 uppgå till i genomsnitt drygt 193 000 personer per månad. Utgifterna under 2017 beräknas uppgå till sammanlagt 9 162 miljoner kronor, vilket är 82 miljoner kronor högre än utgifterna 2016. Jämfört med budgetpropositionen för 2017 beräknas utgifterna minska med 2 110 miljoner kronor 2017, 1 002 miljoner kronor 2018, 1 669 miljoner kronor 2019 och 2 152 miljoner kronor 2020. Effekten av att anslaget 1:4 *Ersättning till insatser för vissa nyanlända invandrare* inom utg.omr. 13 Jäm-

ställdhet och nyanlända invandrarers etablering beräknas under anslaget fr.o.m. 2018 innebära att anslaget ökas med 2 999 miljoner kronor 2018, 2 146 miljoner kronor 2019 och med 1 736 miljoner kronor 2020.

I tabellen nedan redovisas programvolymerna och utgifterna under anslaget för perioden 2018–2020.

Tabell 3.16 Beräknat antal kvarstående i program per månad och utgifter för arbetsmarknadspolitiska program

	2018	2019	2020
Volym (tusental)			
Aktivitetsstöd och utv. ersättning ¹	152	138	127
Anställningsstöd	26	34	40
Summa	178	172	167
Utgifter (mnkr)			
Verksamhet m.m.	13 422	15 303	16 618
Aktivitetsstöd ²	11 117	9 638	9 003
Summa	24 539	24 941	25 621

Anm: Beloppen är avrundade och överensstämmer därför inte alltid med summan.

¹ Inklusive deltagare i program där aktivitetsstöd normalt lämnas men där deltagarna istället får etableringsersättning eller rehabiliteringsersättning som belastar anslag under utg.omr. 13 respektive utg.omr. 10.² Inklusive statliga ålderspensionsavgifter.

Beloppen och volymerna ovan är beräknade och ska indikera resursutrymmet för arbetsmarknadspolitiska insatser vid Arbetsförmedlingen.

Reformer som redovisas i avsnitt 3.5 innebär att utgifterna under anslaget ökar med 1 152 miljoner kronor 2018 för att därefter minska med 62 miljoner kronor 2019 och 656 miljoner kronor 2020.

Utöver detta redovisas som beslut i tabell 3.17 även effekter av tidigare beslutade reformer. Övriga makroekonomiska förändringar beror på effekter av en uppräknings av anslaget utifrån antaganden om konsumentprisindex samt volymförändringar som inte sker på grund av reformer.

Jämfört med 2017 års ekonomiska vårproposition beräknas utgifterna bli 936 miljoner kronor lägre 2017, 1 020 miljoner kronor lägre 2018,

1 896 miljoner kronor lägre 2019 och med 2 231 miljoner kronor lägre 2020.

Av anslaget får högst 750 000 000 kronor användas för ändamål enligt anslaget 1:2 *Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd* för att Arbetsförmedlingen ska kunna ha en viss flexibilitet i medelsanvändningen mellan programplatser med aktivitetsstöd och andra programkostnader.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar ett ramanslag på 13 422 023 000 kronor för 2018. Av detta belopp beräknas 2 719 131 000 kronor för program inom etableringsuppdraget för vissa nyanlända invandrare. För 2019 och 2020 beräknas anslaget till 15 303 034 000 kronor respektive 16 617 637 000 kronor.

Tabell 3.17 Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 1:3 Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser

Tusental kronor

	2018	2019	2020
Anvisat 2017¹	11 272 336	11 272 336	11 272 336
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut	1 047 098	2 745 899	3 641 404
Varav BP18	-1 846 600	-2 208 200	-2 391 400
Varav			
Begränsningar i föräldrappening	44 000	44 000	44 000
Deltagande i PIAAC	-600	-2 200	-10 400
Avskaffande av traineejobb	-716 000	-969 000	-1 392 000
Tak introduktionsjobb och extratjänster 20 000 kr per månad	416	708	881
Subventionsnivån introduktionsjobb 80 procent	-96	-134	-148
Handledarstöd introduktionsjobb	-14	-15	-14
Nya regler för fastställande och rekvirering av stöd	-24	-130	-152
Omprioriteringar från garantierna och utbildningskontrakt	-1 131 000	-1 134 000	-1 089 000
Främjandemedel till Dua	40 000		
Utbildning inom etablering	-301 000	-467 000	-378 000
Förstärkt arbetsträning som insats i etableringsprogrammet	54 000	39 000	36 000
Finansiering av etableringsinsatser	-94 000	-94 000	-56 000
Avskaffa praktiskt basår	-7 000	-5 000	-5 000
Myndighetsgemensam metodutveckling mot osund konkurrens	-20 000	-20 000	-20 000
Främjandemedel för bl.a. snabbspår	20 000	35 000	
Nytt regelverk nyanländas etablering	2 000	-5 000	-8 000
Samhall AB	-19 000	-59 000	-81 000
Övriga makroekonomiska förutsättningar	-1 896 392	-861 006	-31 946
Överföring till/från andra anslag	2 998 981	2 145 805	1 735 843
Varav BP18	2 998 981	2 145 805	1 735 843
Varav			
Arbetet mot människohandel	-150	-150	-150
Flytt anslag 1:4 utg.omr. 13	2 999 131	2 145 955	1 735 993
Förslag/beräknat anslag	13 422 023	15 303 034	16 617 637

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2016 (bet. 2016/17:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

3.6.4 1:4 Lönebidrag och Samhall m.m.

Tabell 3.18 Anslagsutveckling 1:4 Lönebidrag och Samhall m.m.

Tusental kronor

År	Slagslag	Belopp	Anslags-sparande	Utgifts-prognos
2016	Utfall	17 102 168		1 217 838
2017	Anslag	18 405 468 ¹		17 491 866
2018	Förslag	19 196 879		
2019	Beräknat	20 260 075		
2020	Beräknat	21 431 690		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2017 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag för särskilda arbetsmarknadspolitiska insatser för personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga och statsbidrag till Samhall AB. Anslaget får även användas för särskilt introduktions- och uppföljningsstöd (SIUS), projektmedel för personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga, stöd till hjälpmedel och personligt biträde på arbetsplatsen, särskilda insatser för syn- och hörselskadade, särskilt stöd till start av näringsverksamhet samt för att utveckla ny arbetsförmåga.

Anslaget får även användas för utgifter för en viss del av den statliga nationella medfinansieringen av det nationella socialfondsprogrammet för investering för tillväxt och sysselsättning för programperioden 2014–2020. Anslaget får även användas för utgifter för medfinansiering av sådana projekt inom regionalfondsprogram för investering för tillväxt och sysselsättning för

Tabell 3.19 Beställningsbemyndigande för anslaget 1:4 Lönebidrag och Samhall m.m.

Tusental kronor

	Utfall 2016	Prognos 2017	Förslag 2018	Beräknat 2019	Beräknat 2020	Beräknat 2021–2023
Ingående åtaganden	11 750 774	11 641 913	12 111 364			
Nya åtaganden	8 977 913	9 472 043	10 988 636			
Infriade åtaganden	-9 086 774	-9 002 592	-9 700 000	-10 532 000	-2 668 000	-200 000
Utestående åtaganden	11 641 913	12 111 364	13 400 000			
Erhållet/föreslaget bemyndigande	13 400 000	13 400 000	13 400 000			

programperioden 2014–2020, som ligger i linje med målen för den svenska arbetsmarknadspolitiken.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2018 för anslaget 1:4 *Lönebidrag och Samhall m.m.* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 13 400 000 000 kronor 2019–2023.

Skälen för regeringens förslag: Beslut om insatser under anslaget omfattar normalt mer än ett år vilket medför utgifter för kommande budgetår. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2018 för anslaget 1:4 *Lönebidrag och Samhall m.m.* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 13 400 000 000 kronor 2019–2023.

Regeringens överväganden

Utgifterna under anslaget minskade med 58 miljoner kronor 2016 jämfört med 2015 och uppgick till 17 102 miljoner kronor. Anslags-sparandet uppgick till 1 218 miljoner kronor 2016, vilket förts bort som en indragning av anslagsbelopp.

Under 2016 hade i genomsnitt 90 900 personer per månad en anställning med lönebidrag, skyddat arbete hos offentliga arbetsgivare, utvecklingsanställning (inkl. tidsbegränsade anställningar i Samhall AB), trygghetsanställning eller anställning i Samhall AB (se vidare avsnitt 3.4.2).

Omfattningen av insatserna inklusive Samhall AB beräknas under 2017 uppgå till 91 100 personer i genomsnitt per månad, att jämföra med den i budgetpropositionen för 2017 beräknade omfattningen på 97 800 personer i genomsnitt per månad. Ökningen jämfört med 2016 förklaras främst av fler personer i utvecklingsanställningar inom Samhall. Antalet personer i övriga lönestöd som belastar anslaget har dock inte ökat i enlighet med regeringens ambition, vilket förklarar den relativt stora skillnaden mot beräknat i budgetpropositionen för 2017.

Utgifterna 2017 beräknas uppgå till 17 492 miljoner kronor, vilket är 914 miljoner kronor lägre än vad som anvisats på den ursprungliga budgeten för 2017. Jämfört med beräknade anslag i samband med beslutad budget för 2017 antas utgifterna öka med 370 miljoner kronor 2018, 1 358 miljoner kronor 2019 och med 2 360 miljoner kronor 2020.

Samhall AB har sedan ett par år tillbaka ett uppdrag om att erbjuda utvecklingsanställningar för personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga med prioritering av unga och personer med långa tider av arbetslöshet. Målsättningen 2016 var 2 000 utvecklingsanställningar.

För 2016 uppvisar Samhall AB ett negativt resultat om 175 miljoner kronor. Detta kan jämföras med det negativa resultatet 2015 på 63 miljoner kronor och det positiva resultatet 2014 på 81 miljoner kronor.

Tabell 3.20 Beräknat antal kvarstående i program och utgifter för personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga (Samhall AB och lönebidrag m.m.)

	2018	2019	2020
Volym (tusental) ¹	94	96	98
Utgifter (mnkr)	19 197	20 260	21 432

¹ Genomsnittligt antal personer per månad. Volym för Samhall AB avser medelantal årsanställda personer med funktionsnedsättning enligt den beräkningsprincipen bolaget tillämpar fr.o.m. december 2009 som följer av Bokföringsnämndens vägledning.

Inom ramen för resurserna finns en flexibilitet för Arbetsförmedlingen att utifrån enskilda arbetssökandes behov välja olika typer av insatser. Detta innebär att ovanstående tabell inte ska tolkas som mer än en beräkning av de totala resurser regeringen föreslår för särskilda insatser för personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga 2018–2020.

Regeringens förslag om ökade resurser för ett högre tak för den bidragsgrundande lönekostnaden för anställningar med lönebidrag och offentligt skyddat arbete samt harmoniseringar införande av månadsvis rekvisition av stöd medför att utgifterna ökar med 358 miljoner kronor 2018, 740 miljoner kronor 2019 och med 1 377 miljoner kronor 2020. Det samlade förslaget som rör Samhall AB medför att anslaget ökar med 770 miljoner kronor 2018, 1 110 miljoner kronor 2019 och med 1 330 miljoner kronor 2020.

Sammantaget medför reformerna som redovisas i avsnitt 3.5 att utgifterna under anslaget ökar med 1 128 miljoner kronor 2018, 1 850 miljoner kronor 2019 och med 2 707 miljoner kronor 2020.

Till följd av tidigare riksdagsbeslut i budgetpropositionen för 2017 ökar anslaget med 21 miljoner kronor 2018, 191 miljoner kronor 2019 och 201 miljoner kronor 2020. Dessa anslagsförändringar framgår under beslut i tabell 3.21.

Jämfört med 2017 års ekonomiska vårproposition beräknas utgifterna under anslaget minska med 424 miljoner kronor 2017 för att därefter öka med 495 miljoner kronor 2018, 1 289 miljoner kronor 2019 och med 2 436 miljoner kronor 2020.

Övriga makroekonomiska förändringar förklaras även av en uppräkningsindex och timlöneutveckling.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar ett ramanslag på 19 196 879 000 kronor för 2018. Av dessa medel beräknas 4 979 897 000 kronor användas för att sysselsätta personer med

funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga inom ramen för Samhall AB:s verksamhet, i detta ingår samtliga ovanstående satsningar. För 2019 och 2020 beräknas anslaget till 20 260 075 000 kronor respektive 21 431 690 000 kronor.

Tabell 3.21 Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 1:4 Lönebidrag och Samhall m.m.

Tusental kronor

	2018	2019	2020
Anvisat 2017¹	18 405 468	18 405 468	18 405 468
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut	1 148 647	2 040 634	2 908 372
Varav BP18	1 128 000	1 850 000	2 707 000
Varav			
Samhall AB	770 000	1 110 000	1 330 000
Succesiv höjning av taket i lönebidrag till 20 000 kr	403 000	923 000	1 561 000
Nya regler för fastställande och rekvirering av stöd	-45	-183 000	-184 000
Övriga makroekonomiska förutsättningar	-353 846	-196 766	107 111
Överföring till/från andra anslag	-3 390	10 739	10 739
Förslag/beräknat anslag	19 196 879	20 260 075	21 431 690

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2016 (bet. 2016/17:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

3.6.5 1:5 Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige

Tabell 3.22 Anslagsutveckling 1:5 Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige

Tusental kronor

2016	Utfall	116 437	Anslags-sparande	1 384
2017	Anslag	117 960 ¹	Utgifts-prognos	118 111
2018	Förslag	119 685		
2019	Beräknat	121 577 ²		
2020	Beräknat	123 644 ²		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2017 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 119 685 tkr i 2018 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för förvaltningsutgifter vid Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige (Svenska ESF-rådet). Anslaget får även användas för utgifter för nationell medfinansiering av s.k. tekniskt stöd inom Europeiska socialfonden och

inom Fonden för europeiskt bistånd till dem som har det sämst ställt.

Regeringens överväganden

Svenska ESF-rådet är förvaltande myndighet för det nationella socialfondprogrammet för investering för tillväxt och sysselsättning 2014–2020. Myndigheten är även förvaltande myndighet för programmet inom Fonden för europeiskt bistånd till dem som har det sämst ställt 2014–2020 (se utg.omr. 9).

Regeringen uppdrog den 31 augusti 2017 åt Svenska ESF-rådet att omlokalisera viss verksamhet från Stockholm till Gävle där myndigheten ska ha sitt säte. Lokaliseringen ska vara avslutad senast den 1 december 2018. Eventuella merkostnader till följd av lokaliseringen ska hanteras inom ramen för beslutade medel och krediter på anslaget.

I beräkningarna av anslaget har hänsyn tagits till tekniskt stöd inom de berörda programmen, vilket får användas för vissa administrativa kostnader.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar ett ramanslag om 119 685 000 kronor för 2018. För 2019 och 2020 beräknas anslaget till 121 577 000 kronor respektive 123 644 000 kronor.

Tabell 3.23 Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 1:5 Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige

Tusental kronor

	2018	2019	2020
Anvisat 2017¹	117 960	117 960	117 960
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	1 720	3 612	5 679
Beslut	5	5	5
Förslag/beräknat anslag	119 685	121 577	123 644

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2016 (bet. 2016/17:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2017. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2019–2020 är preliminär.

3.6.6 1:6 Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2014–2020

Tabell 3.24 Anslagsutveckling 1:6 Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2014–2020

Tusental kronor

År	Utfall	510 280	Anslags-sparande	487 320
2016	Utfall	510 280	Anslags-sparande	487 320
2017	Anslag	1 181 070 ¹	Utgifts-prognos	1 076 368
2018	Förslag	1 523 500		
2019	Beräknat	1 491 600		
2020	Beräknat	1 508 000		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2017 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för utbetalningar av stöd från Europeiska socialfonden för programperioden 2014–2020. Utbetalningarna avser delfinansiering av det nationella socialfondsprogrammet för investering för tillväxt och sysselsättning. Anslaget omfattar även särskilda EU-medel, utöver socialfondsmedel, för EU:s sysselsättningsinitiativ för unga. Anslaget får även användas för viss statlig medfinansiering av det nationella socialfondsprogrammet.

Tabell 3.25 Beställningsbemyndigande för anslaget 1:6 Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2014–2020

Tusental kronor

	Utfall 2016	Prognos 2017	Förslag 2018	Beräknat 2019	Beräknat 2020	Beräknat 2021–2023
Ingående åtaganden	1 865 378	3 033 574	3 675 204			
Nya åtaganden	1 677 244	1 901 386	1 670 296			
Infriade åtaganden	-509 048	-1 259 756	-1 522 500	-1 342 440	-1 364 686	-1 115 874
Utestående åtaganden	3 033 574	3 675 204	3 823 000			
Erhållet/föreslaget bemyndigande	3 250 000	3 700 000	3 823 000			

Bemyndiganden om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2018 för anslaget 1:6 *Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2014–2020* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 3 823 000 000 kronor 2019–2023.

Skälen för regeringens förslag: Verksamheten inom det nationella socialfondsprogrammet omfattar bl.a. fleråriga projekt som medför utgifter för kommande budgetår. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2018 för anslaget 1:6 *Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2014–2020* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 3 823 000 000 kronor 2019–2023.

Regeringens överväganden

Av anslagssparandet har 487 miljoner kronor förts bort som en indragning av anslagsbelopp.

Medlen från Europeiska socialfonden för det nationella socialfondsprogrammet uppgår till ca 800 miljoner euro för programperioden som helhet, varav ca 44 miljoner euro för EU:s sysselsättningsinitiativ för unga. Ytterligare EU-medel om ca 44 miljoner euro tillkommer för sysselsättningsinitiativet för unga.

Vid beräkning av de finansiella ramarna för programperioden 2014–2020 ska enligt gällande förordning (1999:710) om valutakurs vid stöd från EU:s struktur- och investeringsfonder, kursen 8 kronor och 39 öre användas. Den valutakurs som fastställts i förordningen bör vid behov revideras för att skillnaden mot den verkliga kursen inte ska bli för stor.

Medel bör vidare anvisas under anslaget för statlig medfinansiering av vissa insatser inom det nationella socialfondsprogrammet. Detta belopp beräknas uppgå till 1 500 miljoner kronor för programperioden som helhet. Beloppet omfattar främst delvis statlig medfinansiering av kompetensutveckling för sysselsatta, insatser för att förstärka kopplingen mellan utbildning och arbetsliv samt av insatser för personer som står långt från arbetsmarknaden. Övrig statlig medfinansiering kan därutöver ske under bl.a. ett antal andra anslag inom utgiftsområdet och anslag inom utg.omr. 16 Utbildning och universitetsforskning, i enlighet med ändamålen för dessa anslag.

Jämfört med anvisat och beräknade belopp i den ursprungligt beslutade budgeten för innevarande år prognosticeras utgifterna minska med 105 miljoner kronor 2017, 76 miljoner kronor 2018, 33 miljoner kronor 2019 och öka med 59 miljoner kronor 2020.

Jämfört med 2017 års ekonomiska vårproposition beräknas utgifterna minska med 38 miljoner kronor 2017. Därefter ökar utgifterna med 35 miljoner kronor 2018 och 44 miljoner kronor 2019 för att sedan minska med 5 miljoner kronor 2020.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar ett ramanslag på 1 523 500 kronor för 2018. För 2019 och 2020 beräknas anslaget till 1 491 600 000 kronor respektive 1 508 000 000 kronor.

Tabell 3.26 Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 1:6 Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2014–2020

Tusental kronor

	2018	2019	2020
Anvisat 2017¹	1 181 070	1 181 070	1 181 070
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut	346 430	314 830	332 700
Varav BP18	-75 470	-33 270	59 200
Överföring till andra anslag	-4 000	-4 300	-5 770
Förslag/beräknat anslag	1 523 500	1 491 600	1 508 000

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2016 (bet. 2016/17:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

3.6.7 1:7 Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering

Tabell 3.27 Anslagsutveckling 1:7 Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering

Tusental kronor

År	Utfall		Anslags-sparande	
2016	Utfall	38 455		2 071
2017	Anslag	40 546 ¹	Utgifts-prognos	40 856
2018	Förslag	41 161		
2019	Beräknat	41 819 ²		
2020	Beräknat	42 539 ²		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2017 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 41 161 tkr i 2018 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering (IFAU) förvaltningsutgifter och forskningsbidrag.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2018 för anslaget 1:7 *Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 9 000 000 kronor 2019 och 2020.

Skälen för regeringens förslag: IFAU beviljar bidrag för externa projekt som kan pågå längre än ett år, vilket medför utgifter för kommande budgetår. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2018 för anslaget 1:7 *Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärde-*

ring ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 9 000 000 kronor 2019 och 2020.

Tabell 3.28 Beställningsbemyndigande för anslaget 1:7 Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering

Tusental kronor

	Utfall 2016	Prognos 2017	Förslag 2018	Beräknat 2019	Beräknat 2020
Ingående åtaganden	7 223	8 212	9 000		
Nya åtaganden	7 265	6 888	6 100		
Infriade åtaganden	-6 276	-6 100	-6 100	-6 000	-3 000
Utestående åtaganden	8 212	9 000	9 000		
Erhållet/förslaget bemyndigande	9 000	9 000	9 000		

Regeringens överväganden

Arbetsmarknads- och utbildningspolitiken utgör tillsammans med socialförsäkringen stora offentliga utgifter. Det är därför viktigt att följa upp och utvärdera insatser och reformer. IFAU utgör en viktig resurs i detta arbete.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar ett ramanslag på 41 161 000 kronor för 2018. För 2019 och 2020 beräknas anslaget till 41 819 000 kronor respektive 42 539 000 kronor.

Tabell 3.29 Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 1:7 Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering

Tusental kronor

	2018	2019	2020
Anvisat 2017¹	40 546	40 546	40 546
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	613	1 271	1 991
Beslut	2	2	2
Förslag/beräknat anslag	41 161	41 819	42 539

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2016 (bet. 2016/17:FIU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2017. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2019–2020 är preliminär.

3.6.8 1:8 Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen

Tabell 3.30 Anslagsutveckling 1:8 Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen

Tusental kronor

År	Utfall	Anslags- sparande	Utgifts- prognos
2016	64 795	493	
2017	Anslag	65 671 ¹	63 996
2018	Förslag	71 785	
2019	Beräknat	72 928 ²	
2020	Beräknat	74 179 ²	

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2017 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 71 785 tkr i 2018 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringens förvaltningsutgifter.

Regeringens överväganden

Ett nytt regelverk för nyanländas etablering i arbets- och samhällslivet träder i kraft den 1 januari 2018. Med anledning av att myndighetens tillsynsuppdrag vidgas i samband med detta ökas anslaget med 5 miljoner kronor fr.o.m. 2018 (se avsnitt 3.5).

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar ett ramanslag på 71 785 000 kronor för 2018. För 2019 och 2020 beräknas anslaget till 72 928 000 kronor respektive 74 179 000 kronor.

Tabell 3.31 Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 1:8 Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen

Tusental kronor

	2018	2019	2020
Anvisat 2017¹	65 671	65 671	65 671
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	1 110	2 173	3 337
Beslut	5 004	5 084	5 171
Varav BP18 ³	5 000	5 000	5 000
Varav ³			
Nytt regelverk för nyanländas etablering	5 000	5 000	5 000
Förslag/beräknat anslag	71 785	72 928	74 179

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2016 (bet. 2016/17:FIU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2017. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2019–2020 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

3.6.9 1:9 Bidrag till administrationen av grundbeloppet

Tabell 3.32 Anslagsutveckling 1:9 Bidrag till administrationen av grundbeloppet

Tusental kronor

2016	Utfall	54 989	Anslags-sparande	0
2017	Anslag	55 547 ¹	Utgifts-prognos	55 547
2018	Förslag	56 363		
2019	Beräknat	57 220 ²		
2020	Beräknat	58 155 ²		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2017 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 56 363 tkr i 2018 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till administration av grundbeloppet enligt lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring och lagen (1997:239) om arbetslöshetskassor för dem som inte är anslutna till någon arbetslöshetskassa.

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar ett ramanslag på 56 363 000 kronor för 2018. För 2019 och 2020 beräknas anslaget till 57 220 000 kronor respektive 58 155 000 kronor.

Tabell 3.33 Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 1:9 Bidrag till administrationen av grundbeloppet

Tusental kronor

	2018	2019	2020
Anvisat 2017¹	55 547	55 547	55 547
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	813	1 670	2 605
Beslut	3	3	3
Förslag/beräknat anslag	56 363	57 220	58 155

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2016 (bet. 2016/17:FIU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2017. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2019–2020 är preliminär.

3.6.10 1:10 Bidrag till Stiftelsen Utbildning Nordkalotten

Tabell 3.34 Anslagsutveckling 1:10 Bidrag till Stiftelsen Utbildning Nordkalotten

Tusental kronor

2016	Utfall	8 303	Anslags-sparande	0
2017	Anslag	8 303 ¹	Utgifts-prognos	8 303
2018	Förslag	8 303		
2019	Beräknat	8 303		
2020	Beräknat	8 303		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2017 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till Stiftelsen Utbildning Nordkalotten för verksamheten enligt den överenskommelse svenska staten har med Finland och Norge om anordnande av utbildningar samt kompensation för de ökade kostnader som uppstår för dessa länder till följd av att utbildningstjänsterna är mervärdeskattepliktiga i Sverige.

Regeringens överväganden

Stiftelsen Utbildning Nordkalotten är en svensk statlig stiftelse som enligt en överenskommelse med Finland och Norge anordnar utbildningar. Syftet är att främja åtgärder som bidrar till att utveckla arbetsmarknaden och att stärka det regionala samarbetet för i första hand de nordligaste delarna av Finland, Norge och Sverige. Utöver stiftelsens stadgar regleras verksamheten

av en överenskommelse mellan länderna som omförhandlas vart fjärde år.

Nuvarande överenskommelse gäller perioden 2016–2019 (A2011/2830/A), med stöd av tidigare lämnat bemyndigande från riksdagen. De avtalade årsplatserna uppgår till 80 för Finland, 60 för Norge och 145 för Sverige. Enligt överenskommelsen ska stiftelsen anordna och utveckla utbildningar för arbetsmarknadens behov i, i första hand, de nordligaste delarna av Finland, Norge och Sverige. Stiftelsen får även sälja tjänster och produkter som följer av utbildningsverksamheten. Verksamheten ska bedrivas flexibelt och anpassas till respektive lands behov inom i första hand nordkalottregionen, samt till deltagarnas behov av kunskaper för att kunna få och behålla ett arbete. Stiftelsen ska sträva efter att deltagarna förvärvar yrkeskompetens som bidrar till rörlighet mellan de nordiska ländernas arbetsmarknader, vilket bl.a. syftar till att öka den nordiska kompetensen och konkurrenskraften. Vidare ska validering av yrkeskompetenser erbjudas i syfte att öka möjligheterna till inträde på den nordiska arbetsmarknaden för personer med utomnordisk yrkes- och utbildningskompetens. Stiftelsen bör sträva efter att utforma utbildningarna så att de är anpassade för både kvinnor och män samt arbeta för att motverka könsstereotypa utbildningsval. Stiftelsen ska också arbeta med att tillämpa mål för verksamheten samt följa upp och mäta verksamhetsresultat.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar ett ramanslag på 8 303 000 kronor för 2018. För 2019 och 2020 beräknas anslaget till 8 303 000 kronor respektive år.

3.6.11 1:11 Bidrag till lönegarantiersättning

Tabell 3.35 Anslagsutveckling 1:11 Bidrag till lönegarantiersättning

Tusental kronor

År	Utfall	Utgifts- prognos	Anslags- sparande
2016	1 587 760		212 240
2017	Anslag	1 575 000 ¹	1 400 000
2018	Förslag	1 700 000	
2019	Beräknat	2 000 000	
2020	Beräknat	2 100 000	

¹ Inklusivt beslut om ändringar i statens budget 2017 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till lönegarantiersättning enligt lönegarantilagen (1992:497) och de socialavgifter som ska betalas i samband med lönegarantiutbetalningen enligt socialavgiftslagen (2000:980). Anslaget får användas för utgifter för arbetet med handläggning av lönegarantiärenden.

Regeringens överväganden

Anslagssparandet uppgick till 212 miljoner kronor 2016, vilket förts bort som en indragning av anslagsbelopp.

För 2016 uppgick bruttoutgifterna på anslaget för lönegarantiersättningen till 1 812 miljoner kronor och inkomsterna till 224 miljoner kronor. Under första halvåret 2017 har utgifterna minskat och inkomsterna ökat jämfört med motsvarande period 2016 (se tabell 4.27).

Tabell 3.36 Utgifter och inkomster för anslaget 1:11 Bidrag till lönegarantiersättning första halvåret 2016 respektive 2017

Miljoner kronor

	Bruttoutgifter	Inkomster	Nettoutgifter
1:a halvåret 2016	863	123	741
1:a halvåret 2017	751	152	599

Antalet konkurser uppgick till 3 500 under första halvåret 2017, vilket är en ökning med 10 procent jämfört med motsvarande period 2016. Antalet anställda i de aktuella företagen uppgick till 9 400, vilket är en ökning med 14 procent jämfört med motsvarande period 2016.

Antalet rekonstruktioner uppgick till 212 under 2016 och ökade därmed med 15 procent jämfört med 2015. Antalet berörda anställda i företagsrekonstruktioner uppgick till 9 800 personer, en ökning med 137 procent jämfört med 2015 (se tabell 4.28).

Tabell 3.37 Företagskonkurser och företagsrekonstruktioner budgetåret 2014 – första halvåret 2017

Klicka här för att ange tabellens underrubrik.

	2014	2015	2016	Första halvåret 2017
Antalföretagskonkurser	7 200	6 400	6 000	3 500
Antal företagsrekonstruktioner	226	185	212	
Antal anställda berörda av företagskonkurser	19 100	15 500	16 300	9 400
Antal anställda berörda av företagsrekonstruktioner	5 700	4 100	9 800	

Källor: Tillväxtanalys och Kammarkollegiet.

Anm.: Statistik för företagsrekonstruktioner första halvåret 2017 finns inte tillgänglig.

Antalet personer som har fått lönegarantiersättning vid konkurs eller företagsrekonstruktion uppgick till 21 800 under perioden juli 2016–juni 2017 (se tabell 4.29), vilket är en minskning med 6 procent jämfört med motsvarande period föregående år. Den genomsnittliga ersättningen per person, inklusive arbetsgivaravgift, uppgick till 66 000 kronor under denna period, vilket är en minskning med 5 procent jämfört med motsvarande period 2015/2016. Det genomsnittliga antalet dagar med lönegarantiersättning vid konkurs eller företagsrekonstruktion uppgick till 69, vilket är 9 dagar mer jämfört med motsvarande period 2015/2016 (se tabell 4.29).

Tabell 3.38 Antal personer med lönegarantiersättning m.m. 2014–juli 2016/juni 2017

Klicka här för att ange tabellens underrubrik.

	2014	2015	2016	juli 2016–juni 2017
Antal personer med lönegaranti-ersättning	23 700	19 700	23 800	21 800
Genomsnittlig ersättning per person	74 500	72 800	73 600	66 000
Genomsnittligt antal ersättningsdagar per person	63	60	69	69

Källa: Kammarkollegiet.

Tabell 3.39 Antalet personer med lönegarantiersättning uppdelat på företagskonkurs och företagsrekonstruktion 2016 och juli 2016–juni 2017

	2016	juli 2016–juni 2017
Antal personer med lönegarantiersättning vid konkurs	14 800	14 700
Antal personer med lönegarantiersättning vid företagsrekonstruktion	9 800	8 100
Genomsnittlig ersättning per person vid konkurs	80 200	77 900
Genomsnittlig ersättning per person vid företagsrekonstruktion	64 900	45 800
Genomsnittligt antal ersättningsdagar per person vid konkurs	70	79
Genomsnittligt antal ersättningsdagar per person vid företagsrekonstruktion	61	46

Källa: Kammarkollegiet.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar ett ramanslag om 1 700 000 kronor för 2018. För 2019 och 2020 beräknas anslaget till 2 000 000 000 kronor respektive 2 100 000 000 kronor.

Tabell 3.40 Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 1:11 Bidrag till lönegarantiersättning

Tusental kronor

	2018	2019	2020
Anvisat 2017 ¹	1 575 000	1 575 000	1 575 000
Övriga makroekonomiska förutsättningar	125 000	425 000	525 000
Förslag/beräknat anslag	1 700 000	2 000 000	2 100 000

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2016 (bet. 2016/17:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

3.6.12 1:12 Nystartsjobb och stöd för yrkesintroduktionsanställningar

Tabell 3.41 Anslagsutveckling 1:12 Nystartsjobb och stöd för yrkesintroduktionsanställningar

Tusental kronor

År	Utfall		Anslags-sparande	
2016	Utfall	6 401 984		560 158
2017	Anslag	6 216 007 ¹	Utgifts-prognos	6 178 552
2018	Förslag	5 756 893		
2019	Beräknat	5 606 056		
2020	Beräknat	5 583 652		

¹ Inklusivt beslut om ändringar i statens budget 2017 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för stöd till arbetsgivare för nystartsjobb och yrkesintroduktionsanställningar.

Regeringens överväganden

Anslagssparandet uppgick till 560 miljoner kronor 2016, vilket förts bort som en indragning av anslagsbelopp.

Under 2016 hade i genomsnitt per månad 47 350 personer en anställning med nystartsjobb eller yrkesintroduktionsanställning.

Utgifterna för 2017 beräknas uppgå till 6 179 miljoner kronor, vilket är 37 miljoner kronor lägre än vad som anvisats på statens budget för 2017. Jämfört med budgetpropositionen för 2017 antas utgifterna minska med 94 miljoner kronor 2018, 614 miljoner kronor 2019 och med 832 miljoner kronor 2020.

De förändringar som regeringen avser att genomföra av nystartsjobben som redovisas i avsnitt 3.5 medför sammantaget att anslaget minskas med 346 miljoner kronor 2018, 509 miljoner kronor 2019 och med 563 miljoner kronor 2020.

Jämfört med 2017 års ekonomiska vårproposition beräknas utgifterna under anslaget öka med 5 miljoner kronor 2017 för att därefter minska med 94 miljoner kronor 2018, 614 miljoner kronor 2019, och med 832 miljoner kronor 2020. Övriga makroekonomiska förändringar förklaras även av en uppräknings av anslaget utifrån antaganden om timlöneutvecklingen.

Regeringen bedömer vidare att det inte föreligger behov av ett särskilt bemyndigande om ekonomiska åtaganden för anslaget.

Regeringen förslår att riksdagen anvisar ett ramanslag på 5 756 893 000 kronor för 2018. För 2019 och 2020 beräknas anslaget till 5 606 056 000 kronor respektive 5 583 652 000 kronor.

Tabell 3.42 Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 1:12 Nystartsjobb och stöd för yrkesintroduktionsanställningar

Tusental kronor

	2018	2019	2020
Anvisat 2017¹	6 216 007	6 216 007	6 216 007
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut	-147 666	342 783	247 783
Varav BP18	-346 000	-509 000	-563 000
Varav			
Sänkt tak nystartsjobb m.m.	-346 000	-509 000	-563 000
Övriga makroekonomiska förutsättningar	-311 448	-952 734	-880 138
Förslag/beräknat anslag	5 756 893	5 606 056	5 583 652

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2016 (bet. 2016/17:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

3.6.13 1:13 Lån till körkort

Tabell 3.43 Anslagsutveckling 1:13 Lån till körkort

Tusental kronor

År	Förslag ¹	
2018	Förslag¹	151 466
2019	Beräknat	520 632
2020	Beräknat	597 132

¹ Nytt anslag.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för lån till körkort för vissa personer.

Regeringens överväganden

Regeringen avser att införa möjligheter till lån avseende utbildning för B-körkort för vissa personer (se avsnitt 3.5). Lånet är avsett att finansiera körkortsutbildning vid godkända trafikskolor, och avses i ett första steg som införs 2018 riktas till vissa arbetslösa i åldern 18–47 år att kunna ta lån för körkortsutbildning. I ett

andra steg utvidgas målgruppen till unga i åldern 19–20 år som avslutat en gymnasieutbildning. Den närmare utformningen av villkoren för lånet kommer att presenteras senare (se även utg.omr. 15 avsnitt 3.6.9).

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar ett ramanslag på 151 466 000 kronor för 2018. För 2019 och 2020 beräknas anslaget till 520 632 000 kronor respektive 597 132 000 kronor.

Tabell 3.44 Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 1:13 Lån till körkort

Tusental kronor

	2018	2019	2020
Anvisat 2017¹	0	0	0
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut	151 466	520 632	597 132
Varav BP18	151 466	520 632	597 132
Förslag/beräknat anslag	151 466	520 632	597 132

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2016 (bet. 2016/17:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

4 Arbetsliv

4.1 Omfattning

Arbetslivspolitikerna omfattar områdena arbetsmiljö, arbetsrätt och lönebildning.

Arbetsmiljö

Arbetsmiljöområdet omfattar insatser för ett väl fungerande arbetsmiljöarbete, utom den del som avser arbetstid och arbetsmiljö på transportområdet. I området ingår verksamhet vid Arbetsmiljöverket och Myndigheten för arbetsmiljö-kunskap, stödet till den regionala skyddsombudsverksamheten och stöd till företagshälsovårdens kompetensförsörjning.

Arbetsrätt

Arbetsrättsområdet behandlar de arbetsrättsliga frågorna, utom den del som avser statlig arbetsrätt (utg.omr. 2 avsnitt 7). I området ingår verksamhet vid Arbetsdomstolen, utgifter för Sveriges medlemsavgift till Internationella arbetsorganisationen (ILO), för deltagande i ILO:s verksamhet och för ILO-kommittén.

Lönebildning

Lönebildningsområdet avser insatser för en väl fungerande lönebildning och medling i arbets-tvister. I området ingår verksamhet vid Medlingsinstitutet.

4.2 Utgiftsutveckling

Tabell 4.1 Utgiftsutveckling inom området Arbetsliv

Miljoner kronor	Utfall 2016	Budget 2017 ¹	Prognos 2017	Förslag 2018	Beräknat 2019	Beräknat 2020
<i>Arbetsliv</i>						
2:1 Arbetsmiljöverket	706	738	754	763	774	786
2:2 Arbetsdomstolen	30	33	31	34	35	35
2:3 Internationella arbetsorganisationen (ILO)	32	33	33	34	34	34
2:4 Medlingsinstitutet	52	58	53	58	59	60
2:5 Arbetslivspolitik	20	30	30	25	5	5
2:6 Centrum för kunskap om och utvärdering av arbetsmiljö				19	33	36
Summa Arbetsliv	841	893	901	934	940	957

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2017 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

4.3 Mål för arbetslivspolitik

Målet för arbetslivspolitik är goda arbetsvillkor och möjlighet till utveckling i arbetet för både kvinnor och män (prop. 2011/12:1 utg.omr. 14 avsnitt 4.3, bet 2011/12:AU2, rskr. 2011/12:88).

Mål för arbetslivspolitikens tre delområden

Arbetsmiljö: En arbetsmiljö som förebygger ohälsa, olycksfall och motverkar att människor utestängs från arbetet och tar hänsyn till människors olika förutsättningar och bidrar till utvecklingen av både individer och verksamhet.

Arbetsrätt: En arbetsrätt som skapar förutsättningar för ett arbetsliv som tillgodoser både arbetstagarnas och arbetsgivarnas behov av flexibilitet, trygghet och inflytande.

Lönebildning: En lönebildning i samhällsekonomisk balans och arbetsfred.

4.4 Resultatredovisning

4.4.1 Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder

Arbetsmiljö

Följande resultatindikatorer redovisas inom arbetsmiljöns område:

- Antal dödsolyckor i arbetet.
- Antal anmälda arbetsolyckor med frånvaro.
- Antal anmälda arbetssjukdomar.
- Andel sysselsatta med arbetsorsakade besvär till följd av fysisk belastning respektive stress och andra psykiska orsaker.
- Antal förrättningar och inspektioner vid Arbetsmiljöverket

Arbetsrätt

Följande resultatindikatorer redovisas inom arbetsrättens område:

- Genomsnittlig vanligen och faktiskt arbetad tid.
- Deltidsarbete.
- Tidsbegränsad anställning.
- Målstatistik för Arbetsdomstolen.
- Genomströmningstider för mål vid Arbetsdomstolen.

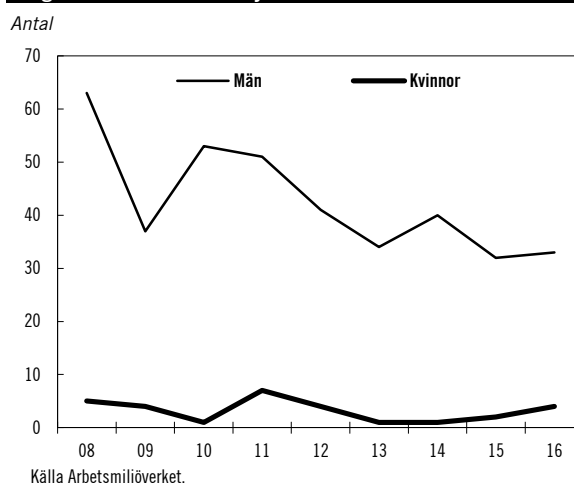
Lönebildning

Följande resultatindikatorer redovisas inom lönebildningens område:

- Antal medlingsärenden i riksavtalsförhandlingar där Medlingsinstitutet har förordnat medlare.
- Antal förlorade arbetsdagar på grund av konflikt.
- Löne- och reallöneutveckling för hela arbetsmarknaden.
- Arbetskraftskostnadsutveckling per timme inom näringslivet.
- Löneskillnaden mellan kvinnor och män.

4.4.2 Resultat – arbetsmiljö

Diagram 4.1 Antal dödsolyckor i arbetet

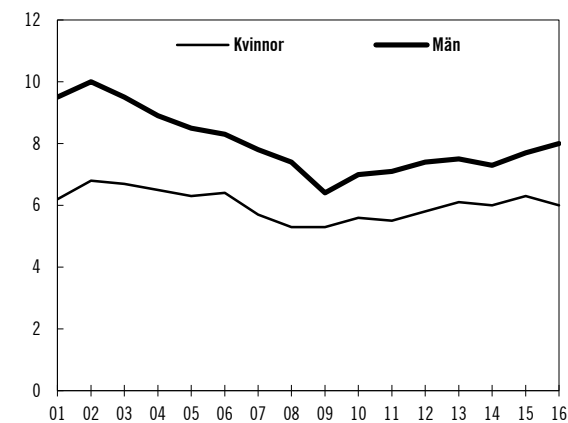

Under 2016 inträffade 37 dödsolyckor i arbetet (se diagram 4.1). Av de drabbade var 33 anställda och 4 egenföretagare. Arbetsolyckor med dödlig

utgång är betydligt vanligare bland män än kvinnor. Under 2016 omkom 29 män och 4 kvinnor i arbetet. Den vanligaste orsaken till dödsolyckor i arbetet är förlorad kontroll över fordon eller andra transportmedel.

Diagram 4.2 Antal anmälda arbetsolyckor med frånvaro

Antal per 1 000 förvärsarbetande

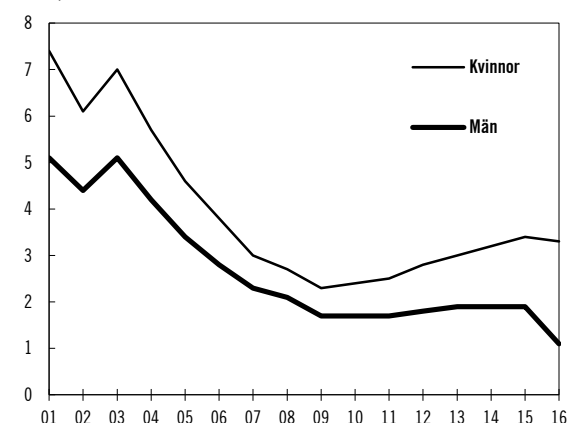

Källa: Arbetsmiljöverket.

Antalet arbetsolyckor som resulterat i frånvaro har ökat sedan 2009 och är vanligare bland män än kvinnor (se diagram 4.2). Under 2016 skedde en svag ökning av antalet anmälda arbetsolyckor med frånvaro för män, medan antalet arbetsolyckor med frånvaro minskade något för kvinnor.

Diagram 4.3 Antal anmälda arbetssjukdomar

Antal per 1 000 förvärsarbetande

Källa: Arbetsmiljöverket.

I början av 2000-talet skedde en märkbar minskning av antalet anmälningar av arbetssjukdomar (se diagram 4.3). Sedan 2010 har det dock skett en svag ökning av antalet anmälda arbetssjukdomar för både kvinnor och män. Denna trend bröts 2016 då antalet anmälningar minskade med ca 3,6 procent jämfört med föregående år.

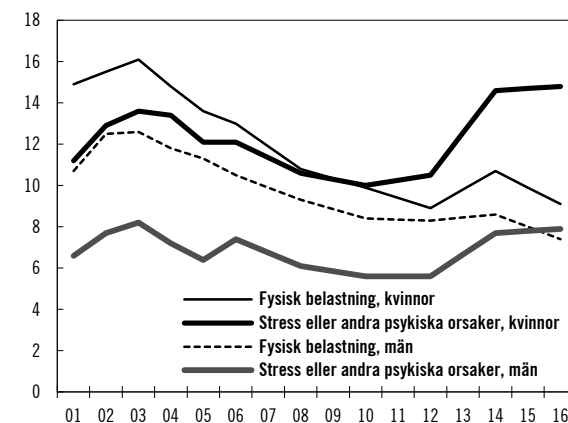
Minskningen var större bland män (drygt 8 procent) jämfört med kvinnor (drygt 1 procent).

De vanligaste orsakerna till anmälda arbetsjukdomar under 2016 utgjordes av belastningsfaktorer (39 procent) och av organisatoriska eller sociala faktorer (37 procent). Stora könsskillnader förekommer dock. Andelen anmälningar som skedde på grund av belastningsfaktorer var högre bland män än bland kvinnor.

Antalet anmälda arbetssjukdomar på grund av organisatoriska eller sociala faktorer har nästan fördubblats i jämförelse med situationen år 2011. Störst har ökningen varit bland kvinnor och för dem var organisatoriska eller sociala faktorer den vanligaste orsaken till anmäld arbetssjukdom 2016 (46 procent). Motsvarande andel bland män var betydligt lägre (21 procent).

Diagram 4.4 Andel sysselsatta med arbetsorsakade besvär till följd av fysisk belastning respektive stress eller andra psykiska orsaker

Procent

Källa: Arbetsmiljöverket.

De vanligaste orsakerna till arbetsorsakade besvär, för både kvinnor och män, är stress och andra psykiska orsaker (se diagram 4.4). Under perioden 2001–2008 var det mer vanligt förekommande med besvär orsakade av fysiska än av psykiska påfrestningar för både kvinnor och män.

Från och med 2012 är arbetsorsakade besvär till följd av stress eller andra psykiska orsaker vanligare än fysiska besvär bland kvinnor. År 2016 hade 14,8 procent av kvinnorna arbetsorsakade besvär till följd av stress eller andra psykiska orsaker, medan 9,1 procent av kvinnorna hade besvär av fysisk belastning.

Fram till 2014 var fysisk belastning det vanligaste arbetsorsakade besväret för män. År 2016 var det i stort sett lika vanligt med besvär till följd av fysisk som psykisk belastning, 7,9

procent av männen hade besvär orsakade av arbetet till följd av stress eller psykiska orsaker och 7,4 procent hade besvär till följd av fysisk belastning.

Arbetsmiljöpoltiska insatser

Regeringen har höjt ambitionsnivån på arbetsmiljöområdet. Sedan 2015 har betydande resurser tillförts Arbetsmiljöverket som har förstärkt sin tillsynsverksamhet genom att anställa fler inspektörer. Regeringens arbetsmiljöstrategi för det moderna arbetslivet 2016–2020 (skr. 2015/16:80) lägger fast prioriteringarna.

En arbetsmiljöstrategi för det moderna arbetslivet

Regeringens arbetsmiljöstrategi utgår ifrån det moderna arbetslivets utmaningar och möjligheter och innehåller konkreta åtgärder inom tre prioriterade områden:

- Nollvision mot dödsolyckor och förebyggande av arbetsplatsolyckor.
- Ett hållbart arbetsliv.
- Psykosocial arbetsmiljö.

Arbetsmiljöstrategin pekar ut en riktning för arbetet till 2020. Arbetsmarknadens parter medverkan är betydelsefull för arbetet med strategin.

Sedan regeringens beslut om strategin i januari 2016 har Arbetsmiljöverket åiterrapporterat några av de uppdrag som finns i strategin. Inom strategiområdet Nollvision mot dödsolyckor och förebyggande av arbetsolyckor har Arbetsmiljöverket, utöver det fleråriga uppdraget mot osund konkurrens, redovisat uppdragen om utländsk arbetskraft, om dödsolyckor ur ett genusperspektiv, om arbetstagare på eller vid väg och om webbaserad information till utländska aktörer. Arbetsmiljöverket har också redovisat uppdraget om tillsyn av arbetsanpassning och rehabilitering.

I november 2009 överlämnade Styrmedelsutredningen betänkandet Marknadsorienterade styrmedel på arbetsmiljöområdet (SOU 2009:97) till regeringen. Eftersom regeringen har tagit fram en ny arbetsmiljöstrategi med tillhörande uppdrag till Arbetsmiljöverket avser rege-

ringen inte att gå vidare med förslagen i betänkandet.

Arbetsmiljöverket

Förrättningar och inspektioner

Antalet förrättningar och inspektioner minskade 2013–2015 men den nedåtgående utvecklingen har nu brutits. Antalet förrättningar per heltidsanställd inspektör har dock fortsatt att minska (se tabell 4.2). En orsak till det antas vara att inspektioner av det organisatoriska och sociala arbetsmiljöarbetet är särskilt komplexa och resurskrävande.

Tabell 4.2 Antal förrättningar och inspektioner

År	2013	2014	2015	2016
Antal förrättningar	31 500	26 300	21 000	21 000
Antal inspektioner	19 000	16 000	14 000	12 500
Antal förrättningar per inspektör	140	120	100	100

Förrättningar är ett samlingsnamn för de besök på arbetsplatser som sker för att genomföra inspektion, följa upp, utreda olycksfall, samverka och informera.

Källa: Arbetsmiljöverket.

Antalet förelägganden, förbud och åtalsanmälningar ökade under 2016 till 888, jämfört med 2015 då motsvarande antal var 642. År 2014 var antalet 921. Antalet uttagna sanktionsavgifter ökade från 88 stycken 2014 och 355 stycken 2015 till 463 stycken 2016. Anledningen till att antalet förelägganden minskat och att sanktionsavgifterna ökat sedan 2014 är bl.a. en lagändring om ett nytt påföljdssystem. Lagändringen trädde i kraft den 1 juli 2014. Fler bestämmelser i Arbetsmiljöverkets föreskrifter är nu belagda med sanktionsavgifter i stället för med straff.

Under 2016 avslutades en treårig inspektionsaktivitet med inriktning mot skolverksamhet där drygt 30 procent av landets skolor inspekterats och 300 skolhuvudmän besökts. Påfallande många av de inspekterade skolorna fick krav på åtgärder att förbättra arbetsmiljön, huvudsakligen inom det systematiska arbetsmiljöarbetet, och krav på att åtgärda brister kopplade till inomhusklimatet och buller. De flesta skolorna uppfyllde kraven vid uppföljningsinspektioner, vilket tyder på att insatsen har haft avsedd effekt.

Ny föreskrift om organisatorisk och social arbetsmiljö

I mars 2016 trädde en ny föreskrift om organisatorisk och social arbetsmiljö (AFS 2015:4) i kraft. Arbetsmiljöverket tog fram föreskriften i samråd med arbetsmarknadens parter. Föreskriften preciserar faktorer som bör ingå i det systematiska arbetsmiljöarbetet i syfte att förebygga ohälsa och olycksfall. Skillnaden jämfört med tidigare är att det nu finns konkreta regler (utifrån arbetsmiljölagen) om arbetsbelastning, arbetstid och om främjande av hälsa. Föreskriften innehåller även regler om kunskaper, mål och tillvägagångssätt för att förebygga och hantera kränkande särbehandling.

Uppdraget om kvinnors arbetsmiljö

I mars 2017 överlämnade Arbetsmiljöverket sin slutrapport för projektet Särskilda förebyggande insatser inom kvinnodominerat arbete. I samband med överlämnandet höll Arbetsmiljöverket ett seminarium. Utöver slutrapporten har myndigheten även sammanställt de viktigaste slutsatserna i en vitbok. Projektets övergripande slutsats är att det krävs större förändringar än vad som hittills skett på arbetsplatserna vad gäller styrning, ledning, organisering och fördelning av resurser för att i grunden förbättra kvinnors och mäns arbetsvillkor och arbetsmiljö. Det konstaterades bl.a. i projektet att fysisk och emotionell belastning inom kvinnodominerade sektorer är negativa följder av arbetsvillkor och arbetsmiljö som drabbar både män och kvinnor som befinner sig i sektorn. Enligt Arbetsmiljöverket är det inte en fråga om kön utan om exponering.

Särskilda uppdrag

Arbetsmiljöverket har regeringens uppdrag att arbeta med jämställdhetsintegrering. Utifrån myndighetens handlingsplan har myndigheten t.ex. integrerat ett genusperspektiv i rutinerna för inspektion och infört en checklista så att frågor om jämställdhet ställs vid tillsyn.

Arbetet mot osund konkurrens i arbetslivet

Arbetsmiljöverket har regeringens uppdrag att stärka tillsynen av företag som bryter mot arbetsmiljölagstiftningen för att få konkurrensfördelar. I uppdraget ingår att samverka med andra myndigheter. För närvarande ingår tolv myndigheter i en samverkansgrupp. Fem regionala myndighetsgemensamma tillsynsteam etablerades under 2016. Arbetsmiljöverket har också haft samråd med arbetsmarknadens parter.

I mars 2016 inrättades ett europeiskt forum för att bekämpa odeclarerat arbete. Regeringen har utsett Arbetsmiljöverket till svensk representant i forumet. Arbetsmiljöverket utbyter kunskaper och erfarenheter från arbetet på nationell nivå och i det europeiska forumet.

Utstationering
Arbetsmiljöverket är förbindelsekontor för utstationeringsfrågor och förvaltar ett register dit arbetsgivare ska anmäla sina utstationerade arbetstagare. Under 2016 anmäldes totalt 47 727 utstationerade arbetstagare till registret. De flesta var verksamma inom branscherna bygg och tillverkning och de flesta kom från Polen och Litauen (Arbetsmiljöverkets rapport 2017:2). Under det första halvåret för 2017 har knappt 31 000 utstationerade arbetstagare haft ett uppdrag. Motsvarande siffra under första halvåret för 2016 var ca 24 500 anmälda utstationerade arbetstagare. Det betyder att antalet anmälda utstationerade arbetstagare ökade med 26 procent under första halvåret 2017 jämfört med motsvarande period 2016 (Arbetsmiljöverkets rapport 2017:7).

Utstationering

De nya utstationeringsreglerna (prop. 2016/17:107) innebär delvis nya arbetsuppgifter för Arbetsmiljöverket, som får till uppgift att i större utsträckning bistå och kommunicera med andra behöriga myndigheter inom EES.

Den regionala skyddsombudsverksamheten

Regeringen ger årligen ett bidrag till den regionala skyddsombudsverksamheten. De regionala skyddsombudens uppgift är att aktivera och vara ett stöd för arbetstagersidan i det lokala arbetsmiljöarbetet, främst på mindre arbetsställen där det saknas skyddskommittéer. Enligt den redovisning som de centrala arbetstagarorganisationerna (LO, TCO och Saco) och Svenska Hamnarbetarförbundet lämnar fanns 2016 drygt 1 700 regionala skyddsombud vilket motsvarar drygt 300 årsarbetskrafter.

Företagshälsövårdens kompetensförsörjning

Regeringen har avsatt särskilda medel för företagshälsövårdens kompetensförsörjning. I febru-

ari 2016 beviljade regeringen Stiftelsen Arbetslivsforums projektansökan om medel för att stärka företagshälsovårdens kompetensförsörjning (A2016/00063/ARM). Projektet har utformat en modell för administration och organisering av utbildningen för läkare med tilläggspecialiteten arbetsmedicin. Projektet har även genomfört en pilotutbildning med ett tiotal läkare.

I mars 2017 beslutade regeringen om att bevilja Stiftelsen Arbetslivsforums ansökan om att fortsätta projektet (A2017/00236/ARM).

Särskilda satsningar på arbetslivsforskning

I propositionen Vårändringsbudget 2015 avsatte regeringen särskilda medel för åren 2015–2018 för att finansiera arbetslivsforskning. Dessa medel har fördelats mellan Forskningsrådet för hälsa, arbetsliv och välfärd (Forte) och Arbetsmiljöverket. I augusti 2016 beviljade Arbetsmiljöverket medel till fyra forskningsprojekt med relevans för tillsynsverksamheten om totalt 12 miljoner kronor. De beviljade projekten har en tonvikt på arbetsmiljö och arbetsmiljörelaterad ohälsa ur ett genusperspektiv. I oktober 2016 beslutade Forte att bevilja bidrag till tio forskningsprojekt om arbetsmiljö i kvinnodominerade sektorer om totalt 38 miljoner kronor. Forte har sammanställt forskningsprojekten i skriften 10 projekt om arbetsmiljö. Skriften syftar till att sprida den forskning som finansierats inom området och hur den kan nyttiggöras på arbetsplatsen (se vidare utg.omr. 9 avsnitt 9).

I forskningsproposition Kunskap i samverkan (2016/17:50) aviserade regeringen ytterligare satsningar på forskning och samordnade insatser inom arbetslivsområdet, och i budgetpropositionen 2017 avsatte regeringen ytterligare medel för detta. Som en del i denna satsning beslutade regeringen i maj 2017 att ge Forte i uppdrag att inrätta ett tioårigt nationellt forskningsprogram om arbetslivsforskning (se vidare utg.omr. 9 avsnitt 9). De samordnade insatserna har utretts av Utredningen om ett nationellt centrum för kunskap om och utvärdering av arbetsmiljö (SOU 2017:28).

Utredning om ett nationellt centrum för kunskap om och utvärdering av arbetsmiljö

I januari 2016 tillsatte regeringen en särskild utredare med uppdrag att föreslå hur ett nationellt centrum för samling och spridning av kunskap och forskningsresultat om arbetsmiljö och för utvärdering av arbetsmiljöpolitik bör inrättas och utformas (dir.2016:2). I september 2016 fick utredningen ett tilläggsuppdrag (dir.2016:79) om att föreslå en långsiktig lösning för placering av ansvaret om att stödja evidensbaserade riktlinjer för företagshälsovården.

I mars 2017 överlämnade utredningen sitt betänkande Ett nationellt centrum för kunskap om och utvärdering av arbetsmiljö (SOU 2017:28). Betänkandet har remitterats. En hearing om delar av betänkandets förslag hölls i juni 2017. Regeringen har beslutat att gå vidare med utredningens förslag och avser att inrätta Myndigheten för arbetsmiljökunskap under 2018.

Utredning om arbetsmiljöregler

I januari 2016 gav regeringen en särskild utredare uppdraget att bl.a. kartlägga det moderna arbetslivets utmaningar, analysera om bestämmelserna om arbetsmiljöansvar är ändamålsenliga och se över de regionala skyddsombudens tillträdesrätt och befogenheter (dir. 2016:1).

I mars 2017 överlämnade utredningen betänkandet Ett arbetsliv i förändring – hur påverkas ansvaret för arbetsmiljön? (SOU 2017:24). Betänkandet innehåller förslag gällande utökad tillträdesrätt för regionala skyddsombud. Betänkandet har remitterats. Ärendet bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Åtgärder för friskare arbetsplatser

Som en del i regeringens åtgärdsprogram har arbetsmarknadens parter utarbetat avsiktsförklaringar där de sektorsvis kommit överens om åtgärder för friskare arbetsplatser och minskad sjukfrånvaro (S2016/05357/SF). I anslutning till detta har regeringen beslutat att inrätta ett dialogforum för regeringens samtal med arbetsmarknadens parter (S2017/01987/SF). Syftet med dialogforumet är att löpande diskutera

pågående, planerade och framtida åtgärder som bidrar till friskare arbetsplatser. Forumet kommer att bestå under tiden som åtgärdsprogrammet genomförs och för att följa upp regeringens mål för sjukfrånvaron.

Europeiska kommissionens arbetsmiljömeddelande

I januari 2017 presenterade kommissionen meddelandet Säkrare och hälsosammare arbetsplatser för alla – modernisering av EU:s lagstiftning och politik på arbetsmiljöområdet. I meddelandet lyfts tre huvudsakliga åtgärdsområden fram: åtgärder gällande cancerframkallande ämnen, åtgärder för att stödja små och medelstora företag och uppdatering av arbetsmiljöreglerna. Det fortsatta arbetet kommer huvudsakligen att ske inom ramen för Rådgivande kommittén för arbetsmiljöfrågor, Europeiska arbetsmiljöbyrån och Yrkesinspektörskommittén.

Ändringar i direktivet om skydd för arbetstagare mot risker vid exponering för carcinogener eller mutagena ämnen i arbetet

I juli 2017 träffades en överenskommelse mellan rådet och Europaparlamentet om förslaget om ändringar i Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/37/EG om skydd för arbetstagare mot risker vid exponering för carcinogener eller mutagena ämnen i arbetet. Beslutet fastställer nya gränsvärden för exponering i arbetet av 13 cancerframkallande ämnen. I förhandlingarna har Sverige nått framgång för ett mer ambitiöst gränsvärde för krom VI.

I januari 2017 presenterade Europeiska kommissionen ett andra förslag om ändringar i carcinogen- och mutagendirektivet (Faktapromemoria 2016/2017:FPM62). Förslaget går ut på att sju nya ämnen får regleringar i direktivet genom fastställande av gränsvärden och hudmärkningar. I juni 2017 beslutade rådet om en allmän inriktning för förslaget och förhandlingarna fortsätter inom EU.

Europeiska kommissionens tolkningsmeddelande om arbetstidsdirektivet och rapport om genomförande av arbetstidsdirektivet

I april 2017 lämnade Europeiska kommissionen ett tolkningsmeddelande med syfte att klargöra rättsläget och rättssäkerheten vid tillämpningen av Europaparlamentet och rådets direktiv 2003/88/EG om arbetstidens förläggning i vissa avseenden för medlemsstaterna och andra berörda parter. I samband med tolkningsmeddelandet lämnade Europeiska kommissionen en rapport där medlemsstaternas genomförande av arbetstidsdirektivet granskas. Båda har remitterats. Diskussionerna fortsätter inom EU.

Genomförande av produktdirektiv inom arbetsmiljöområdet m.m.

Tre produktdirektiv som beslutats av EU har genomförts i svensk rätt genom föreskrifter på området från Arbetsmiljöverket. Direktiven är Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/29/EU om harmonisering av medlemsstaternas lagstiftning om tillhandahållande på marknaden av enkla tryckkärl, Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/68/EU om harmonisering av medlemsstaternas lagstiftning om tillhandahållande på marknaden av tryckbärande anordningar Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/34/EU om harmonisering av medlemsstaternas lagstiftning av utrustning och säkerhetssystem som är avsedda för användning i explosionsfarliga omgivningar.

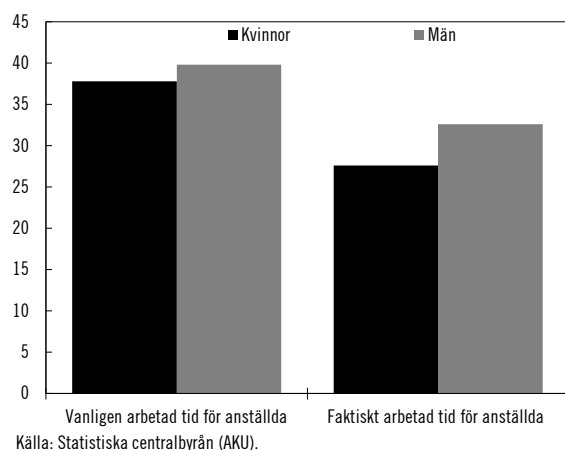
Europaparlamentets och rådets förordning nr 2016/425 om personlig skyddsutrustning och upphävande av rådets direktiv 89/686/EEG ska tillämpas fullt ut i medlemsstaterna fr.o.m. den 21 april 2018. Mot denna bakgrund behöver det svenska regelverket ses över för att säkerställa att det inte reglerar samma område. Dessutom behöver de regler som EU:s förordning om personlig skyddsutrustning förpliktigar Sverige att införa tas fram. Det kan även finnas behov av kompletterande regler och nationella föreskrifter inom det område som överlämnas till medlemsstaternas beslutanderätt. Därför har en departementspromemoria (Ds 2017:23) tagits fram inom Regeringskansliet, i vilken det föreslås bl.a. en ny lag respektive en ny förordning med kompletterande bestämmelser till EU:s förordning

om personlig skyddsutrustning. Promemorian har remitterats. Ärendet bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

4.4.3 Resultat – arbetsrätt

Under 2016 var den vanliga arbetade tiden i genomsnitt 37,8 timmar i veckan för kvinnor och 39,8 timmar i veckan för män (se diagram 4.5). Den vanliga arbetade tiden är oförändrad jämfört med 2015. Under 2016 uppgick den faktiskt arbetade tiden per vecka till i genomsnitt 33,6 timmar för kvinnor och 37,5 timmar för män, vilket är i stort sett oförändrat jämfört med 2015.

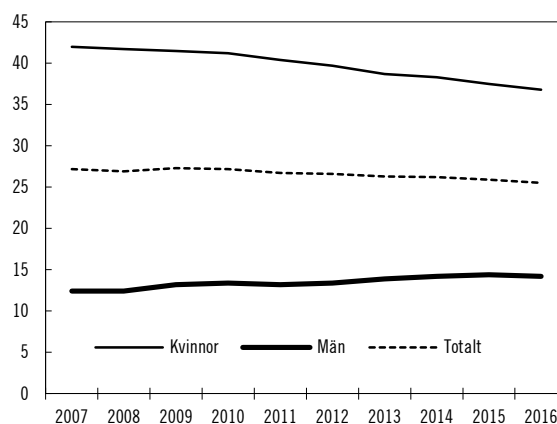
Diagram 4.5 Genomsnittlig vanligen och faktiskt arbetad tid (15–74 år)

Av samtliga anställda kvinnor arbetade nästan 37 procent deltid under 2016, jämfört med drygt 14 procent av samtliga anställda män (se diagram 4.6). Andelen deltidssarbetande kvinnor var 2016 drygt 5 procentenheter lägre jämfört med 2007 medan andelen deltidssarbetande män var nästan 2 procentenheter högre jämfört med 2007. Totalt sett har det skett en minskning av andelen deltidssanställda med ca 1,5 procentenheter.

Diagram 4.6 Deltidsarbete (15–74 år)

Andel deltidssarbetande i procent av samtliga anställda

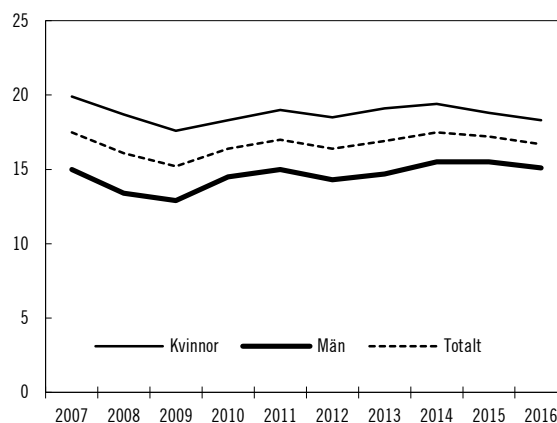

Anm: Deltidsarbete definieras som arbete upp till och med 34 timmar per vecka.
Källa: Statistiska centralbyrån (AKU).

Kvinnor har i större omfattning än män tidsbegränsade anställningar (se diagram 4.7). Skillnaden mellan kvinnor och män har minskat successivt under den senaste tioårsperioden och var drygt 1,5 procentenheter mindre 2016 i jämförelse med 2007.

Diagram 4.7 Tidsbegränsad anställning (15–74 år)

Andel anställda som har tidsbegränsad anställning i procent av samtliga anställda

Källa: Statistiska centralbyrån (AKU).

Arbetsdomstolen

Antalet mål som kom in till Arbetsdomstolen 2016 var lägre än föregående år (se tabell 4.3). Knappt 50 procent av målen var s.k. A-mål (mål i vilken talan väcks direkt hos Arbetsdomstolen) vilket är en minskning från tidigare år. Antalet avgjorda mål minskade något jämfört med 2015, men ligger dock på samma nivå som 2013 och tidigare år. Även antalet inläggande mål har fortsatt att minska.

Tabell 4.3 Målstatistik för Arbetsdomstolen

Antal

	2013	2014	2015	2016
Inkomna mål	407	403	336	294
Avgjorda mål	376	426	357	347
Antal domar och särskilt uppsatta beslut	94	91	76	77
Innelliggande mål vid årets slut	221	198	177	124

Källa: Arbetsdomstolen.

Genomströmningstiderna (handläggningstiderna) är av stor betydelse för att bedöma om arbetsrättsliga tvister avgörs inom rimlig tid. Beräknat som månatlig mediantid för avgjorda mål var genomströmningstiderna för såväl A-mål som B-mål (mål som först har prövats i tingsrätt och sedan överklagats till Arbetsdomstolen) relativt konstant under åren 2013–2016 (se tabell 4.4).

Tabell 4.4 Genomströmningstider för mål vid Arbetsdomstolen

Antal månader (medianvärde)

	2013	2014	2015	2016
A-mål totalt	6	7	7	6
A-mål avgjorda efter dom eller särskilt uppsatt beslut	12	12	14	14
B-mål totalt	2	4	2	2
B-mål avgjorda efter dom eller särskilt uppsatt beslut	11	10	12	9

Källa: Arbetsdomstolen.

Genomförande av direktiv om intjänande och bevarande av tjänstepension

I april 2015 gav regeringen en särskild utredare i uppdrag att föreslå hur Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/50/EU om minimikrav för ökad rörlighet mellan medlemsstaterna för arbetstagare genom förbättrade villkor för intjänande och bevarande av kompletterande pensionsrättigheter ska genomföras i svensk rätt (dir. 2015:45). I augusti 2016 överlämnade utredningen betänkandet Villkor för intjänande och bevarande av tjänstepension (SOU 2016:51). Betänkandet har remitterats. Ärendet bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Genomförande av sjöfolksdirektivet

I mars 2017 lämnade regeringen över propositionen Genomförande av sjöfolksdirektivet till riksdagen (prop. 2016/17:120). Riksdagen antog lagförslagen i enlighet med propositionen i maj 2017. Lagändringarna träder i kraft den 1 oktober 2017.

Nya utstationeringsregler

I februari 2017 överlämnade regeringen propositionen Nya utstationeringsregler (prop. 2016/17:107) till riksdagen. Riksdagen antog förslagen i enlighet med propositionen i april 2017. Lag- och förordningsändringarna trädde i kraft den 1 juni 2017.

Med de nya utstationeringsreglerna har Sverige genomfört Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/67/EU om tillämpning av direktiv 96/71/EG om utstationering av arbetstagare i samband med tillhandahållande av tjänster och om ändring av förordning (EU) nr 1024/2012 om administrativt samarbete genom informationssystemet för den inre marknaden (IMI-förordningen).

Överträdelseärende för sent genomförande av tillämpningsdirektivet av utstationeringsdirektivet och ändring av IMI-förordningen

I september 2016 inledde kommissionen en process mot Sverige om sent genomförande av Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/67/EU om tillämpning av direktiv 96/71/EG om utstationering av arbetstagare i samband med tillhandahållande av tjänster och om ändring av förordning (EU) nr 1024/2012 om administrativt samarbete genom informationssystemet för den inre marknaden (IMI-förordningen). Direktivet skulle ha varit genomfört i svensk rätt den 18 juni 2016. Information om genomförande av direktivet i Sverige har delgetts kommissionen i maj 2017.

I juli 2017 beslutade kommissionen att avskriva överträdelseärendet.

Ett entreprenörsansvar i bygg- och anläggningsbranschen

En promemoria om ett entreprenörsansvar i bygg- och anläggningsbranschen (Ds 2017:30) har tagits fram inom Regeringskansliet. Promemorian innehåller förslag om att införa ett entreprenörsansvar i bygg- och anläggningsbranschen. Entreprenörsansvaret föreslås gälla för såväl utstationerade arbetstagare som för arbetstagare som är anställda i Sverige. Promemorian har remitterats.

Direktiv om balans mellan arbete och privatliv för föräldrar och anhörigvårdare

I april 2017 presenterade kommissionen ett paket av åtgärder för att öka kvinnors arbetskraftsdeltagande och möjligheter för föräldrar och andra arbetstagare med omsorgsansvar att bättre förena arbetsliv med privatliv, däribland ett förslag till direktiv om balans mellan arbete och privatliv för föräldrar och anhörigvårdare och om upphävande av rådets direktiv 2010/18/EU (Faktapromemoria 2016/17:FPM88). Åtgärderna är kopplade till den europeiska pelaren om sociala rättigheter.

Förhandlingar om förslaget till direktiv pågår inom EU.

Revidering av utstationeringsdirektivet

Regeringen har bedrivit ett aktivt påverkansarbete på EU-nivå i syfte att få till stånd en revidering av Europaparlamentets och rådets direktiv 96/71/EG om utstationering av arbetstagare i samband med tillhandahållande av tjänster. Förhandlingarna om utstationeringsdirektivet pågår i ministerrådets rådsarbetsgrupp för sociala frågor sedan mars 2016.

Utredningen för hållbart arbetsliv över tid

I maj 2017 gav regeringen en särskild utredare i uppdrag (dir. 2017:56) att utreda arbetstidsfrågor för ett hållbart arbetsliv. Utredaren ska bl.a. se över arbetstagares möjlighet till utveckling och omställning under arbetslivet genom ett alterneringsår. Delar av uppdraget ska redovisas senast den 30 mars 2018. Senast den 31 januari

2019 ska utredaren redovisa återstående delar av uppdraget.

Kommittén för nya arbetstids- och semesterregler

I juni 2003 lämnade kommittén för nya arbetstids- och semesterregler sitt slutbetänkande. Betänkandet Semesterlagen och övriga ledighetslagar – översyn och förenklingar (SOU 2003:54) har blivit inaktuellt och kan nu inte ligga till grund för lagändringar.

Översyn av rätten att vidta stridsåtgärder på arbetsmarknaden

I juni 2017 gav regeringen en särskild utredare i uppdrag att överväga vissa ändringar i rätten att vidta stridsåtgärder på arbetsmarknaden, undantaget sympatiåtgärder och indrivningsblockader (dir. 2017:70). Uppdraget ska redovisas senast den 31 maj 2018.

Integritetsskyddet på arbetsmarknaden

I juni 2014 överlämnades betänkandet Registerutdrag i arbetslivet (SOU 2014:48) till regeringen. Förslaget har remitterats. Ärendet bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Utstationering och vägtransporter

En promemoria om utstationering och vägtransporter (Ds 2017:22) har tagits fram inom Regeringskansliet. Promemorian innehåller förslag till ändringar i lagen (1999:678) om utstationering av arbetstagare. Ändringarna syftar till att förtydliga regelverkets tillämplighet på vägtransporter samt förbättra tillsyn och regelefterlevnad. I promemorian läggs även ett antal förslag till ett förändrat regelverk angående anmälningskyldighet vid utstationering. Lagändringarna föreslås träda i kraft den 2 juli 2018. Promemorian har remitterats. Ärendet bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Åtgärder för ett längre arbetsliv

Pensionsgruppen, med företrädare för de sex partier som står bakom pensionsöverenskommelsen, är överens om att åtgärder behöver vidtas för att åstadkomma ett längre arbetsliv. Det innebär att överväga höjda åldersgränser, bl.a. åldersgränsen för rätten att kvarstå i anställning i lagen (1982:80) om anställningsskydd men även åtgärder som gör det möjligt för fler att arbeta längre. Eftersom ett sådant arbete påtagligt berör arbetsmarknadens parter har ett omfattande samråd skett med parterna, vilket har resulterat i en gemensam avsiktsförklaring (S2016/01389/SF) om processen för ett längre arbetsliv. Vilka åtgärder som bör vidtas och när övervägs nu inom ramen för Pensionsgruppens arbete.

ILO:s konvention om anständiga arbetsvillkor för hushållsarbetare

En promemoria (Ds 2017:10) har tagits fram inom Regeringskansliet med förslag om att Sverige ska ratificera ILO:s konvention (nr 189) om anständiga arbetsvillkor för hushållsarbetare samt beakta tillhörande rekommendation (nr 201). Vidare föreslås ändringar i lagen (1970:943) om arbetstid m.m. i husligt arbete. Förslaget innebär ett krav på arbetsgivaren om att lämna skriftlig information till arbetstagaren om alla villkor som är av väsentlig betydelse för anställningsavtalet eller anställningsförhållandet.

Promemorian har remitterats. Ärendet bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

ILO:s rekommendation om övergången från den informella till den formella ekonomin

Regeringen lämnade i december 2016 en skrivelse (skr. 2016/17:71) till riksdagen om ILO:s rekommendation om övergång från den informella till den formella ekonomin (nr 204). Regeringen gjorde bedömningen att Sverige uppfyller rekommendationens krav. Riksdagen delade regeringens bedömning (bet. 2016/17:AU8, rskr. 2016/17:178).

ILO:s konvention om tvångsarbete

I februari 2017 föreslog regeringen i propositionen 2014 års protokoll och rekommendation till ILO:s konvention om tvångsarbete (prop. 2016/17:93) till riksdagen att godkänna protokollet till ILO:s konvention (nr 29) om tvångsarbete. I maj 2017 beslutade riksdagen i enlighet med propositionen och godkände ILO:s protokoll till konvention (nr 29) om tvångsarbete (bet. 2016/17:AU12, rskr. 2016/17:240).

Internationella arbetsorganisationen

ILO:s högsta beslutande organ, Internationella arbetskonferensen, möttes i juni 2017 där Sverige i sedvanlig ordning företrädde av en trepartsdelegation. Arbetskonferensen valde en styrelse för den kommande treårsperioden där bland andra Finland valdes in på en ersätтарыplats. Konferensen beslutade dessutom att upphäva fyra och dra tillbaka två konventioner. Vidare antogs rekommendationen om sysselsättning och anständigt arbete för fred och motståndskraft (nr 205) som ersätter en äldre konvention. Arbetskonferensen antog två resolutioner, en om arbetskraftsmigration och en om grundläggande principer och rättigheter i arbetslivet. Slutligen beslutades om verksamhetsplan och budget för 2018–2019.

4.4.4 Resultat – lönebildning

Avtalsrörelsen 2016 var omfattande och täckte in en större del av den svenska arbetsmarknaden. Under året tecknades ca 500 nya kollektivavtal om löner och allmänna villkor, de flesta av dem ettåriga avtal. Avtalen omfattade ca 2,7 miljoner anställda. Omfattningen av varsel, stridsåtgärder och medlingsärenden i förbundsförhandlingarna under 2016 påminner om förhållandena under 2013 som var det närmast föregående större avtalsåret.

I mars 2017 kom industrins parter överens om ett treårigt avtal som kom att bli vägledande för flera andra avtal som förhandlats fram under 2017.

Antal medlingsärenden

Medlingsinstitutet utsåg under 2016 särskilda medlare i 27 avtalstvister mellan förbundsparter. Vissa av tvisterna kunde Medlingsinstitutet lägga samman inom ramen för ett och samma medlingsuppdrag. Av ca 500 avtalsförhandlingar lades varsel i 24 fall i vilka Medlingsinstitutet utsåg medlare. Därtill tillsattes medlare i ytterligare tre fall på gemensam begäran av parterna. Ett ytterligare varsel lades också på ett avtalsområde inom industrin, där parterna har en egen medlingsordning.

Tabell 4.5 Antal medlingsärenden i riksavtalsförhandlingar där Medlingsinstitutet har förordnat medlare

År	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Antal	10	23	25	6	2	27

Källa: Medlingsinstitutet.

Då antalet medlingsärenden ökade under avtalsåret 2016 ökade också kostnaden för medlingsverksamheten. Totalt uppgick kostnaden i form av arvoden till utsedda medlare till 3,9 miljoner kronor, vilket kan jämföras med cirka en halv miljon kronor 2015 och 1 miljon kronor 2014. Under 2013, som också var ett större avtalsår, uppgick kostnaden till ungefär samma nivå som för 2016.

Antalet nya inkomna lokala medlingsärenden uppgick till 19 under 2016, vilket kan jämföras med 30 för året innan. I samtliga ärenden 2016 förelåg också varsel om stridsåtgärder. Varsel utfärdades i elva avtalstvister och därtill tillkom ett varsel som lades 2015. I två av dessa tvister verkställdes stridsåtgärder. Inom den lokala medlingsverksamheten handläggs i första hand tvister där den fackliga organisationen kräver att ett företag ska träffa kollektivavtal. Uppskattningsvis har ca 14 000 kollektivavtalsanslutningar ägt rum under året, vilket är på samma nivå som 2015.

Antal förlorade arbetsdagar

Totalt förlorades 10 417 arbetsdagar under 2016 på grund av konflikter på arbetsmarknaden (se tabell 4.6). Av dessa förlorades 10 079 i samband med förbundsförhandlingar. I en tvist med internationell bakgrund kan uppskattas att 50 arbetsdagar förlorades. I lokala tvister har under

året förlorats 288 arbetsdagar, samtliga i Svenska Hamnarbetarförbundets tvist med bolaget APM Terminals Gothenburg AB. Den enskilt största konflikten mätt i förlorade arbetsdagar var tvisten om ett nytt byggavtal.

Tabell 4.6 Antal förlorade arbetsdagar på grund av konflikt

År	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Antal	254	37 072	7 084	3 450	234	10 417

Källa: Medlingsinstitutet.

Medlingsinstitutet har inga uppgifter om de ekonomiska konsekvenserna för direkt eller indirekt berörda företag till följd av förlorade arbetsdagar på grund av arbetsnedläggelser under året. Redan varsel om stridsåtgärder kan få ekonomiska konsekvenser för berörda företag. Likaså kan vidtagna stridsåtgärder få konsekvenser för tredje man. Exempel på detta är pilotstrejken inom flygsektorn och konflikten inom skärgårdstrafiken, vilket påverkade resenärerna genom inställda avgångar och turer, eller glesare trafik.

Löne- och reallöneutvecklingen för hela arbetsmarknaden

Löneutvecklingen för 2016 uppgick till 2,4 procent för hela ekonomin, vilket är samma nivå som för 2015. De avtalsmässiga löneökningarna har beräknats till 2,3 procent i de centrala avtalen vilket också är samma nivå som året innan.

Avvikelserna mellan de faktiska löneökningarna och de avtalsmässiga höjningarna kan vissa år vara stora, exempelvis med anledning av en förändrad sammansättning av arbetskraften eller variationer i olika rörliga tillägg. En bidragande orsak är det byte som sker vid varje årsskifte av vilka företag som ingår i undersökningen.

Tabell 4.7 Löneutvecklingen för hela arbetsmarknaden

Procentuell förändring från föregående år

År	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Procent	2,4	3,0	2,5	2,8	2,4	2,4

Källa: Medlingsinstitutet.

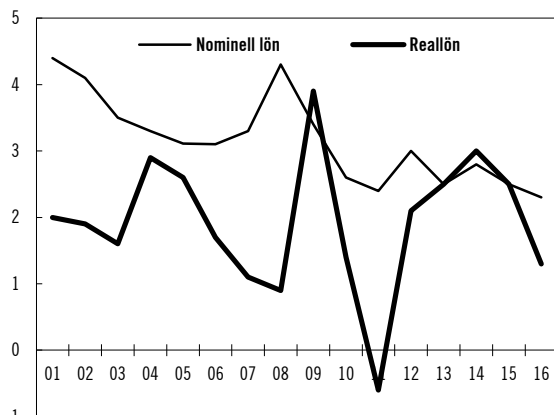
I diagram 4.8 redovisas nominell och real löneutveckling för samtliga anställda i Sverige, samt prisutvecklingen enligt konsumentprisindex (KPI). Under perioden 1998 till 2016 har reallö-

nerna i genomsnitt stigit med 2,1 procent per år, eller sammanlagt 49 procent sedan 1997.

År 2016 bedöms lönerna ha ökat med cirka 2,4 procent i nominella termer. Eftersom konsumentpriserna enligt KPI ökade med 1,0 procent innebär det att reallönerna ökade med 1,4 procent under året.

Diagram 4.8 Nominell och real löneutveckling i procent

Procentuell förändring från föregående år

Anm: Reallön är nominell timlöneökning enligt konjunkturlönestatistiken deflaterad med konsumentprisindex (KPI).

Källor: Medlingsinstitutet och Statistiska centralbyrån.

Arbetskraftskostnadsutvecklingen inom näringslivet

Ett lands konkurrenskraft beror till stor del på hur arbetskraftskostnaderna utvecklas i förhållande till andra länder. Arbetskraftskostnaden för en anställd person i Sverige innehåller all form av lön samt lagstadgade och avtalsreglerade arbetsgivaravgifter. För perioden 2007–2016 var ökningstakten i det svenska näringslivet i genomsnitt 2,9 procent, vilket kan jämföras med 2,2 procent i USA och 2,4 procent inom euroområdet under samma period.

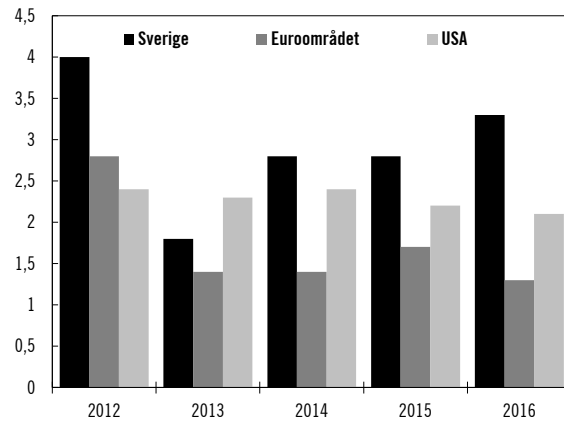
År 2016 ökade arbetskraftskostnaderna i Sverige med 3,8 procent vilket kan jämföras med 2,1 procent i USA och 1,5 procent i euroområdet. Siffrorna för Sverige 2015 och 2016 drogs emellertid upp av en tillfällig effekt, eftersom nedsättningen av socialavgifterna för unga fasades ut under perioden.

Konkurrenskraften kan upprätthållas även om arbetskraftskostnaderna är högre än i omvärlden förutsatt att produktiviteten är hög eller växelkursen är svag. Under åren 2009–2013 gynnade ingen av dessa faktorer den svenska konkurrenskraften, vilket medförde att exportandelarna föll. Sedan 2013 har emellertid kronan åter försvagats

gentemot dollarn och euron, vilket i viss utsträckning har underlättat industrins konkurrensförmåga. Att Sveriges exporttillväxt har varit dämpad de tre senaste åren beror inte på att Sverige har tappat exportandelar, utan snarare på svag global efterfrågan.

Diagram 4.9 Utvecklingen av arbetskraftskostnader per timme i näringslivet

Procentuell förändring från föregående år

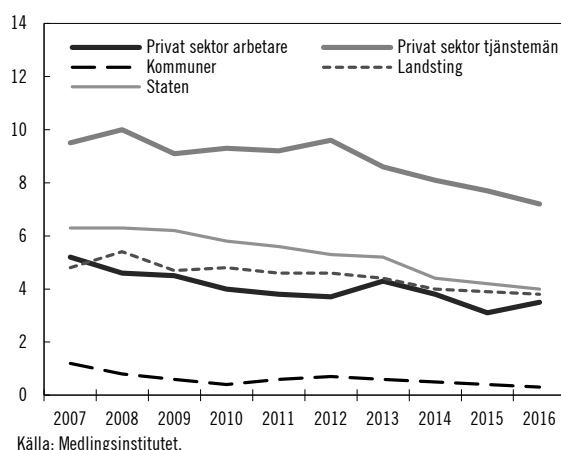

Källa: Medlingsinstitutet.

Löneskillnaden mellan kvinnor och män

Löneskillnaden mellan kvinnor och män fortsätter att minska. En jämförelse av kvinnors och mäns genomsnittliga löner för hela arbetsmarknaden 2016 visar att kvinnor hade 88 procent av mäns lön, dvs. en löneskillnad på 12 procent. Det är en minskning av skillnaden med 0,5 procentenheter jämfört med 2015. Den enskilt viktigaste förklaringen till löneskillnaden är att kvinnor och män arbetar inom olika yrken och dessa yrken har olika lönelägen.

Om man med hjälp av standardvägning tar hänsyn till skillnader i yrke, sektor, ålder, utbildning och arbetstid är kvinnors lön i genomsnitt 95,5 procent av mäns, dvs. en löneskillnad på 4,5 procent för hela arbetsmarknaden som är oförklarad. Det är en minskning med 0,1 procentenheter jämfört med året innan. Mellan 2005 och 2016 minskade löneskillnaden med 2,3 procentenheter. Den största oförklarade löneskillnaden, 7,2 procent, finns bland tjänstemän i privat sektor (se även utg.omr. 2, avsnitt 7 avseende kvinnors och mäns lön inom staten).

Diagram 4.10 Löneskillnader mellan kvinnor och män sektorsvis efter standardvägning

Kvinnor har lägre lön än män men arbetar också färre timmar. Skillnaden i löneinkomster mellan kvinnor och män är därmed större än löneskillnaden. Det finns två huvudorsaker till att kvinnor arbetar färre timmar än män. Dels att kvinnor i större utsträckning arbetar deltid, dels att de i större utsträckning är frånvarande från arbetet. Det senare är delvis en följd av hur man delar upp oavlönat arbete inom familjen. Något entydligt orsakssamband mellan arbetade timmar och löneskillnad verkar inte finnas även om Medlingsinstitutets analys tyder på en sådan effekt.

Medlingsinstitutet

Medlingsinstitutet har inför och under avtalsrörelsen 2016, som en del i uppdraget att verka för en väl fungerande lönebildning, bedrivit en omfattande analys- och informationsverksamhet. Ett trettiotal möten har anordnats med olika partsorganisationer för att uppmärksamma parterna på de samhällsekonomiska förutsättningarna samt vikten av den konkurrensutsatta sektorns lönenormerande roll. Myndigheten har även anordnat sammanlagt 13 konferenser och seminarier med olika teman för medlare, ekonomer, statistiker, massmedia och representanter från myndigheter, forskarvärlden och affärsbankerna.

Som en ytterligare del i informationsarbetet publicerar Medlingsinstitutet varje år två rapporter. På myndighetens webbplats görs ytterligare informationsinsatser.

4.5 Analys och slutsatser

För att uppnå goda arbetsvillkor och möjlighet till utveckling i arbetet för både kvinnor och män krävs långsiktiga åtgärder från såväl staten som arbetsmarknadens parter. Regeringen gör den samlade bedömningen att åtgärderna på området bidrar till att uppnå målet. Arbetet inom detta område bidrar även till Sveriges genomförande av mål 8 i Agenda 2030.

Den svenska arbetsmarknadsmodellen bidrar till en väl fungerande arbetsmarknad och är en förutsättning för att nå målet för arbetslivspolitik. Modellen bygger på en ansvarsfördelning mellan staten och arbetsmarknadens parter. Statens roll är att bidra till ett ändamålsenligt regelverk och andra styrmedel för att säkra goda arbetsvillkor och underlätta tillkomsten av nya jobb, samtidigt som förutsättningar skapas för arbetsmarknadens parter att i kollektivavtal ta ansvar för villkorens närmare utformning. Regeringen har under året tagit fram ny lagstiftning för att bidra till ordning och reda på den svenska arbetsmarknaden. Regeringen har även skapat nya former för samverkan med arbetsmarknadens parter för att bidra till ett hållbart arbetsliv, bl.a. genom att inrätta ett dialogforum om arbetsmiljöfrågor.

Arbetsmiljö

Regeringens mål är en arbetsmiljö som förebygger ohälsa, olycksfall och motverkar att människor utestängs från arbetet. Ett viktigt steg i det långsiktiga arbetet är regeringens arbetsmiljöstrategi. Strategin har bidragit till att lägga en grund för en strategisk och enhetlig arbetsmiljöpolitik. En del av strategin har varit att inrätta ett dialogforum för att löpande diskutera redan pågående, planerade och framtida åtgärder inom området med arbetsmarknadens parter. På EU-nivå utgör kommissionens meddelande om arbetsmiljö en utgångspunkt för ett fortsatt strategiskt arbete med arbetsmiljöfrågorna.

Utredningen om arbetsmiljöregler har gett regeringen ett beslutsunderlag för eventuella åtgärder och regeländringar på arbetsmiljöområdet (SOU 2017:24).

En av utmaningarna i arbetsmiljöarbetet är att motverka osund konkurrens. Regeringen har förstärkt Arbetsmiljöverkets tillsynsverksamhet för detta arbete. Arbetsmiljöverket samverkar med andra myndigheter i sitt uppdrag mot osund konkurrens. Myndighetssamverkan ökar

möjligheten att stoppa aktörer som bryter mot arbetsmiljölagsstiftningen och andra regelverk. Samverkan bidrar även till arbetet med ordning och reda på arbetsmarknaden och till att bibehålla samhällets tillit till staten och dess myndigheter.

Arbetsmiljörelaterade problem kopplade till stress och psykisk ohälsa har ökat vid sidan av mer traditionella fysiska arbetsmiljöproblemen. Det är vanligare med stress och psykiska påfrestningar i arbetet bland kvinnor medan män är överrepresenterade i statistiken över arbetsrelaterade olyckor och dödsolyckor. Det är främst ohälsan på grund av organisatoriska och sociala faktorer i arbetsmiljön som ökar. Arbetsmiljöverkets nya föreskift om organisatorisk och social arbetsmiljö är ett viktigt verktyg för att förebygga ohälsa och olycksfall. Den nya föreskriften bidrar även till att uppnå målet om en jämställd hälsa. Exempelvis görs tre av fyra anmälningar om arbetssjukdom med sociala och organisatoriska orsaker av kvinnor. Den nya föreskriften bidrar också till att uppnå målet om en låg och stabil sjukfrånvaro (se även utg.omr. 10 avsnitt 3).

För att förebygga arbetsrelaterad ohälsa och arbetsolyckor behövs det en fördjupad förståelse om sambanden mellan arbetsmiljö och hälsa. För att öka kunskapen på området har regeringen förstärkt arbetslivsforskningen. Arbetsmiljöverkets två rapporter, Kvinnors arbetsmiljö och Genusperspektiv på olycksfall och dödsolyckor i arbetslivet, har bidragit till att fylla de kunskapsluckor som finns om skillnader mellan kvinnor och mäns arbetsmiljöproblem. En ökad förståelse för skillnaderna bidrar till att uppnå målen om lika arbetsvillkor och god hälsa för kvinnor och män.

Sedan Arbetslivsinstitutet lades ner för tio år sedan saknas en organisation med nationellt ansvar för att samla och sprida kunskap om arbetsmiljö. Det har även saknats svensk representation och en naturlig svensk kontaktpunkt i flera internationella organ för arbetsmiljö. De flesta länder som är jämförbara med Sverige har starka nationella arbetsmiljömyndigheter med bas i forskningen. Om Sverige ska vara framgångsrikt på arbetsmiljöområdet behöver den internationella samverkan med inriktning på arbetsmiljöfrågor förstärkas.

Kunskap om arbetsmiljö måste bli både mer tillgänglig och användbar i det praktiska arbetsmiljöarbetet. Arbetet med nyttiggörande av

forskningsbaserad kunskap bidrar till att utveckla arbetsmiljöarbetet för både individer och verksamheter.

Arbetsrätt

Regeringens mål är en arbetsrätt som skapar förutsättningar för ett arbetsliv som tillgodoser både arbetstagarnas och arbetsgivarnas behov av flexibilitet, trygghet och inflytande. De insatser som har gjorts inom ramen för arbetsrättsområdet har bidragit till målet.

Regeringen värnar aktivt den svenska arbetsmarknadsmodellen och verkar för ordning och reda på arbetsmarknaden. Insatserna på arbetsrättsområdet är främst kopplade till förhandlings- och lagstiftningsarbete. Lagstiftning är ett centralt verktyg för att skapa förutsägbarhet och trygghet inom det arbetsrättsliga området. Möjligheterna till avsteg genom kollektivavtal skapar vidare flexibilitet och är en viktig del av den svenska modellen.

De nya utstationeringsreglerna bidrar till att värna och utveckla den svenska arbetsmarknadsmodellen. Bland annat har möjligheterna att träffa kollektivavtal som reglerar villkoren för utstationerade arbetstagare utvidgats. Förslag för att förtydliga regelverkets tillämplighet vad gäller utstationering och vägtransporter har tagits fram. Förslag om att införa ett entreprenörsansvar som ska gälla för såväl utstationerade arbetstagare som för svenska arbetstagare i bygg- och anläggningsbranschen har likaså tagits fram. Arbetet för likabehandling mellan utstationerade och inhemska arbetstagare bidrar till att uppnå målet om goda arbetsvillkor.

Det behövs ett fortsatt långsiktigt arbete för att stärka grundläggande rättigheter och kollektivavtalens ställning på EU-nivå. Under året har regeringen fortsatt förhandlingsarbetet med att få till en ändring av utstationeringsdirektivet. Ändringarna i utstationeringsdirektivet syftar till att skapa mer likabehandling mellan utstationerade och inhemska arbetstagare, med respekt för den fria rörligheten.

Arbetslivspolitikerna ska skapa goda arbetsvillkor och möjlighet till utveckling i arbetet för både kvinnor och män. I dag har kvinnor i större omfattning än män tidsbegränsade anställningar. Andelen kvinnor som arbetar deltid är också mycket större än andelen deltidsarbetande män. Även om skillnaden mellan kvinnor och män minskar över tid bidrar skillnaderna till att kvinnor har sämre ekonomiska förutsättningar än

män. Regeringen har tillsatt en utredning för hållbart arbetsliv över tid (dir. 2017:56). Regeringen gör bedömningen att arbetet bidrar till att uppnå målet för arbetslivspolitik, likaså att uppnå målet om att kvinnor och män ska ha samma möjligheter och villkor i fråga om betalt arbete som ger ekonomisk självständighet livet ut.

Lönebildning

Regeringens mål är en lönebildning i samhälls-ekonomisk balans och arbetsfred. Under 2016 uppnåddes flera av de kriterier som används för att bedöma om en god lönebildning kan anses uppfylld. I genomsnitt ökade reallönerna med 1,4 procent samtidigt som sysselsättningen ökade med 73 000 personer mellan 2015 och 2016. Antalet konflikter på arbetsmarknaden var betydligt högre än året innan, men måste ses mot bakgrund av den omfattande avtalsrörelsen 2016 med ca 500 nya kollektivavtal tecknade på central nivå. På lokal nivå är varsel och stridsåtgärder undantag och den lokala nivån kan därmed betecknas som i det närmaste konfliktfri. Konflikten i Göteborgs Hamn är dock ett uppmärksammat fall där omfattande stridsåtgärder har använts.

Arbetskraftskostnaderna steg vidare snabbare än i omvärlden. Det var främst sloandet av ned-sättningen av socialavgifterna för unga som medförde ökade kostnader. Den övergripande bilden är att Sveriges konkurrenskraft inte har försämrats de senaste åren.

Trots att det har framförts kritik mot att industriavtalen ska vara lönenormerande för hela ekonomin så fick den konkurrensutsatta sektorns lönenormerande roll ett tydligt genomslag i avtalsrörelsen 2016 och 2017. En slutsats är att en stor majoritet av arbetsmarknadens parter bejakar normeringen.

I avtalsrörelsen är löneskillnaderna mellan kvinnor och män en återkommande viktig fråga. Förutom den könsuppdelade arbetsmarknaden som är en viktig förklaring till löneskillnaden mellan kvinnor och män finns det många tänkbara och alternativa eller samverkande förklaringar till löneskillnaden. Regeringen anser att utvecklingen mot jämställda löner går för långsamt.

4.6 Politikens inriktning

Den svenska arbetsmarknadsmodellens förmåga till snabb omställning och anpassning gör att Sverige kan möta de förändringar som sker i vår omvärld. Modellen bidrar till att Sverige kan bibehålla både hög sysselsättning och hög produktivitet. En god arbetsmiljö gör det möjligt för fler att arbeta och minskar risken för utslagning. En förbättrad kunskap om vilka arbetsmiljöinsatser som fungerar ger förutsättningar för att skapa ett hållbart arbetsliv. Lönebildningsmodellen har bidragit till två årtionden av reallönetillväxt och få konflikt dagar på den svenska arbetsmarknaden.

Samtidigt medför det moderna arbetslivet nya utmaningar som i sig kan påverka den svenska modellens förutsättningar. Nya sätt att organisera arbetet ökar som en följd av t.ex. digitaliseringen. Rörligheten mellan olika länder av både arbetskraft och tjänster ökar, liksom förekomsten av utstationerad arbetskraft. Den svenska arbetsmarknadsmodellens sätt att fungera kan därför behöva anpassas ytterligare. Detta behöver ske i en nära dialog mellan staten och arbetsmarknadens parter.

Ett hållbart arbetsliv

Goda och rättvisa villkor och en bra arbetsmiljö är förutsättningar för hög produktivitet i en ekonomi som utmärks av högt arbetskraftsdeltagande och en hög sysselsättningsgrad. Detta gäller för såväl de som är yrkesverksamma inom traditionella yrken som för de som arbetar inom nya branscher och under nya former. Alla som arbetar i Sverige ska ha ett arbete där man som yrkesverksam inte blir utnyttjad eller utsliten. Ingen ska riskera att dö eller skadas allvarligt i sitt arbete.

Arbetslivet förändras i snabb takt och många upplever att tempot har ökat. Regeringen vill stärka skyddet för arbetstagare, skapa ett tydligare regelverk och öka möjligheten för ett hållbart arbetsliv. Därför har regeringen tillsatt utredningen om hållbart arbetsliv över tid.

Kvinnor drabbas ofta hårdare av den stressrelaterade ohälsan. Arbetsmiljöbesvär på grund av organisatoriska och sociala orsaker ökar, samtidigt som mer traditionella problem som t.ex. belastningsskador kvarstår. För att möta dessa utmaningar har resurserna inom arbetsmiljöpo-

litiken kraftigt ökats sedan 2015 och Arbetsmiljöverkets tillsynsverksamhet förstärkts. Regeringens arbetsmiljöstrategi för det moderna arbetslivet lägger fast prioriteringarna för åren 2016–2020.

För att åstadkomma konkreta resultat på arbetsmiljöområdet är regeringen beroende av nära kontakt och dialog med arbetsmarknadens parter. Regeringen har därför inrättat ett dialogforum för arbetsmiljöfrågor. Regeringen kommer att fortsätta arbeta för att stärka dialogen med arbetsmarknadens parter i arbetsmiljöarbetet.

Insatser för att förebygga den arbetsrelaterade ohälsan och minska risken för att arbetstagare skadas och slits ut är nödvändiga för att uppnå ett hållbart arbetsliv. Regeringen arbetar vidare med att se över om gällande bestämmelser om arbetsmiljöansvar är ändamålsenliga och om det finns skäl att ändra de regionala skyddsombudens tillträdesrätt och befogenheter.

För att stärka regeringens nationella och internationella arbete med arbetsmiljöfrågor samt ge verksamma aktörer på området stöd i arbetsmiljöarbetet behövs en samordnande funktion som samlar in och förmedlar kunskap om arbetsmiljö. Det saknas även utvärdering av arbetsmiljöpolitikens effekter. Med anledning av detta avser regeringen att under 2018 inrätta Myndigheten för arbetsmiljökunskap. Regeringen har den 7 september utsett en särskild utredare att förbereda och genomföra bildandet av myndigheten. Det finns ett behov av en organisation med överblick över helheten och med särskilt ansvar för att på olika sätt verka för att forskningsbaserad kunskap blir mer tillgänglig och kommer till nytta i praktiken. Det arbetsmiljöarbete som bedrivs behöver bygga på kunskap.

Regeringen fortsätter även att förstärka arbetslivsforskningen. Särskilda medel avsattes i budgetpropositionen 2016 under perioden 2016–2018 till Forte och Arbetsmiljöverket för att finansiera forskning om bl.a. arbetsmiljön i kvinnodominerade sektorer och om kvinnors arbetsrelaterade ohälsa. Regeringen har även gett Forte i uppdrag att inrätta ett tioårigt nationellt forskningsprogram för arbetslivsforskning.

För att främja kompetensförsörjningen inom företagshälsovården har särskilda medel avsatts fr.o.m. 2016.

Ordning och reda på den svenska arbetsmarknaden

Det ska vara ordning och reda på den svenska arbetsmarknaden. Ett företag ska inte riskera att bli utkonkurrerat till följd av att andra företag har undermåliga villkor för sina anställda. Konkurrens ska bygga på kunskap och kompetens – inte på sänkta löner, dåliga arbetsförhållanden eller brister i säkerhet på arbetsplatsen.

Regeringen arbetar på flera fronter för att stärka och utveckla den svenska arbetsmarknadsmodellen, både nationellt och internationellt. Kollektivavtalens ställning ska stärkas och värnas. Den svenska arbetsmarknadsmodellen måste fungera på alla arbetsplatser. Regeringen har därför tillsatt en utredning för översyn av stridsåtgärdsrätten i syfte att värna kollektivavtalets ställning på den svenska arbetsmarknaden.

Fackförbundens arbete är en hörnsten i den svenska modellen och den skattereduktion för fackföreningsavgifter som tidigare fanns bör därför återinföras.

Regeringen har även för avsikt att lämna förslag om ett entreprenörsansvar för arbetstagares löner i bygg- och anläggningsbranschen.

Sverige ska vara en konstruktiv medlem av EU. Frågor om ordning och reda på arbetsmarknaden är här av särskilt intresse. Principen bör vara lika lön för lika arbete enligt tillämpliga lagar och kollektivavtal i arbetslandet, med respekt för den fria rörligheten. Regeringen fortsätter därför att bedriva ett aktivt påverkansarbete i förhandlingarna för att få till stånd en ändring av utstationeringsdirektivet. Detta påverkansarbete är ett led i regeringens arbete för att stärka grundläggande rättigheter och kollektivavtalens ställning inom EU. Sverige stödjer och uppmuntrar de initiativ som har tagits inom EU och det arbete som pågår i t.ex. ett europeiskt forum för att bekämpa odeclarerat arbete.

Sverige ska också i EU-samarbetet säkra att medlemsstater ska få ställa höga arbetsmiljökrav.

Det är önskvärt att arbetsmarknadens parter så långt som möjligt tar ansvar för vilka närmare arbetsrättsliga villkor som ska gälla i arbetslivet och för att bevaka efterlevnaden av dessa. Det gäller för alla som arbetar i Sverige, oavsett varifrån man kommer. Regeringen ska, tillsammans med arbetsmarknadens parter, vara en stark svensk röst inom EU och arbeta för att bidra till en god arbetsmiljö bl.a. i det fortsatta arbetet med kommissionens arbetsmiljömeddelande.

Detta initiativ kommer att prägla arbetsmiljöarbetet inom EU de närmaste åren.

Svenska löner och villkor ska gälla för alla som arbetar i Sverige. Lagstiftningen ska utformas så att den främjar tillämpningen av sådana villkor som arbetsmarknadens parter har kommit överens om i kollektivavtal. Regeringen fortsätter arbetet att se över utstationering i förhållande till vägtransporter.

De grundläggande kraven på arbetsmiljön och arbetsmiljöarbetet läggs fast i lagstiftningen. Genom denna klargörs vilka krav som ställs på alla företag och verksamheter som verkar inom landets gränser. Alla arbetstagare omfattas i princip av samma regler och arbetsmiljökraven måste upprätthållas på hela arbetsmarknaden.

Tillsyn av arbetsmiljön är avgörande för att upprätthålla skyddet för arbetstagarna och för att rättvisa konkurrensförhållanden ska kunna råda på arbetsmarknaden. Arbetet för att hindra företag från att på olika sätt bryta mot arbetsmiljöreglerna för att uppnå konkurrensfördelar är centralt. En bristfällig arbetsmiljö får aldrig vara ett konkurrensmedel, vare sig nationellt eller inom EU.

För att stärka arbetet för ordning och reda på arbetsmarknaden satsar regeringen ytterligare resurser. Regeringen har för avsikt att ge Arbetsmiljöverket i uppdrag att koordinera metodutveckling för myndighetsgemensamma tillsynsinsatser som även involverar arbetsmarknadens parter och medel avsätts för en myndighetsgemensam webbsida riktad till utländska aktörer.

Ansvarsfull lönebildning

Parternas ansvar för lönebildningen är en grundpelare i den svenska arbetsmarknadsmodellen. Staten har ett övergripande samhällsekonomiskt ansvar men huvudansvaret för lönebildningen ligger hos parterna på arbetsmarknaden. Det är ett ansvar som parterna tar. Det finns därför ingen anledning att ändra denna ansvarsuppdelning.

Den svenska lönebildningsmodellen baseras på att den internationellt konkurrensutsatta sektorn är lönenormerande. Den svenska modellen har bidragit till en varaktig reallönetillväxt. Det är viktigt att behålla den positiva utvecklingen.

En arbetsmarknad där kvinnor och män kan delta på samma villkor är bra för samhället och ger en starkare ekonomi.

Arbetsmarknaden behöver bli mindre könsuppdelad och heltidsarbete ska vara norm för både kvinnor och män. Såväl arbetsmarknadens parter som myndigheterna inom utbildnings- och arbetsmarknadspolitiken är betydelsefulla för att främja icke-könstraditionella yrkesval.

Löneskillnaderna mellan kvinnor och män måste fortsätta minska. Osakliga löneskillnader ska inte förekomma. Regeringen avser att presentera en handlingsplan för jämställda löner.

4.7 Budgetförslag

2:1 Arbetsmiljöverket

Tabell 4.8 Anslagsutveckling 2:1 Arbetsmiljöverket

Tusental kronor				
2016	Utfall	705 737	Anslags-sparande	7 998
2017	Anslag	738 417 ¹	Utgifts-prognos	753 696
2018	Förslag	763 225		
2019	Beräknat	773 515 ²		
2020	Beräknat	786 402 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2017 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 761 468 tkr i 2018 års prisnivå.

³ Motsvarar 761 171 tkr i 2018 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Arbetsmiljöverkets förvaltningsutgifter samt för utgifter för statsbidrag till de centrala arbetstagarorganisationerna för den regionala skyddsombudsverksamheten.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet**Tabell 4.9 Uppdragsverksamhet**

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 2016	8 468	7 912	556
Prognos 2017	8 200	8 400	-200
Budget 2018	8 200	8 400	-200

Uppdragsverksamheten omfattar huvudsakligen den särskilda informationsverksamheten, men även försäljning från informationssystemet om arbetsskador (ISA). Den särskilda informationsverksamheten består främst av försäljning av verkets föreskrifter. Det ackumulerade resultatet för 2016 var 693 000 kronor.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2018 för anslaget 2:1 *Arbetsmiljöverket* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 20 000 000 kronor 2019.

Skälen för regeringens förslag: Arbetsmiljöverket beslutar om bidrag under anslaget för den regionala skyddsombudsverksamheten som medför utgifter kommande budgetår. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2018 för anslaget 2:1 *Arbetsmiljöverket* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 20 000 000 kronor 2019.

Tabell 4.10 Beställningsbemyndigande för anslaget 2:1 Arbetsmiljöverket

Tusental kronor

	Utfall 2016	Prognos 2017	Förslag 2018	Beräknat 2019
Ingående åtaganden	18 391	19 090	20 000	
Nya åtaganden	19 090	20 000	20 000	
Infriade åtaganden	-15 237	-19 090	-20 000	-20 000
Utestående åtaganden	19 090	20 000	20 000	
Erhållet/förslaget bemyndigande	20 000	20 000	20 000	

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att 763 225 000 kronor anvisas under anslaget 2:1 *Arbetsmiljöverket* för 2018. För 2019 och 2020 beräknas anslaget till 773 515 000 kronor respektive 786 402 000 kronor.

Anslaget ökas med 18 000 000 kronor för 2018, 2019 och 2020 för förstärkt arbete mot osund konkurrens.

Anslaget minskas med 150 000 kronor för att bidra till arbetet mot människohandel.

Anslaget minskas med 750 000 kronor för att bidra till Sveriges avgift till Internationella arbetsorganisationen (ILO).

Anslaget minskas med 3 500 000 kronor från 2018 och med ytterligare 1 500 000 kronor från 2019 för att bidra till Myndigheten för arbetsmiljökunskap.

Tabell 4.11 Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för anslaget 2:1 Arbetsmiljöverket

Tusental kronor			
	2018	2019	2020
Anvisat 2017¹	738 917	738 917	738 917
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	11 421	23 292	36 293
Beslut	13 037	11 458	11 347
Varav BP18 ³	13 750	12 250	12 250
Varav ³			
RM18:1: ILO-avgift	-750	-750	-750
Myndigheten för arbetsmiljökunskap	-3 500	-5 000	-5 000
Främjandemedel osund konkurrens	18 000	18 000	18 000
Överföring till/från andra anslag	-150	-152	-155
Varav BP18 ³	-150	-150	-150
Varav ³			
RM18:1: Arbetet mot människohandel	-150	-150	-150
Förslag/beräknat anslag	763 225	773 515	786 402

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2016 (bet. 2016/17:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2017. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2019–2020 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

2:2 Arbetsdomstolen

Tabell 4.12 Anslagsutveckling 2:2 Arbetsdomstolen

Tusental kronor				
2016	Utfall	30 244	Anslags-sparande	2 872
2017	Anslag	32 600 ¹	Utgifts-prognos	31 148
2018	Förslag	34 330		
2019	Beräknat	34 876 ²		
2020	Beräknat	35 476 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2017 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 34 330 tkr i 2018 års prisnivå.

³ Motsvarar 34 330 tkr i 2018 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Arbetsdomstolens förvaltningsutgifter.

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att 34 330 000 kronor anvisas under anslaget 2:2 *Arbetsdomstolen* för 2018. För 2019 och 2020 beräknas anslaget till 34 876 000 kronor respektive 35 476 000 kronor.

Tabell 4.13 Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 2:2 Arbetsdomstolen

Tusental kronor			
	2018	2019	2020
Anvisat 2017¹	32 600	32 600	32 600
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	1 725	2 271	2 871
Beslut	5	5	5
Förslag/beräknat anslag	34 330	34 876	35 476

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2016 (bet. 2016/17:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2017. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2019–2020 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

2:3 Internationella arbetsorganisationen (ILO)

Tabell 4.14 Anslagsutveckling 2:3 Internationella arbetsorganisationen (ILO)

Tusental kronor

År	Utfall		Anslags-sparande	
2016	Utfall	32 351		1 871
2017	Anslag	33 222 ¹	Utgifts-prognos	33 222
2018	Förslag	33 722		
2019	Beräknat	33 722		
2020	Beräknat	33 722		

¹ Inklusivt beslut om ändringar i statens budget 2017 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för Sveriges medlemsavgift till Internationella arbetsorganisationen (ILO). Högst 1 100 000 kronor får användas för utgifter för deltagande i ILO:s verksamhet och för ILO-kommittén. Medlemsavgiften i svenska kronor bestäms av den svenska kronans växelkurs mot schweizerfrancen vid utbetalningsdagen i början av 2018.

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att 33 722 000 kronor anvisas under anslaget 2:3 *Internationella arbetsorganisationen (ILO)* för 2018. För 2019 och 2020 beräknas anslaget till 33 772 000 kronor respektive år.

ILO-avgiften betalas i schweizerfranc. Anslaget förstärks med 1 500 000 kronor per år på grund av växelkursen.

Tabell 4.15 Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 2:3 Internationella arbetsorganisationen (ILO)

Tusental kronor

	2018	2019	2020
Anvisat 2017¹	32 222	32 222	32 222
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut	1 500	1 500	1 500
Varav BP18	1 500	1 500	1 500
Varav			
RM18:1: ILO-avgift	1 500	1 500	1 500
Förslag/beräknat anslag	33 722	33 722	33 722

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2016 (bet. 2016/17:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

2:4 Medlingsinstitutet

Tabell 4.16 Anslagsutveckling 2:4 Medlingsinstitutet

Tusental kronor

År	Utfall		Anslags-sparande	
2016	Utfall	52 207		7 592
2017	Anslag	58 463 ¹	Utgifts-prognos	53 442
2018	Förslag	58 449		
2019	Beräknat	59 353 ²		
2020	Beräknat	60 342 ³		

¹ Inklusivt beslut om ändringar i statens budget 2017 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 58 448 tkr i 2018 års prisnivå.

³ Motsvarar 58 449 tkr i 2018 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Medlingsinstitutets förvaltningsutgifter.

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att 58 449 000 kronor anvisas under anslaget 2:4 *Medlingsinstitutet* för 2018. För 2019 och 2020 beräknas anslaget till 59 353 000 kronor respektive 60 342 000 kronor.

Anslaget minskas med 750 000 kronor för att bidra till Sveriges avgift till Internationella arbetsorganisationen (ILO).

Tabell 4.17 Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 2:4 Medlingsinstitutet

Tusental kronor

	2018	2019	2020
Anvisat 2017¹	58 463	58 463	58 463
<i>Förändring till följd av:</i>			
Pris- och löneomräkning ²	734	1 650	2 651
Beslut	-748	-760	-772
Varav BP18 ³	-750	-750	-750
Varav ³			
RM18:1: ILO-avgift	-750	-750	-750
Förslag/beräknat anslag	58 449	59 353	60 342

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2016 (bet. 2016/17:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2017. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2019–2020 är preliminär.³ Exklusive pris- och löneomräkning.

2:5 Arbetslivspolitik

Tabell 4.18 Anslagsutveckling 2:5 Arbetslivspolitik

Tusental kronor

År	Utfall	Utgifter	Anslags-sparande	Utgifts-prognos
2016		19 999		1
2017	Anslag	30 000 ¹		29 690
2018	Förslag	25 000		
2019	Beräknat	5 000		
2020	Beräknat	5 000		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2017 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för att finansiera forskning om arbetsliv. Anslaget omfattar också vissa utgifter för stöd till företagshälsovårdens kompetensförsörjning.

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att 25 000 000 kronor anvisas under anslaget 2:5 *Arbetslivspolitik* för 2018. För 2019 och 2020 beräknas anslaget till 5 000 000 respektive år.

Anslaget minskas med 5 000 000 per år för att bidra till Myndigheten för arbetsmiljökunskap.

Tabell 4.19 Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 2:5 Arbetslivspolitik

Tusental kronor

	2018	2019	2020
Anvisat 2017¹	30 000	30 000	30 000
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut	-5 000	-25 000	-25 000
Varav BP18	-5 000	-5 000	-5 000
Varav			
Myndigheten för arbetsmiljökunskap	-5 000	-5 000	-5 000
Förslag/beräknat anslag	25 000	5 000	5 000

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2016 (bet. 2016/17:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

2:6 Centrum för kunskap om och utvärdering av arbetsmiljö

Tabell 4.20 Anslagsutveckling 2:6 Centrum för kunskap om och utvärdering av arbetsmiljö

Tusental kronor

År	Förslag	Utgifter
2018		18 800
2019	Beräknat	33 301 ¹
2020	Beräknat	35 875 ²

¹ Motsvarar 32 777 tkr i 2018 års prisnivå.² Motsvarar 34 711 tkr i 2018 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Myndigheten för arbetsmiljökunskaps förvaltningsutgifter.

Regeringens överväganden

Regeringen avser att 2018 inrätta Myndigheten för arbetsmiljökunskap. Ett nytt anslag 2:6 *Centrum för kunskap om och utvärdering av arbetsmiljö* föreslås därmed föras upp på statens budget fr.o.m. 2018.

Vilka personella konsekvenser som inrättandet av Myndigheten för arbetsmiljökunskap kan få kan för närvarande inte överblickas.

Regeringen föreslår att 18 800 000 kronor anvisas under anslaget 2:6 *Centrum för kunskap om och utvärdering av arbetsmiljö* för 2018. För 2019 och 2020 beräknas anslaget till 33 301 000 kronor respektive 35 875 000 kronor.

Myndigheten för arbetsmiljökunskap föreslås finansieras för 2018 genom en minskning av följande anslag:

3 500 000 kronor från anslag 2:1 *Arbetsmiljöverket*.

5 000 000 kronor från utg.omr. 9 anslag 7:2 *Forskningsrådet för hälsa, arbetsliv och välfärd: Forskning*.

Från och med 2018 genom en minskning av följande anslag med per år:

5 000 000 kronor från anslag 2:5 *Arbetslivspolitik*.

Från och med 2019 genom en minskning av följande anslag med per år:

5 000 000 kronor från anslag 2:1 *Arbetsmiljöverket*.

10 000 000 kronor från utg.omr. 9 anslag 7:2 *Forskningsrådet för hälsa, arbetsliv och välfärd: Forskning*.

5 000 000 kronor från utg.omr. 24 anslag 1:2 *Verket för innovationssystem: Forskning och utveckling*.

Från och med 2020 genom en minskning av följande anslag med per år:

2 500 000 utg.omr. 10 anslag 1:6 *Bidrag för sjukskrivningsprocessen*.

Utöver detta delfinansieras myndigheten med 1 500 000 kronor för 2018 och 2 500 000 kronor för 2019 från utg.omr. 10 anslag 1:6 *Bidrag för sjukskrivningsprocessen*.

Tabell 4.21 Härledning av anslagsnivån 2018–2020 för 2:6 Centrum för kunskap om och utvärdering av arbetsmiljö

Tusental kronor

	2018	2019	2020
<i>Förändring till följd av:</i>			
Beslut	18 800	33 301	35 875
Varav BP18 ¹	18 800	33 000	35 000
Varav ²			
Myndigheten för arbetsmiljökunskap	18 800	33 000	35 000
Förslag/beräknat anslag	18 800	33 301	35 875

¹ Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2017. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2019–2020 är preliminär.

² Exklusive pris- och löneomräkning.